

**UCHWAŁA NR XLIV/284/2022
RADY GMINY LIPIE**

z dnia 21 stycznia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku

Na podstawie art. 10e i art. 10f ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. z Dz.U. 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 4 ust. 1, art. 3 pkt.3, art. 6 ust. 3 i art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1057)

**Rada Gminy Lipie
uchwała, co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się *Strategię Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku*, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lipie.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Lipie

Zbigniew Bystrzykowski

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPIE DO 2030 ROKU

Lipie 2021

Spis treści

Wykaz stosowanych skrótów	2
Wstęp	3
I. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY	6
OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE	7
BADANIA I ANALIZY STATYSTYCZNE W WYMIARZE DYNAMICZNYM I PORÓWNAWCZYM	8
1.1. Wymiar społeczny	8
1.2. Wymiar gospodarczy	22
1.3. Wymiar przestrzenny	28
BADANIA SPOŁECZNE - PODSUMOWANIE	36
GŁÓWNE WYZWANIA	38
ANALIZA SWOT	39
II. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	44
III. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW	45
IV. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	61
V. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY	68
5.1. Wprowadzenie do modelu	68
5.2. Ogólne uwarunkowania modelu i funkcje terenów w gminie	69
5.3. Dotychczasowe uwarunkowania, kierunki zagospodarowania, obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych	72
5.4. Planowane kluczowe działania	78
VI. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE	80
VII. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	86
7.1. Krajowe obszary strategicznej interwencji	86
7.2. Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie funkcjonalne	87
7.3. Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie tematyczne	89
VIII. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI) KLUCZOWE DLA GMINY WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	95
IX. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	98
9.1. Podmioty zaangażowane w realizację Strategii	98
9.2. Mechanizmy i narzędzia wdrażania Strategii	100
9.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	101
9.4. Sposób monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii oraz aktualizacji	108
X. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	111
Bibliografia	114
Spis rysunków	115

(C) Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie bez zgody autora zabronione.

Wykaz stosowanych skrótów

BDL – Bank Danych Lokalnych (baza Głównego Urzędu Statystycznego)
CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GOK – Gminny Ośrodek Kultury
GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GUS – Główny Urząd Statystyczny
KGW – Koło Gospodyń Wiejskich
KPP – Komenda Powiatowa Policji
LGD - Lokalna Grupa Działania
NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
OSI – Obszary Strategicznej Interwencji
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
PGW WP – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PKW – Państwowa Komisja Wyborcza
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
SIO – System Informacji Oświatowej
UG – Urząd Gminy
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WPF – Wieloletnia Prognoza Finansowa

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku jest podstawowym i kluczowym dokumentem planistycznym gminy, który diagnozuje uwarunkowania, potencjał, jak również problemy i potrzeby rozwojowe wspólnoty samorządowej. Określa cele i kierunki rozwoju, jak również wyznacza wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego w perspektywie najbliższych 10 lat.

Opracowanie jest również bardzo ważnym instrumentem w zakresie możliwości uzyskania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, zarówno na inwestycje, jak i zadania o charakterze nieinwestycyjnym m.in. ze względu na wytyczenie kierunków działań.

Dokument został przygotowany zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1057) i art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.) i obejmuje:

- 1) wnioski z diagnozy;
- 2) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 3) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 4) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 5) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 6) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 7) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano wraz z zakresem planowanych działań;
- 9) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 10) ramy finansowe i źródła finansowania.

Nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju realizuje postanowienia „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii: krajowej, wojewódzkiej i gminnej, a także strategii ponadlokalnej dla grupy sąsiadujących, powiązanych ze sobą funkcjonalnie lokalnych jednostek samorządu terytorialnego. Celem reformy jest m.in. integracja wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego w dokumentach strategicznych, przygotowywanych na różnych poziomach administracji, w tym samorządowej. Na poziomie lokalnym zmiany dotyczą w szczególności strategii rozwoju gminy, która po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie zyskała podstawę prawną w ustawie o samorządzie gminnym.

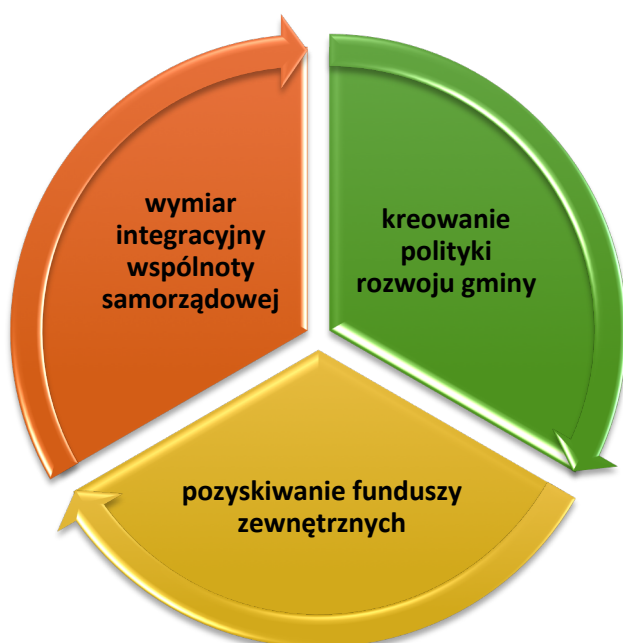
Strategia Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku uzyskała umocowanie prawne i miejsce w zintegrowanym systemie zarządzania rozwojem kraju oraz w rozumieniu nowych przepisów jest dokumentem, który spełnia wymagania proceduralne i merytoryczne wynikające z ustawy.

W związku z powyższym, Strategia staje się instrumentem pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie stanowi pełnoprawną strategię rozwoju stanowiącą element nowego zintegrowanego "Systemu zarządzania rozwojem Polski" (Uchwała nr 162/2018 Rady Ministrów z dnia 29 października 2018 roku). Jednocześnie na szczeblu regionalnym jest zgodna ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Prace nad dokumentem odbywały się przy zastosowaniu modelu partycypacyjno-eksperckiego, w którym dane wyjściowe, w tym: założenia, analizy statystyczne i strategiczne były wynikiem prac zewnętrznych specjalistów - przy współpracy z Zespołem Roboczym ds. opracowania Strategii powołanym przez władze gminy.

Jednocześnie poprzez możliwość partycypacji lokalnych interesariuszy i mieszkańców na różnym etapie przygotowania Strategii Rozwoju Gminy w ramach konsultacji społecznych włączono ich w procesy rozwojowe w celu efektywniejszej realizacji strategii.

Rysunek 1. Rola Strategii Rozwoju Gminy

Strategia Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku jest wynikiem szerokich i różnorodnych działań analitycznych, planistycznych, programowych i ewaluacyjnych. Jednocześnie uwzględnia wyniki konsultacji społecznych poprzez możliwość partycypacji mieszkańców i pozostałych interesariuszy na każdym etapie jej opracowania.

Podstawą do sporządzenia dokumentu jest uchwała nr XXXI/195/2021 Rady Gminy Lipie z dnia 25 lutego 2021 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Zakres prac nad dokumentem obejmował m.in.:

- opracowanie diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Lipie, w ujęciu porównawczym (na płaszczyźnie powiatu i regionu) i dynamicznym (na przestrzeni ostatnich 5-10 lat) wraz z wynikami;
- ankietyzację w miesiącach kwiecień-maj 2021 w zakresie oceny jakości i warunków życia na obszarze gminy, stanu infrastruktury, największych problemów, priorytetowych celów i zadań mających największy wpływ na rozwój gminy w ciągu najbliższych lat – wraz z analizą wyników i podsumowaniem;
- opracowanie wniosków z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Lipie z uwzględnieniem badań statystycznych ilościowych i jakościowych w ujęciu porównawczym i dynamicznym oraz wyników ankietyzacji - w tym w formie analizy SWOT;

- wypracowanie założeń programowych, funkcjonalno – przestrzennych i wdrożeniowych Strategii Rozwoju Gminy Lipie – w ramach warsztatów i konsultacji z członkami Zespołu Roboczego ds. opracowania dokumentu powołanego przez Wójta Gminy Lipie i pozostałymi interesariuszami;
- przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku – zgodnego z przepisami, standardem i spójnego z wytycznymi dokumentów nadrzędnych, w tym z art. 10e ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym oraz ustawą z dnia 6 grudnia 2006 roku o/ zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- przeprowadzenie warsztatów i spotkań z interesariuszami, w tym z Zespołem Roboczym ds. Strategii Rozwoju Gminy;
- przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku (od 7 września 2021r. do 15 października 2021r.) w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy, a także z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie;
- wprowadzenie zmian do projektu Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych;
- uzyskanie pozytywnej opinii Zarządu Województwa Śląskiego (na podstawie uchwały nr 2514/291/VI/2021 z dnia 24.11.2021r.) dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”;
- przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku (Ewaluacja ex-ante);
- przeprowadzenie procedury wynikającej z przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.) – zgodnie z art. art. 46, 48, 49 oraz 57 i 58 (dokonanie uzgodnień z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym) i odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku;
- przygotowanie ostatecznej wersji Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku i przyjęcie dokumentu przez Radę Gminy Lipie w drodze uchwały.

I. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy opracowana w sposób kompleksowy i pogłębiony stanowi punkt wyjścia i bazę dla dalszych prac nad Strategią Rozwoju Gminy.

Diagnoza polegała na zgromadzeniu, a następnie analizie danych na temat gminy i jej otoczenia. Jednocześnie dąży do określenia głównych trendów, perspektyw i potencjalnych kierunków rozwoju w przyszłości oraz zawiera zarówno elementy przekrojowe oraz analizę stanu dotychczasowego, jak i opisujące przyszłość.

Diagnoza uwzględnia również otoczenie, uwarunkowania zewnętrzne i trendy rozwojowe o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, na tle najbliższych gmin oraz regionu. Została przeprowadzona w ujęciu dynamicznym (trendy i przekrój w czasie) i porównawczym (ze średnimi danymi dla powiatu i województwa).

Rysunek 2. Etapy procesu diagnostycznego

Etap 1. Określenie celu diagnozy

- Rozpoznanie najważniejszych cech, zasobów, potencjałów, problemów gminy i jej otoczenia dla potrzeb planowania długofalowej polityki rozwoju

Etap 2. Określenie założeń i metodologii badań

- Zakres merytoryczny: dane społeczne, gospodarcze i przestrzenne
- Zakres terytorialny: obszar gminy
- Zakres czasowy: horyzont czasowy: 5-10 lat, prognozy statystyczne
- Źródła danych: GUS (BDL), Urząd Gminy Lipie, Urząd Marszałkowski Woj. Śląskiego, ,GOPS, GOK, GIOŚ, SIO, RDOŚ, PUP, KPP, WFOŚiGW, PKW, PGW WP, i inne
- Metodologia: analizy statystyczne w ujęciu dynamicznym i porównawczym, badania społeczne: ilościowe i jakościowe, warsztaty i konsultacje społeczne (w tym ankietyzacja)

Etap 3. Gromadzenie i analiza danych oraz sformułowanie wniosków

- Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy stanowią opis sytuacji oraz zachodzących zmian, tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych w gminie i otoczeniu w ostatnich latach, w obszarach przeprowadzonej diagnozy w kontekście planowania jej strategicznego rozwoju

OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Lipie położona jest w północnej części województwa śląskiego. Jest jedną z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu kłobuckiego.

Na terenie Gminy Lipie znajduje się 21 miejscowości, z czego 19 to wsie sołeckie: Albertów, Brzózki, Danków, Giętkowizna, Grabarze, Julianów, Kleśniska, Lipie, Lindów, Napoleon, Natolin, Parzymiechy, Rębielice Szlacheckie, Rozalin, Stanisławów, Szyszków, Wapiennik, Zbrojewsko, Zimnowoda. Miejscowości bez statusu sołectwa to Chałków i Troniny.

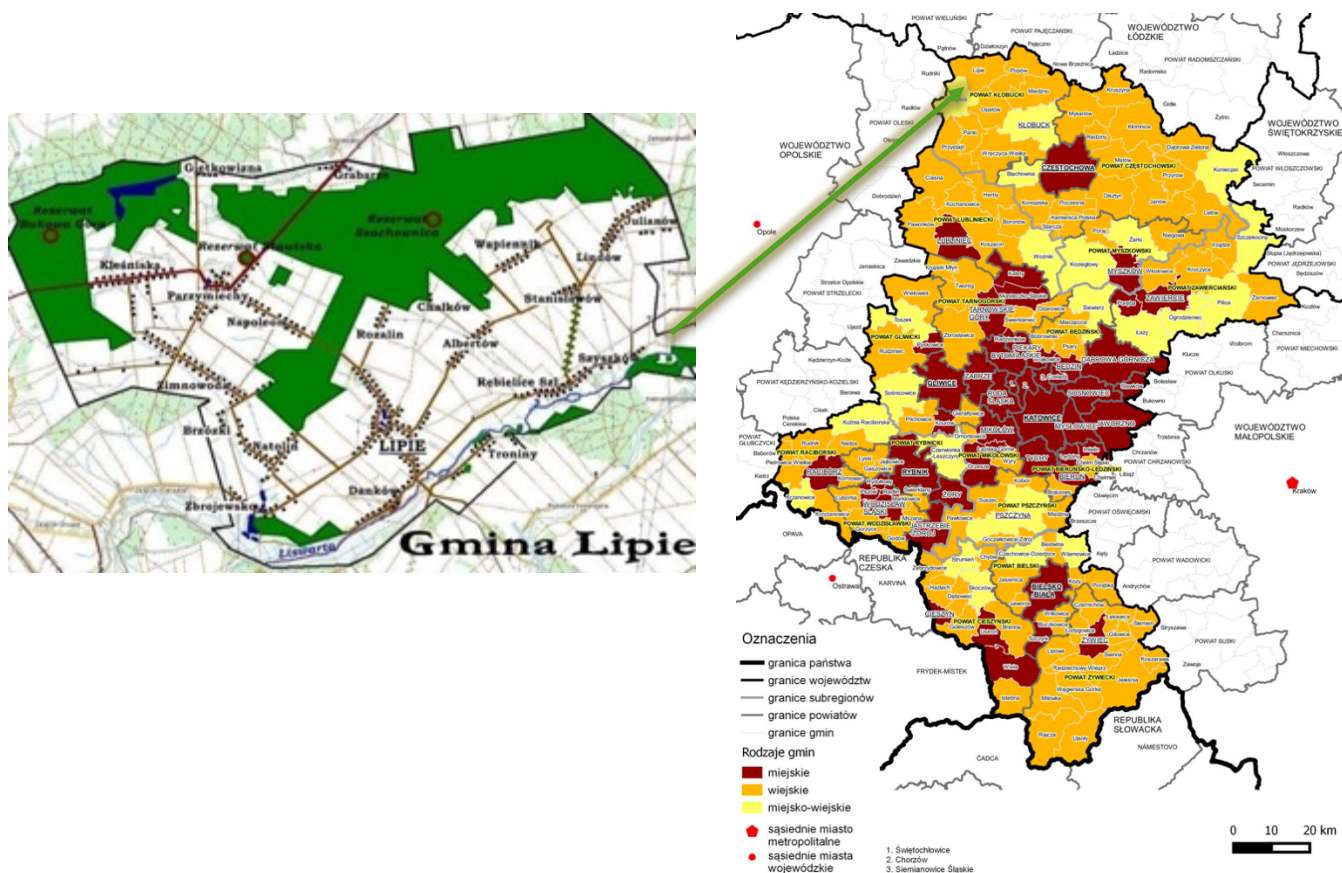
Zajmuje obszar 99 km², który jest zróżnicowany pod względem rzeźby terenu, geologii, hydrologii i botaniki. Według podziału fizycznogeograficznego gmina położona jest na Wyżynie Śląsko – Krakowskiej, w obrębie dwóch jednostek: Wyżyny Wieluńskiej i Obniżenia Krzepickiego.

Pod względem hydrograficznym obszar ten obejmuje dorzecze Liswarty – lewego dopływu Warty. Lipie to malownicza gmina o dużych walorach historycznych i przyrodniczych. Pośród ciekawych krajobrazów, skałek wapiennych, lasów i łąk, kryją się zabytki architektury o bogatej historii, owiane tajemniczymi opowieściami i legendami. Duża różnorodność przyrodnicza, krajobrazowa oraz bogata historia zachęcają do wypoczynku, uprawiania turystyki pieszej i rowerowej.

Północno – wschodnia część gminy należy do otuliny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

Gmina ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują 64,3% ogółu powierzchni, w tym większość to grunty orne. Natomiast lasy stanowią 32,2% obszaru gminy.

Rysunek 3. Gmina Lipie na tle województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.lipie.pl oraz www.slaskie.pl

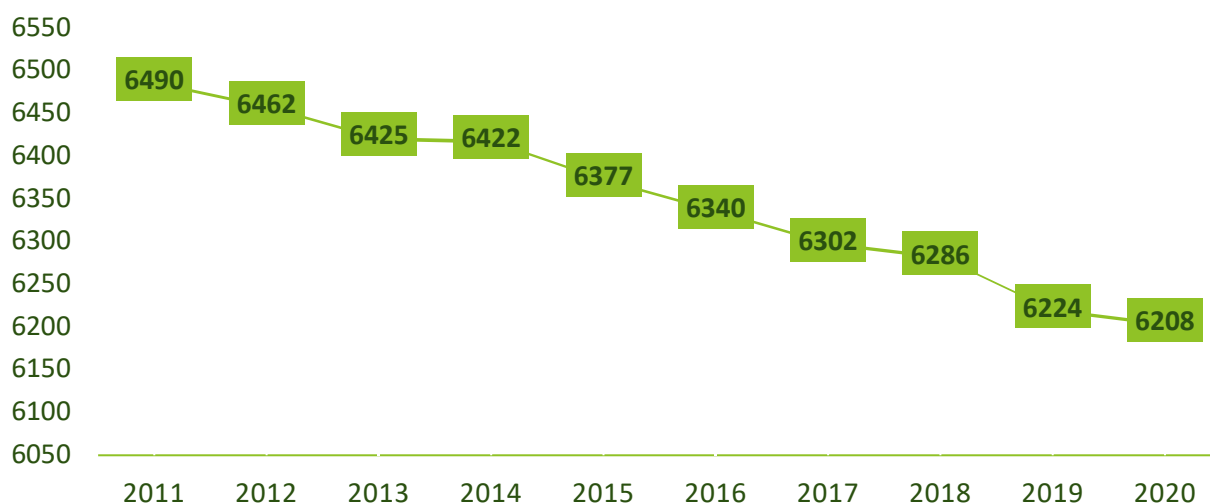
BADANIA I ANALIZY STATYSTYCZNE W WYMIARZE DYNAMICZNYM I PORÓWNAWCZYM

1.1. Wymiar społeczny

1.1.1. Ludność i procesy społeczne

Gminę Lipie zamieszkuje 6208 osób (wg danych GUS za 2020 rok), co stanowi 0,14% ludności województwa śląskiego i 7,3% ludności powiatu kłobuckiego. Około 50,7% mieszkańców gminy to kobiety. Najbardziej zaludnionym sołectwem jest Lipie, w którym mieszka: 17,5% ogółu populacji gminy, następnie Parzymiechy: 10,2% oraz Danków: 8,9%.

Rysunek 4. Kształtowanie się liczby ludności w Gminie Lipie w latach 2011-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W gminie wystąpiło w ostatnich 10 latach zjawisko **depopulacji** – w latach 2011-2020 liczba mieszkańców zmalała o 4,3%. Tempo spadku ludności jest wyższe od średniej dla województwa, która wyniosła 2,6% i powiatu: 1,4%.

Analizując zmianę liczby ludności w poszczególnych sołectwach w latach 2011-2020 należy zauważyć, że większość z nich borykała się z problemem depopulacji, gdzie największy spadek wystąpił w Natolinie: 15,9% i Albertowie: 14,7% ogółu mieszkańców. Natomiast w sołectwie Grabarze odnotowano najwyższy wzrost liczby mieszkańców: 12,5%.

Niekorzystne trendy demograficzne w zakresie depopulacji wynikają przede wszystkim z **ujemnego przyrostu naturalnego**. W ostatnim dziesięcioleciu, za wyjątkiem 2015 roku, liczba zgonów ogółem przewyższała liczbę urodzeń żywych. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców dla gminy wynosi około -3,8 (według dostępnych danych GUS za 2019 rok) i jest znacznie niższy od danych regionalnych, w porównaniu: średnia wartość dla województwa śląskiego: wynosi -2,5, a dla powiatu kłobuckiego: -1,6.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na depopulację w Gminie Lipie jest **ujemne saldo migracji**. Według danych GUS za 2019 rok, saldo migracji ogółem na 1000 osób wynosiło w województwie śląskim około: -1, w powiecie kłobuckim: -1,7, natomiast w gminie: -5,9 i tak negatywny wynik plasuje gminę na jednej z najniższych pozycji w porównaniu z innymi gminami w regionie. Problem ten pogłębiał się przede wszystkim w ostatnich 5-ciu latach.

Największy odpływ mieszkańców obserwuje się zwłaszcza w ruchu wewnętrznym, w wieku produkcyjnym, wśród kobiet, do miast. Przyczyny o charakterze ekonomicznym (zarobkowym) oraz skłonność do poprawy warunków życia należą do najczęstszych determinant, zważywszy na znaczne zróżnicowanie sytuacji ekonomicznej oraz podaż miejsc pracy w regionie śląskim oraz województwie łódzkim w aglomeracjach i większych ośrodkach miejskich.

Sytuację demograficzną oraz społeczną na obszarze gminy obrazuje również **liczba zawieranych małżeństw**. Według dostępnych danych za lata 2011-2019 najwięcej małżeństw zawarto w 2014 i 2018 roku, tj. 6,4 na 1000 mieszkańców. Na koniec 2019 roku wartość wskaźnika wyniosła: 4,6 i była niższa od przeciętnej wartości dla województwa śląskiego (4,8), a wyższa niż dla powiatu kłobuckiego (4,4). Biorąc pod uwagę, że w Polsce większość dzieci rodzi się w związkach małżeńskich, liczba nowych małżeństw istotnie wpływa na wskaźnik urodzeń w perspektywie kolejnych 2–3 lat.

Na koniec 2019 roku **struktura ludności według ekonomicznych grup wieku** kształtowała się następująco: udział osób w wieku przedprodukcyjnym: 16,0%, produkcyjnym: 61,7%, a poprodukcyjnym: 22,3%. W analizowanym okresie czasu zmniejszyła się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym o 2,3 punkty procentowe i produkcyjnym o 1,6 pkt., natomiast wzrosła w wieku poprodukcyjnym o 4 pkt.

Niekorzystną tendencję demograficzną odzwierciedla również **zwiększający się odsetek osób w wieku powyżej 65 lat w społeczeństwie**, który wzrósł z poziomu 15,3% w 2011 roku do 18,6% w 2019 roku. Wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla Gminy Lipie wynosi: 62,1 i jest niższy w porównaniu ze średnią dla gmin powiatu kłobuckiego: 62,4 i województwa śląskiego: 67. Natomiast współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi kształtuje się następująco: dla gminy: 27,5, powiatu: 26,6 oraz regionu: 29. Wskaźniki dla gminy wskazują na korzystniejszą strukturę ekonomiczną grup ludności - w porównaniu z innymi obszarami, a zwłaszcza ze średnimi danymi dla województwa śląskiego.

W ostatnich latach można zaobserwować nasilający się **proces starzenia się społeczeństwa**. Udział osób starszych w populacji mieszkańców gminy systematycznie rośnie. Na koniec 2020 roku (według danych Urzędu Gminy Lipie) osoby starsze (czyli osoby w wieku 60 lat i więcej) stanowiły 26,2% ogółu mieszkańców, podczas gdy według danych GUS w 2011 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 21,2%. Udział osób starszych w liczbie ludności gminy jest zbliżony do danych dla województwa śląskiego, które zamieszkiwało ponad 26% osób powyżej 60-roku życia i powiatu kłobuckiego, w którym ok. 25% populacji stanowiły osoby starsze.

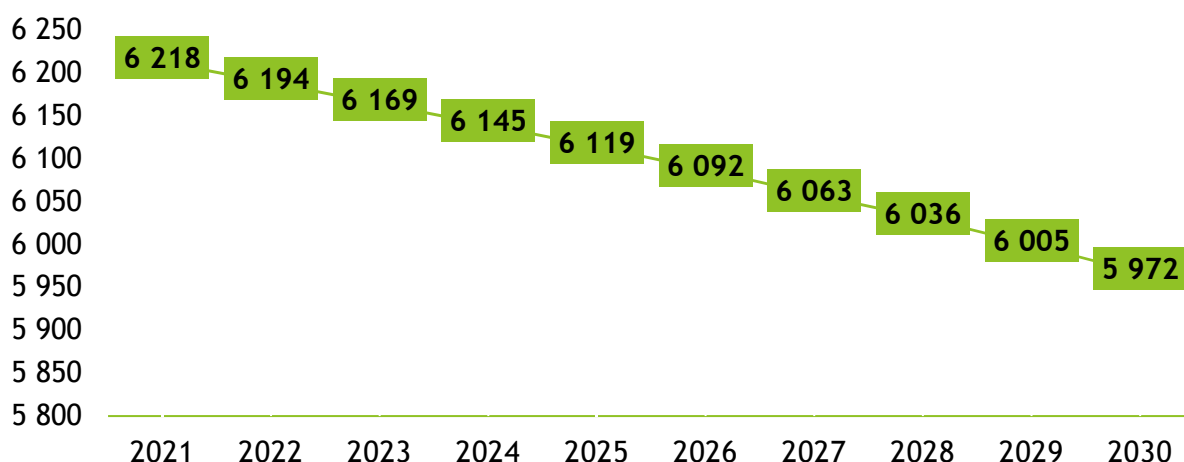
W strukturze osób starszych dominują osoby względnie najmłodsze (w grupie wieku 60–64 lata – ponad 28%), udział pozostałych grup jest wraz ze wzrostem wieku niższy. Wśród tej grupy część osób jest nieaktywna zawodowo, w związku z tym konieczne jest zachowanie odpowiedniej aktywności fizycznej i psychicznej, jak również, zagospodarowanie wolnego czasu.

Osoby powyżej 70 roku życia stanowią ponad 12% ogółu mieszkańców Gminy Lipie, w tym w wieku powyżej 80 lat – prawie 5% całej populacji. Najstarsza grupa wiekowa ze względu na choroby, niesamodzielność lub niepełnosprawność, a także zagrożenie izolacją społeczną, często potrzebuje wsparcia i opieki.

Analizując dane w podziale na sołectwa, należy zauważyć, iż największy ich odsetek osób powyżej 60 roku życia w stosunku do populacji występuje w Natolinie, Rozalinie i Zimnowodzie – około 30% ogółu liczby ludności.

Dane w zakresie kształtowania się liczby ludności w Gminie Lipie oraz strukturę wiekową mieszkańców w latach 2021-2030 przedstawiono w oparciu o opracowanie Głównego Urzędu Statystycznego pn.: „Prognoza ludności gmin na lata 2017–2030”.

Rysunek 5. Prognoza liczby ludności w Gminie Lipie na lata 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS: „Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030”

Zgodnie z przewidywaniami w kolejnych 10-ciu latach liczba ludności w Gminie Lipie zmniejszy się o około 4%. Liczba osób w wieku powyżej 60 roku życia wzrośnie o około 7%, natomiast w wieku powyżej 80 lat o ponad 19%.

Prognozowane zmiany demograficzne będą miały znaczące i wielowymiarowe skutki społeczno-gospodarcze, wymuszające konieczność zapewnienia i zwiększenia dostępności do odpowiednich usług publicznych zwłaszcza dla osób starszych, w tym: profilaktycznych, zdrowotnych, opiekuńczych, czy aktywnej integracji.

1.1.2. Edukacja i wychowanie

W 4 szkołach podstawowych (3 zespoły szkolno-przedszkolne, 1 szkoła podstawowa) w roku szkolnym 2019/2020 prowadzonych przez samorząd gminny w miejscowościach: Lipie, Parzymiechy, Lindów i Rębielice Szlacheckie funkcjonowało łącznie 39 oddziałów.

Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 oddział wyniosła prawie 15 osób. W latach 2011-2020, wskaźnik ten nieznacznie się wahał w granicach od 14 do 17 uczniów w oddziale klasowym.

W odniesieniu do przeciętnych wartości dla regionu i powiatu również nie zaobserwowano znacznych odchyłeń. Przeciętna liczba uczniów w oddziale klasowym jest jednym z najważniejszych wyznaczników jednostkowych kosztów nauczania, czyli wydatków oświatowych w przeliczeniu na jednego ucznia. Jednocześnie średnia wielkość oddziału charakteryzuje warunki pracy nauczycieli i bliskość kontaktów z uczniami. Mniejsze oddziały klasowe pozwalają na bardziej zindywidualizowane podejście. Wskaźnik dla gminy wyraża lokalne uwarunkowania związane z liczbą mieszkańców w wieku szkolnym i wyższą wartością przyjmuje w placówkach o większym zasięgu, tj. szkół w Lipiu i Parzymiechach, tj. ponad 17 uczniów przypadających na 1 oddział. Natomiast w odniesieniu do danych dla szkół w Lindowie i Rębielicach Szlacheckich wynosi on 11 osób.

Według dostępnych danych za 2019 rok, średnia wartość współczynnika skolaryzacji na poziomie podstawowym dla województwa śląskiego wyniosła: 95,7%, dla powiatu kłobuckiego: 93,2%, natomiast dla Gminy Lipie ok. 92,8%. W przypadku szkół podstawowych wartość współczynnika mniejsza niż 100% nie musi oznaczać, że nie wszystkie dzieci, które powinny spełniać obowiązek szkolny, go realizują. W Gminie Lipie niższa wartość wskaźnika wynika z faktu z tego, że część dzieci zameldowanych na jej obszarze, kształci się w placówkach na obszarze innych gmin, a zwłaszcza w Krzepicach, Kłobucku, czy Częstochowie.

Poziom nauczania w szkołach na obszarze gminy obrazują wyniki egzaminów ogólnopolskich. O dobrym poziomie nauczania w placówkach zlokalizowanych w Gminie Lipie, świadczą przede wszystkim wyniki egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego po raz pierwszy w 2019 roku. Średnie wyniki uczniów były zazwyczaj wyższe od średniej dla województwa i powiatu kłobuckiego, a najwyższe wyniki osiągnęli przede wszystkim ósmoklasiści w szkole podstawowej w Lindowie.

Wychowanie przedszkolne na obszarze Gminy Lipie realizowane jest w 3 Zespołach Szkolno-Przedszkolnych i oddziałach przedszkolnych w szkole podstawowej. W 2019 roku: 8 oddziałów zapewniało 175 miejsc dla 171 uczęszczających dzieci. Od 2011 roku, liczba dzieci w przedszkolach ulegała znacznym wahaniom i zmalała na koniec okresu o 9% - co związane jest zwłaszcza z problemem depopulacji oraz korzystaniem z placówek poza miejscem zamieszkania.

Na obszarze Gminy Lipie ponad 80% dzieci objętych jest wychowaniem przedszkolnym. W ostatnich 10 latach wartość ta wzrosła o ponad 10 punktów procentowych. Rosnąca liczba dzieci objęta wychowaniem przedszkolnym jest pozytywnym zjawiskiem, a na jej wartość wpływają przede wszystkim: możliwości finansowe rodziców, decyzja związana z ich powrotem do pracy, obowiązek wychowania przedszkolnego, jak również dostosowanie liczby miejsc dla dzieci do zapotrzebowania na obszarze gminy.

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy jest porównywalny ze średnią wartością dla powiatu kłobuckiego, jednak jest niższy o około 10 punktów procentowych od średniej dla województwa śląskiego.

Od września 2018 roku funkcjonuje **żłobek gminny** - pierwszy w historii Gminy Lipie - zapewniający opiekę przez 10 godzin dziennie i 11 miesięcy w roku w ramach dostępnych 20 miejsc.

Personel żłobka stanowi 5 opiekunów dziennych i dyrektor w wymiarze łącznym 5,25 etatów.

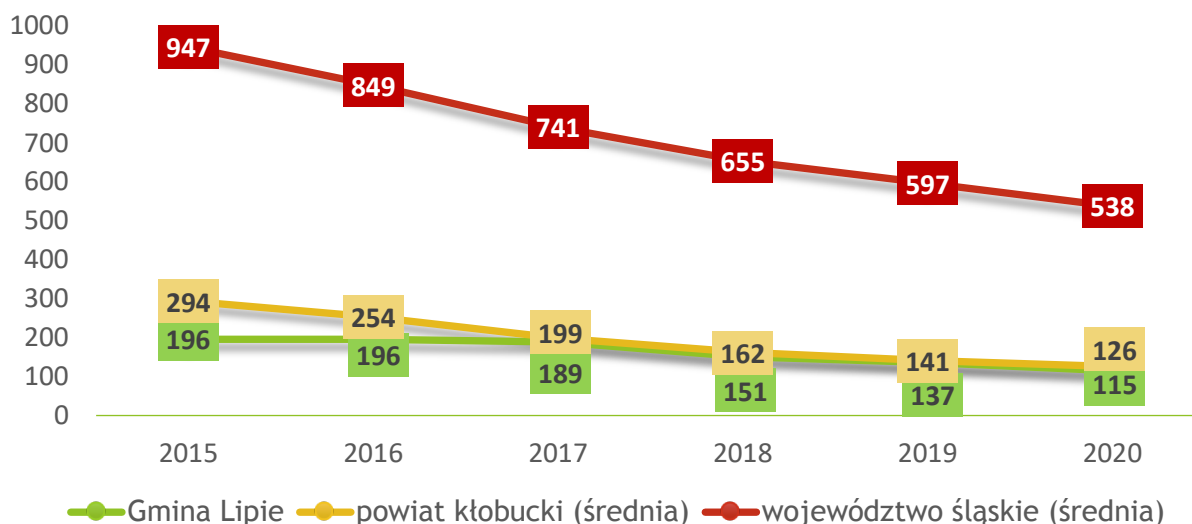
W 2020 roku odsetek dzieci objętych opieką w gminnym żłobku, który wyniósł: 12,4% - był wyższy od średniej dla województwa (11,5%) oraz znacznie wyższy od wskaźnika dla powiatu kłobuckiego (1,4%).

1.1.3. Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną świadczącą pomoc społeczną na terenie Gminy Lipie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 2020 roku w Gminie Lipie liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS na podstawie wydanych decyzji wyniosła 115 osób, co stanowiło prawie 2% mieszkańców gminy – i była nieco niższa od przeciętnej wartości dla gmin powiatu kłobuckiego (126 osób) oraz znacznie niższa od średniej dla regionu (538 osób).

Rysunek 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS na podstawie wydanych decyzji w Gminie Lipie, powiecie kłobuckim i województwie śląskim w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Lipiu: „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 rok”

W stosunku do 2015 roku liczba osób objętych pomocą społeczną zmniejszyła się ponad 40% - co jest zjawiskiem korzystnym, bowiem generuje zmniejszenie kosztów związanych z opieką nad osobami będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Należy jednak zwrócić uwagę, że zmiany w liczbie tych osób mogą wynikać ze zmian przepisów prawnych, dzięki którym większa lub mniejsza grupa osób może uzyskiwać uprawnienia do otrzymywania odpowiednich świadczeń. Istotne zmiany w danych niekoniecznie zatem oznaczają nagłą poprawę lub pogorszenie sytuacji życiowej społeczeństwa.

Z wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej przesłanek, które stanowią podstawę udzielenia pomocy społecznej, w Gminie Lipie w ostatnich latach najczęściej występowały: długotrwała lub ciężka choroba – ponad 25% ogółu liczby rodzin, którym przyznano świadczenie, ubóstwo – 21,1%, niepełnosprawność – prawie 20% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych) – około 12%.

Analizując dostępne dane GOPS za 2020 rok w podziale na poszczególne sołectwa Gminy Lipie należy stwierdzić, iż największy udział w liczbie ludności danego sołectwa korzystających z pomocy

społecznej występuje w Zimnowodzie, Rębielicach Szlacheckich, Natolinie, Brzózkach, Dankowie i Albertowie.

Kolejnym problemem występującym na terenie gminy jest **niepełnosprawność**, rozumiana jako trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych, spowodowana stałym lub długotrwałym naruszeniem sprawności organizmu, wpływa na poziom funkcjonowania, jakość życia i integrację społeczną osób niepełnosprawnych i ich rodzin. W 2020 roku, udział osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej wyniósł 0,5% populacji gminy - zgodnie z danymi GOPS. Największy udział liczby osób niepełnosprawnych w populacji danego sołectwa występuje w Rębielicach Szlacheckich i Dankowie – ponad 1%. Dane statystyczne wskazują, że obecność w gospodarstwie domowym osoby niepełnosprawnej jest czynnikiem zwiększającym ryzyko zagrożenia ubóstwem. Są to zazwyczaj osoby w wieku powyżej 60 roku życia oraz bierne zawodowo, które wymagają opieki, zwłaszcza ze strony jednego z członków rodziny.

Osoby i rodziny potrzebujące wsparcia mogą uczestniczyć w różnych **formach i programach**, m.in.: Przemoc w rodzinie, Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, Program Karta Dużej Rodziny, Pomoc dla niepełnosprawnych dzieci „Projekt socjalna „Paczka Bożonarodzeniowa dla Seniorów 80+”, Pomoc asystenta rodziny, Zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka „Urodziny 1000+”, Gminny Program Wspierania Rodziny, Koperta życia, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

1.1.4. Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Lipie funkcjonują **publiczne placówki podstawowej opieki zdrowotnej: Gminny Ośrodek Zdrowia w Lipiu, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Parzymiechach oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Stanisławowie.**

Placówki znajdują się z strukturze organizacyjnej **Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kłobucku**, który prowadzi specjalistyczną opiekę ambulatoryjną oraz stacjonarną, w ramach **2 szpitali** oraz Pogotowie Ratunkowe w Kłobucku. Jednocześnie prowadzone są **2 praktyki lekarskie.**

Według dostępnych danych GUS, każdego roku zmniejsza się liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielanych pacjentom w placówkach działających na terenie Gminy Lipie, tj. z 22456 w 2011 roku do 18629 w 2019 roku, tj. ok. 17%.

Zmniejszająca się liczba porad może być zarówno związana z niekorzystną dostępnością usług świadczonych przez ochronę zdrowia, a z drugiej strony wynikać ze zjawiska depopulacji.

W 2019 roku liczba udzielonych porad POZ na 1 mieszkańca Gminy Lipie wynosiła: 3 szt., natomiast w powiecie kłobuckim: 3,9 szt., a województwie śląskim: 4,6 szt.

Kolejnymi kluczowymi wskaźnikami świadczącymi o dostępności usług opieki zdrowotnej jest liczba przychodni na 10 tys. ludności oraz liczba osób przypadająca na 1 przychodnię. Porównując dane, należy zauważyć, że w 2019 roku na 10 tys. mieszkańców gminy i powiatu przypadało 5 przychodni, a województwa: 6 przychodni. Natomiast liczba osób przypadających na 1 przychodnię w gminie wynosiła 2075 mieszkańców, w powiecie: 2014 osób, a w województwie: 1615 osób.

Na obszarze Gminy Lipie działają 2 apteki i 1 punkt apteczny. Na koniec 2019 roku na 1 aptekę ogólnodostępną przypadało: 3112 osób, w powiecie: 3181 osób, regionie: 3053 osoby.

Porównując wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 łóżko w szpitalach ogólnych, w województwie śląskim osiągał on w 2019 roku wartość najniższą w kraju: 184 osoby/łożko, a dla powiatu kłobuckiego, aż 705 osób/łożko.

Powyzsze wskaźniki wskazują na niekorzystną sytuację w zakresie dostępności opieki zdrowotnej na obszarze Gminy Lipie – zwłaszcza w porównaniu ze średnimi danymi dla regionu.

W miejscowości Parzymiechy od 1963 roku funkcjonuje **NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień**, który specjalizuje się w terapii dla osób, których problemem jest: nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu, leków i innych substancji psychoaktywnych, uzależnienie od hazardu. Usługi świadczone są w ramach kontraktu z NFZ lub komercyjne w ramach opieki stacjonarnej, ambulatoryjnej, terapii, czy poradnictwa.

Od 2018 roku w Gminie Lipie realizowany jest **program profilaktyki zdrowotnej**, w tym: trzyletni gminny program szczepień ochronnych „Przeciw grypie 65+”. Zgodnie z Raportem końcowym z realizacji programu gmina sfinansowała w kwocie: 19360 zł szczepionki, którymi zaszczepiono 484 osoby.

Na obszarze Gminy Lipie **nie działa żaden dom pomocy społecznej oraz inny dom opieki lub dom seniora** wpisany do rejestru pn.: „Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku prowadzonym w ramach działalności statutowej lub gospodarczej, prowadzonego przez Wojewodę Śląskiego”.

1.1.5. Gospodarka mieszkaniowa i warunki życia

Według dostępnych danych GUS, na koniec 2019 roku **na obszarze gminy zlokalizowanych było łącznie 1965 budynków mieszkalnych (przede wszystkim jednorodzinnych), w tym 2016 mieszkań, których liczba wzrosła o ponad 3% w porównaniu z 2011 rokiem.**

Przeciętna powierzchnia użytkowana 1 mieszkania wynosi: 100,9 m², liczba izb na 1 mieszkanie: 4,55 sztuk, a na 1 mieszkanie przypadają: 3,09 osoby.

Znaczna większość mieszkań wyposażonych jest w wodociąg: 94,5%, łazienkę: 83,1% oraz centralne ogrzewanie – ponad 70% ogółu (indywidualne źródła ciepła, brak sieci gazowej i ciepłowniczej).

Na 1 osobę przypada w gminie średnio 32,7 m² powierzchni – i jest to wartość wyższa w porównaniu z danymi dla województwa śląskiego, gdzie wynosi ona: 28,3 m² i powiatu kłobuckiego: 31 m² na 1 mieszkańca. Natomiast na 1000 mieszkańców w gminie przypada: 323,9 mieszkań, w powiecie: 322 mieszkania, a w województwie: 395,5. Wyższa wartość dla regionu związana jest z występowaniem znacznie większej liczby mniejszych mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Natomiast w gminie – ze względu na jej charakter - przeważają budynki mieszkalne jednorodzinne.

Na koniec 2019 roku, **udział ludności korzystającej na terenie gminy z sieci wodociągowej wyniósł: 94,5%, a kanalizacyjnej: 24,5%**. Wskaźniki były nieznacznie niższe od średniej wartości powiatu, które wyniosły odpowiednio: 95,5% i 55% oraz regionu: 95,8% i 78,6%.

Należy podkreślić, że wartości powyższych wskaźników dla gminy w analizowanym okresie czasu systematycznie ulegały poprawie. Wartości dotyczące sieci kanalizacyjnej nie ujmują danych

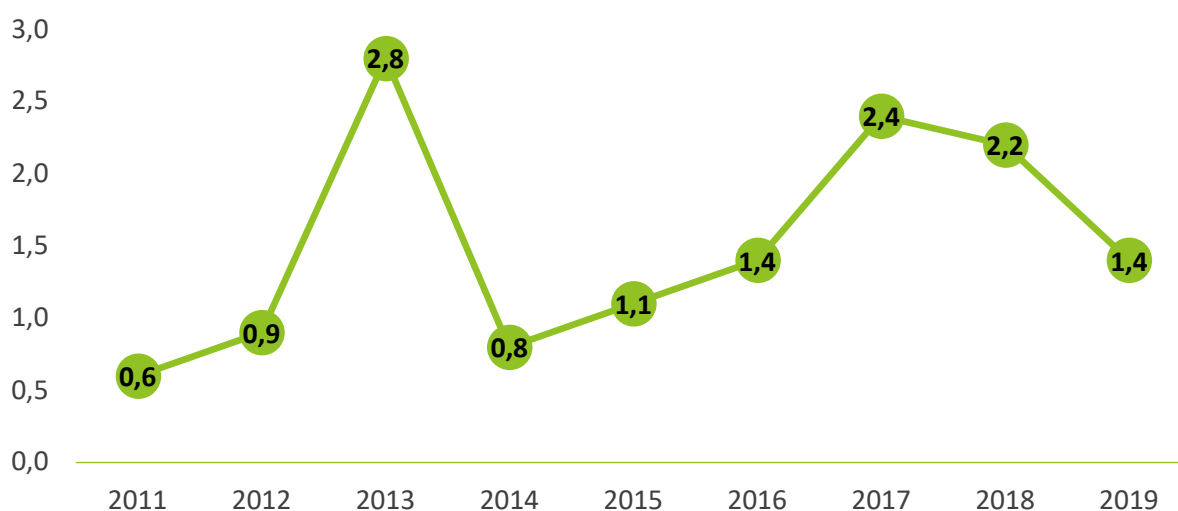

pochodzących z inwestycji w ramach budowy nowej infrastruktury w Parzymiechach i Zimnowodzie.

W ostatnich latach **zwiększył się wskaźnik liczby mieszkań (w budynkach jednorodzinnych) oddanych do użytkowania na 1000 ludności** z 0,6 w 2011 roku, do 1,4 w 2019 roku. Jednak najwyższy poziom osiągnął w 2013r. tj. 2,8. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wynosiła ponad 5 sztuk, a średnia powierzchnia użytkowa mieszkania każdego roku: ponad 115 m² (najwyższą wartość osiągnęła w 2019 roku, tj. 173 m²).

Na koniec 2019 roku liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności wyniosła w Gminie Lipie: 1,4 - wskaźnik ten był znacznie niższy w porównaniu z województwem śląskim (3,09) i powiatem kłobuckim (2,3) – co oznacza stagnację w budownictwie.

Rysunek 7. Mieszkania na 1000 ludności w Gminie Lipie w latach 2011-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analizując zasoby mieszkaniowe gminy w 2020 roku: **19 mieszkań komunalnych, w tym 18 stanowiących własność Gminy Lipie było przedmiotem najmu.**

W ostatnim roku został oddany do użytkowania, zrewitalizowany ze środków Unii Europejskiej, budynek w miejscowości Kleśniska – z licznymi udogodnieniami, również dla osób niepełnosprawnych i starszych. Obiekt zapewnił 11 mieszkań socjalnych o wysokim standardzie osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym - udostępnianych na specjalnych zasadach. Nadal jednak utrzymuje się w gminie **deficyt mieszkań komunalnych i socjalnych.**

1.1.6. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Zgodnie z Rejestrem Instytucji Kultury prowadzonym przez Gminę Lipie, na jej terenie funkcjonują: **Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu** oraz **Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu.**

Do **zadań Gminnego Ośrodka Kultury** należy m.in.: edukacja kulturalna i wychowanie estetyczne przez sztukę, gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą

i sztuką, rozwoju folkloru oraz rękodzieła ludowego i artystycznego, organizacja imprez kulturalnych i rekreacyjnych, konkursów oraz prowadzenie kółek i ognisk artystycznych.

W ramach GOK działają: orkiestra dęta, chór oraz sekcje. Prowadzone są zajęcia z: nauki gry na instrumentach, rytmiki, nauki tańca, wokalne, teatralne, sportowe, rekreacyjne, zielarskie, terapeutyczne – dla różnych grup wiekowych.

Ośrodek organizuje imprezy kulturalne, konkursy, zawody, a jego podopieczni reprezentują GOK w licznych wydarzeniach organizowanych poza gminą (m.in. chór uczestniczy w konkursach i występach w całym kraju).

Zgodnie z dostępnymi danymi GUS za lata 2011-2019, liczba zorganizowanych imprez w każdym roku była zróżnicowana, od 6 w 2016 roku do 89 imprez w 2014 roku. Podobnie kształtowała się liczba ich uczestników (która znacznie zmalała) i liczba uczestników na 1000 ludności.

Należy jednak pokreślić, iż znacznie zwiększyła się liczba grup artystycznych o ponad 100% do 13 szt. i sekcji do 15 szt. (w 2019 roku), a tym samym ich członków.

Na obszarze Gminy Lipie organizowane są cykliczne imprezy:

- „Wielki Piknik Wakacyjny – Dzieje Znad Liswarty” – wydarzenie o charakterze kulturalnym (do 2017 roku jako „Jarmark Nad Liswartą”),
- obchody Dnia Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej w Parzymiechach,
- gminne obchody rocznicy wybuchu II wojny światowej,
- obchody rocznicy odzyskania niepodległości,
- Bieg Jesienny Tomasza Hopfera w zabytkowym parku w Parzymiechach (organizowany od około 40 lat).

Według dostępnych danych GUS, w latach 2011-2019 w ramach **działającej Gminnej Biblioteki w Lipiu wraz z filiami w Parzymiechach i Stanisławowie**, liczba czytelników w ciągu roku znacznie zmalała, tj. o 68,4%, a liczba wypożyczonego księgozbioru o prawie 90%. Problem ten nie został również powstrzymany w wyniku zwiększającej się liczby księgozbioru, który wzrósł w analizowanym okresie o 9,2% do 37022 egzemplarzy.

Na koniec 2019 roku na 1 placówkę biblioteczną przypadało 2075 mieszkańców gminy i w porównaniu z województwem śląskim: 5647 osób na 1 placówkę, powiatem kłobuckim: 4028 osób - wskaźnik ten był niekorzystny – co może przekładać się na utrudniony dostęp do usług bibliotecznych. Jednocześnie, ze względu na malejącą liczbę osób korzystających z bibliotek na obszarze gminy, liczba czytelników na 1000 ludności wyniosła: 54 osoby (województwo: 168 osób, powiat: 123 osoby). Średnio w 2019 roku czytelnik wypożyczył około 6 książek z bibliotek na obszarze gminy, natomiast w województwie 18 a powiecie ponad 15 sztuk.

Należy jednak podkreślić, iż gmina pozytywnie wyróżnia się na tle pozostałych obszarów w zakresie zgromadzonego księgozbioru, który wynosi: 5948,3 woluminów na 1000 mieszkańców (region: 3516,4, powiat: 3260,6 w 2019 roku).

W ramach działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipiu prowadzone są lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, akcje czytelnicze oraz święta książki.

Utrzymująca się obserwowana od wielu lat tendencja zmniejszania się grupy czytelników w Gminie Lipie może być spowodowana zmniejszającą się liczbą ludności, jak również z korzystaniem z bibliotek w większych ośrodkach miejskich (np. zlokalizowanych w sąsiedztwie szkoły, czy miejsca pracy).

Na terenie gminy funkcjonuje prywatne **Muzeum 303 im. ppłk. pil. Jana Zumbacha w Napoleonie**. Z dniem 10.10.2017 roku zgodnie z decyzją nr DDK-WM.603.118.2017.ZG Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego muzeum zostało powołane do życia i wpisane do wykazu muzeów pod pozycją 384 jako Prywatne Muzeum Lotnictwa. Muzeum zapewnia również trawiaste lądowisko: 750 - metrowy pas wystarcza na w pełni bezpieczne operacje lekkich samolotów do łącznej masy 5,7 t. Ponadto znajduje się tam domek pilota z dwoma niewielkimi hangarami, w których mieszczą się samoloty ultralekkie i śmigłowce.

1.1.7. Uwarunkowania historyczne, w tym: obiekty zabytkowe i dziedzictwo kulturowe

Gmina skupia **miejsowości o bogatej przeszłości**, które od dawna wzbudzały zainteresowanie historyków i archeologów. **Pierwsze wzmianki o miejscowościach z terenu gminy pochodzą z XIII i XIV wieku**. W dokumentach Danków pojawia się w 1217 roku, Parzymiechy w 1266 roku, natomiast Lipie w 1389 roku. Z tego okresu pochodzą również informacje o Szyszkowie i Rębielicach Szlacheckich. Najwcześniejsze informacje o pozostałych miejscowościach pojawiają się w XIX wieku.

Jedną z najstarszych miejscowości na terenie gminy jest Danków, którego historia sięga około 3500 - 2500 lat p.n.e. To właśnie tutaj odnaleziono ślady osadnictwa z epoki neolitu, cmentarzysko z epoki brązu, pozostałości z początków epoki żelaza oraz osadę z okresu wpływów rzymskich.

Zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipie (załącznik do uchwały Nr XXIII/148/2020 Rady Gminy Lipie z dnia 17 września 2020 roku): **przedmiotem ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego są ukształtowane historycznie, znajdujące się na terenie gminy, zachowane układy, elementy struktury przestrzennej, jak również pojedyncze obiekty lub ich zespoły, o wyjątkowych walorach zabytkowych**. Na tak cenną, w skali lokalnej, tożsamość dziedzictwa kulturowego składają się obiekty zarówno wpisane do rejestru zabytków Śląskiego Konserwatora Zabytków, jak i elementy nieobjęte oficjalnie ochroną, które, ze względu na swoją wartość historyczno-kulturową stanowią powinny przedmiot zainteresowania działań ochronnych.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ochrona zabytków rozumiana jest, m.in., jako zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych, umożliwiających ich trwałe zachowanie oraz zagospodarowanie, a także utrzymanie w dobrej kondycji technicznej. Do zadań organów administracji publicznej należy również opieka nad zabytkami, zapewniająca warunki do prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, jak również popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytkach oraz ich znaczeniu dla historii i kultury.

W gminie obowiązują **strefy ochrony konserwatorskiej** zwłaszcza w Dankowie, Lipiu, Parzymiechach, Lindowie i Natolinie, strefy ochrony archeologicznych dóbr kultury, przede wszystkim w Dankowie i w Zbrojewsku oraz strefy obserwacji archeologicznej.

Zabytki architektury i budownictwa występują na terenie całej gminy. Są to: kościoły, budynki mieszkalne i gospodarcze, założenia dworskie i parki, układ urbanistyczny.

Obiekty na terenie Gminy wpisane do Rejestru Zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach to:

- Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa w Dankowie,
- Ruiny twierdzy, w jej obrębie w cz. N kościół parafialny i fragment murów tzw. domku kasztelanowej, obwarowania ziemne o pełnym profilu ze szkarpą obmurowaną kamieniem łamanym, od N, S, W fosa w Dankowie,
- Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła w Parzymiechach,
- Park /należący do niezachowanego pałacu/ z zachowanymi śladami alei oraz stawami oraz pozostałości zespołu dworskiego: zabudowania gospodarcze, park krajobrazowy w Parzymiechach,
- Dom drewniany zwany Starą Szkołą (przeniesiony w 1885 roku z Kleśnisk) w Natolinie,
- 5 stanowisk archeologicznych.

Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisanych zostało: 47 zabytków nieruchomych, zwłaszcza z obszarów sołectw: Danków, Lipie, Lindów i Parzymiechy, w tym: budynki mieszkalne, kościoły, ruiny dworskie, jak również **139 stanowisk archeologicznych** – zlokalizowanych prawie na obszarze całej gminy.

Do dziedzictwa niematerialnego występującego w Gminie Lipie należą:

- **Gwara** – zauważa się wpływ gwary śląskiej na mowę mieszkańców, szczególnie starszych osób,
- **Legendy** - najwięcej opisanych legend o Dankowie związanych jest z kasztelanem krakowskim, Stanisławem Warszyckim, tj.: „Od Wielunia do Krakowa”, „O kołkach dla koni”, „Ryby na szabat”, „Konkurs na picie wina”, „Jak ubodzy siali panu groch”, Legenda Mroźnej zimy w miejscowości Troniny;
- **Lokalne potrawy**, do których zaliczyć można: „Pierogi prosto z pieca”.

1.1.8. Sport, rekreacja i turystyka

Infrastruktura sportowa i rekreacyjna na obszarze gminy jest w **dobrym lub dostatecznym stanie technicznym i stale ulega poprawie** w skutek działań remontowych oraz rozwojowi – poprzez budowę i rozbudowę nowych obiektów. **Konieczne jest również ulepszenie obiektów i ich dostosowanie do potrzeb osób niesamodzielnych i seniorów.**

Na terenie gminy zdecydowana część obiektów sportowo-rekreacyjnych jest własnością Gminy Lipie, a większość z nich jest zarządzana przez szkoły. Wśród obiektów dominują boiska i sale gimnastyczne przyszkolne, jak również place zabaw i siłownie zewnętrzne.

Prawidłowe warunki uprawiania sportu, oprócz ilości i dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych, zapewniają funkcjonujące instytucje sportowe, m.in. **kluby sportowe**. Podwalinę do uprawiania określonej dyscypliny sportu i aktywności fizycznej stanowi często sport szkolny, w tym w ramach zajęć pozalekcyjnych. Zgodnie z ewidencją prowadzoną przez Powiat Kłobucki na terenie Gminy Lipie działają: 3 Kluby sportowe i stowarzyszenia kultury fizycznej oraz 6 uczniowskich klubów sportowych. W ramach klubów sportowych działają liczne sekcje, a ich członkowie uprawiają najczęściej takie dyscypliny jak: piłka nożna, tenis stołowy, piłka siatkowa, biegi oraz uczestniczą w zawodach o różnym zasięgu – często osiągając liczne sukcesy.

Analiza dostępnych informacji pozwala na pozytywną ocenę działalności i propagowania sportu i rekreacji w kategorii dzieci i młodzieży szkolnej. Należy zauważyć jednak deficyt klubów

sportowych zrzeszających osoby dorosłe i starsze – przede wszystkim w celu poprawy kondycji zdrowotnej, aktywnego spędzania czasu wolnego.

Gmina Lipie położona jest na prastarej Wyżynie Wieluńskiej. Wzdłuż południowej jej części płynie rzeka Liswarta. Rzeka ta posiada wiele zakoli oraz spokojnych zatoczek, dzięki czemu jest idealnym miejscem nie tylko dla wędkarzy, ale posiada w okresie wiosenno-letnim doskonałe warunki do uprawiania sportu kajakowego.

Część **dużych kompleksów leśnych** (północno-zachodnia część gminy) wchodzi w skład **Załęczańskiego Parku Krajobrazowego**. Bogactwo terenów leśnych potwierdza fakt istniejących **rezerwatów przyrody** tj.: „**Bukowa Góra**”, „**Szachownica**”, „**Stawiska**”. Równinne tereny i stosunkowo dobre drogi sprzyjają turystyce rowerowej dla całych rodzin.

Do **atrakcji turystycznych** można zaliczyć:

- urozmaicony krajobraz (rzeka, lasy, wzgórze, skałki, jaskinie, charakterystyczna zabudowa itd.);
- lasy, które zajmują około 30% powierzchni gminy, bogate we florę i faunę – w tym w ramach Załęczańskiego parku Krajobrazowego;
- Rzekę Liswartę, która w swoim dolnym biegu ma całkowicie naturalny charakter i stanowi niezwykle malowniczy szlak kajakowy, który pod względem atrakcyjności należy do czołówki szlaków kajakowych centralnej Polski. Przez teren gminy Liswarta przepływa na odcinku 13 km, tworząc jej południowo-wschodnią granicę;
- obiekty zabytkowe opisane w podrozdziale 1.1.7.
- objęte ochroną obszary cenne przyrodniczo, tj. Rezerwat geologiczny „Szachownica” (w tym: obszar Natura 2000), Rezerwat „Bukowa Góra”, Rezerwat „Stawiska” – w ramach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego,

Przez gminę przebiegają następujące **szlaki turystyczne**:

- Liswarciański Szlak Rowerowy,
- Szlak rowerowy czerwony: Częstochowa – Działoszyn,
- Szlak rowerowy zielony: Lubliniec – Radomsko tzw. Wielkiej Pętli Częstochowskiej,
- Szlak Rezerwatów Przyrody (pieszy): Blachownia - Chorzew Siemkowice,
- Szlak Bursztynowy Ziemi Wieluńskiej (pieszy): Parzymiechy – Burzenin,
- Szlak bordowy (pieszy) –Giętkowizna – Załęcze Małe;
- Ścieżka Dydaktyczna Przyrodniczo-Leśna (piesza) –Rozalin - rezerwat Szachownica – wieża p.poż. leśniczówka Wapiennik.

W gminie brakuje ogólnodostępnej hali widowiskowo-sportowej, która umożliwiłaby osobom z różnych grup wiekowych uprawianie sportu – również w okresie zimowym.

Istnieje deficyt ogólnodostępnych siłowni w budynkach, ścieżek pieszych i tras rowerowych, siłowni na wolnym powietrzu, przystani kajakowych i innych form aktywnej rekreacji i turystyki.

Na obszarze gminy **nie występują żadne obiekty wpisane do ewidencji prowadzonej przez Województwo Śląskie: „Obiekty hotelarskie skategoryzowane”**.

Zgodnie z ewidencją innych obiektów świadczących usługi noclegowe – prowadzoną przez Gminę Lipie, zlokalizowanych jest tutaj 6 gospodarstw agroturystycznych. Jednocześnie zgodnie z danymi REGON w sekcji I PKD pn.: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” w 2011 roku były wpisane 2 podmioty gospodarki narodowej (prywatne), natomiast na koniec 2019 roku ich liczba wzrosła do 6.

1.1.9. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy Lipie podmiotami realizującymi zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego są: **Komenda Powiatowa Policji w Kłobucku, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kłobucku oraz 12 ochotniczych straży pożarnych, w tym: 3 włączone do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego.**

Do największych problemów jednostek można zaliczyć deficyt w wyposażeniu niezbędnym do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych.

Zgodnie z „Informacją dotyczącą stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Powiatu Kłobuckiego za okres 01.01.2020 do 31.12.2020” opracowaną przez Komendę Powiatową Policji w Kłobucku: liczba **wszczętych postępowań** ogółem na obszarze Gminy Lipie wyniosła 49 sztuk, z czego najwięcej: o alimenty, kradzieże oraz przestępstwa narkotykowe. Liczba przestępstw na terenie gminy jest jedną z najniższych w powiecie i regionie i na koniec 2020 roku wyniosła: 7,7 przestępstw na 1000 ludności. W tym samym roku odnotowano 19 przestępstw na 1000 ludności w województwie śląskim i prawie 10 w powiecie kłobuckim.

Analizując **zagrożenia wypadkami drogowymi** w ciągu ostatnich 5 lat należy stwierdzić, iż liczba wypadków zmalała z 4 w 2016 roku do 0 w 2020 roku. Natomiast kolizje drogowe ulegały nieznacznym wahaniom, ich liczba była największa w 2017 roku natomiast w 2018 roku i 2020 roku osiągnęła najniższą wartość, tj. 21. Dane dla Gminy Lipie są jednymi z najniższych w powiecie kłobuckim, co może się wiązać z brakiem dróg o największym ruchu tranzytowym.

Statystyki w ostatnich latach wykazują tendencje spadkowe, co oznacza że stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy ulega systematycznej poprawie. Natomiast niski wskaźnik ilości wszczętych postępowań i przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców świadczy o wysokim poziomie bezpieczeństwa i niskim ryzyku przestępczości, czy zagrożeń wypadkami.

Przez teren Gminy Lipie przepływa rzeka Liswarta, dla której Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu sporządził Studium ochrony przeciwpowodziowej. Dla rzeki Liswarty, zgodnie z wykazem obszarów narażonych na **niebezpieczeństwo powodzi** zostały opracowane mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których przedstawione zostały m.in. obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

1.1.10. Kapitał społeczny

Wg rejestrów prowadzonych przez Powiat Kłobucki na obszarze Gminy Lipie funkcjonuje **7 stowarzyszeń posiadających osobowość prawną i 1 fundacja.**

Jednocześnie na terenie gminy **działają organizacje nieformalne, w tym przede wszystkim Koła Gospodyń Wiejskich (KGW)** w 9 sołectwach - łącznie zrzeszające około 150 członkiń.

Na obszarze gminy działają również **ochotnicze straże pożarne i kluby sportowe** – wymienione we wcześniejszych rozdziałach.

Działalność organizacji pozarządowych została również sklasyfikowana w rejestrze REGON. Zgodnie z danymi GUS za lata 2011-2020, liczba zarejestrowanych podmiotów ulegała

nieznacznym wahaniom i na koniec 2020 roku wynosiła 23 podmioty, w tym: 1 fundacja oraz 22 stowarzyszenia i organizacje społeczne.

W Gminie Lipie na 1 organizację przypada około 270 mieszkańców, a średnio w powiecie kłobuckim: 355 osób i w województwie śląskim: 350 osób - co oznacza, że gmina charakteryzuje się wyższą aktywnością społeczną w porównaniu do przeciętnej wartości dla innych gmin regionu. Na 1000 mieszkańców gminy przypada 3,7 organizacji pozarządowych.

O aktywności społecznej mieszkańców świadczy również ich **udział w wyborach powszechnych**. Analizując frekwencję wyborczą od 2014 roku należy stwierdzić, iż wyższy jej poziom odnotowano w wyborach samorządowych (np. do rady gminy), np. w 2018 roku: 56,91%, w porównaniu do średniej dla województwa śląskiego: 52,29% oraz powiatu kłobuckiego: 54,96%.

W wyborach parlamentarnych oraz na urząd Prezydenta RP udział mieszkańców jest zazwyczaj niższy od średniej dla regionu i powiatu.

Biorąc pod uwagę dane dla poszczególnych obwodów wyborczych to najwyższą frekwencję odnotowuje się zazwyczaj w obwodzie wyborczym zlokalizowanym w Gminnym Ośrodku Kultury w Lipiu, natomiast najniższą w obwodzie w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lindowie.

Formy współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, zgodnie ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przybierają zarówno formy finansowe (tj. zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych oraz udzielanie pożyczek, gwarancji, poręczeń - na zasadach określonych w niniejszej ustawie) i pozafinansowe (konsultacje, informowanie, wsparcie techniczne, organizacyjne i merytoryczne, wspólne inicjatywy, spotkania, działania i przedsięwzięcia, rekomendacje, czy patronat).

Każdego roku Rada Gminy Lipie przyjmuje „Roczny Program Współpracy Gminy Lipie z organizacjami pozarządowymi”, który wcześniej podlega konsultacjom społecznym.

Celem głównym programu jest: zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy.

Zgodnie z analizą konkursów ofert na podstawie Sprawozdań z realizacji programów w latach 2016-2019, należy stwierdzić, iż:

- konkursy organizowane są w ramach 2 tematyk: z zakresu kultury oraz sportu,
- każdego roku wzrasta pula środków przeznaczonych na konkursy, tj. z 18000,00 zł w 2016 roku do 25000,00 zł w 2019 roku,
- w ramach każdej tematyki zazwyczaj wpływa 1 oferta,
- każda z ofert zostaje wybrana do dofinansowania w wysokości wnioskowanej kwoty,
- nie ma ofert rozpatrzonych negatywnie.

1.2. Wymiar gospodarczy

1.2.1. Przedsiębiorczość

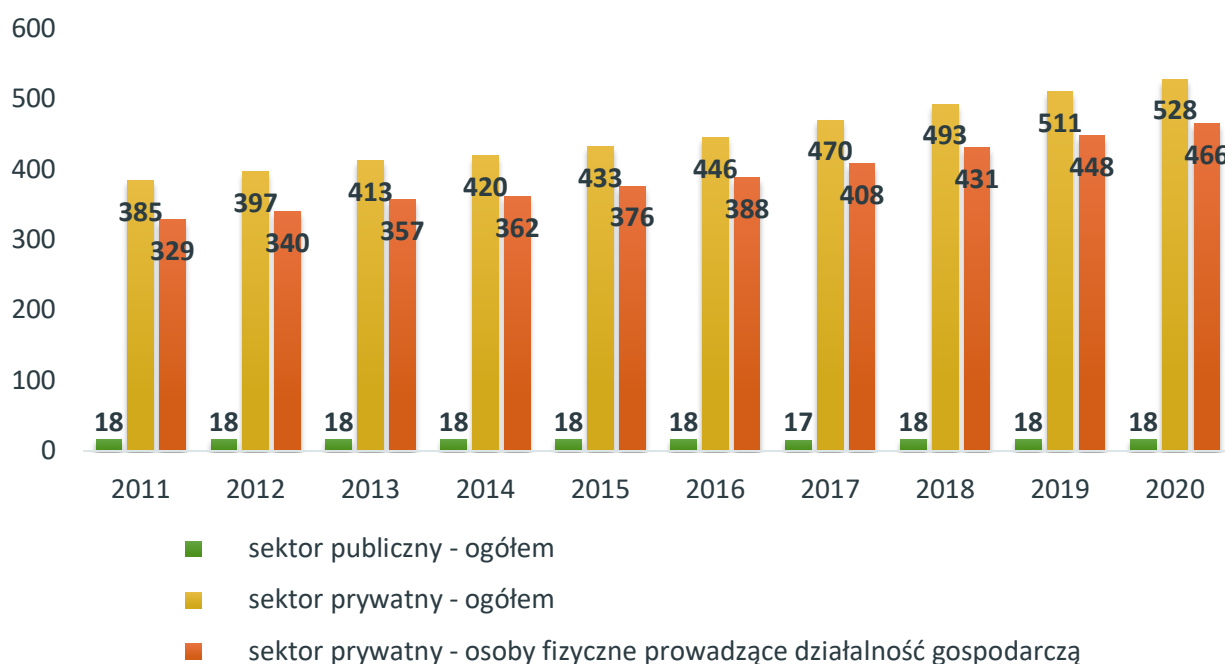
Przedsiębiorczość może być definiowana jako skłonność do tworzenia nowych przedsiębiorstw, ale również jako aktywność w rozwijaniu istniejących, tj. w podejmowaniu wyzwań inwestycyjnych.

W ramach diagnozy skupiono się m.in. na miarach pozwalających na obserwację zmian w populacji podmiotów gospodarki narodowej (tworzenie nowych, likwidacje) oraz poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Opisane miary oparte są głównie na zasobach rejestru REGON.

Na obszarze Gminy Lipie na koniec 2020 roku funkcjonowało **551 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, w tym 18 z nich w ramach sektora publicznego – tj. 3,3% ogółu wszystkich jednostek**. Największą grupę w ramach sektora publicznego stanowią: państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego: 13 podmiotów.

Natomiast **w sektorze prywatnym było zarejestrowanych: 528 podmiotów, a największy udział stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą: 466 jednostek, tj. 88,3% ogółu, a następnie spółki handlowe – 4,4% oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne: 4,2%.**

Rysunek 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Lipie w latach 2011-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Na podstawie danych GUS za lata 2011-2020 obserwuje się regularny wzrost podmiotów gospodarczych sektora prywatnego. W odniesieniu do 2011 roku liczba podmiotów prywatnych w 2020 roku wzrosła o ok. 37% z 403 w 2011 roku do 551 w 2020 roku. Największy wpływ miał wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z 329 do 466 podmiotów tj. 41,6%. Natomiast liczba spółek handlowych zwiększyła się prawie dwukrotnie z 13 szt. do 23 szt.

W sektorze prywatnym w każdym roku dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ilość podmiotów sektora publicznego utrzymuje się na stałym poziomie.

Można przyjąć, że utrzymujący się wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON świadczy o **ożywieniu gospodarczym**.

O poziomie przedsiębiorczości świadczą również wskaźniki, tj. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności, która na koniec 2019 roku wyniosła w Gminie Lipie: 87 jednostek oraz liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, tj.: 140,4 sztuk. Wartość wskaźników była nieco niższa niż w powiecie kłobuckim (odpowiednio: 97 i 157), ale o prawie połowę mniejsza niż w województwie śląskim (107 i 178,8) – co świadczy o **mniejszej aktywności gospodarczej mieszkańców analizowanej gminy**.

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG można zmierzyć aktywność gospodarczą mieszkańców poszczególnych sołectw jako udział podmiotów w liczbie ludności danego sołectwa. Należy zauważyć, że według stanu na koniec 2020 roku wskaźnik ten jest najwyższy przede wszystkim w sołectwach o najniższej populacji, do których należą m.in.: Giętkowizna: 10,3%, Brzózki: 9,5%, Natolin: 8,2%, Albertów: 8,0% ludności.

Biorąc pod uwagę udział zarejestrowanych podmiotów w Gminie Lipie wg grup rodzajów działalności PKD w ostatnich dziesięciu latach należy zauważyć, iż maleje on w branży związanej z rolnictwem leśnictwem, łowiectwem i rybactwem oraz w ramach pozostałej działalności, a wzrasta w przemyśle i budownictwie - udział ten wynosił następująco: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo: 3,1%, przemysł i budownictwo: 39,6%, pozostała działalność: 57,4%.

Natomiast w województwie śląskim i powiecie kłobuckim w 2019 roku przedstawiała się odpowiednio: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo: 0,6% i 3,3%, przemysł i budownictwo: 21,7% i 23,5% oraz pozostała działalność: 77,7% i 62,2%.

W gminie struktura podmiotów jest typowa dla obszarów wiejskich, z większym udziałem branży rolniczej oraz przetwórstwa przemysłowego, budownictwa i podstawowych usług, w tym handlu.

Zgodnie z klasyfikacją dla sektora prywatnego według PKD, najwyższy udział podmiotów gospodarczych odnotowano w ramach sekcji F. Budownictwo: 23,1% ogółu jednostek, a następnie w sekcji G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle: 22,4% oraz przetwórstwo przemysłowe: 17,4% (według danych za 2020 rok).

W ostatnim dziesięcioleciu zwłaszcza wzrosła liczba przedsiębiorstw w kategorii F. Budownictwo z 64 szt. na 122 szt. – tj. około 90% oraz H. Transport i gospodarka magazynowa z 16 do 34 szt.

Należy podkreślić rolno-leśny charakter gospodarczy gminy. Rolnictwo na jej obszarze jest zbliżone do tradycyjnego o niskim poziomie nawożenia mineralnego i małym zużyciu środków ochrony roślin. W przeważającej części oparte na drobnych gospodarstwach ze słabą specjalizacją. Rolnictwu sprzyja niskie skażenie powietrza bowiem gmina położona jest z dala od głównych regionalnych centrów przemysłowych i pozbawiona jest nadmiernego przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do środowiska naturalnego.

Na obszarze Gminy Lipie funkcjonują wyłącznie mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. W 2019 roku: 94,6% podmiotów stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników, a następnie małe firmy (10 – 49 pracowników), tj. 4%. **Struktura podmiotów według klas wielkości jest zbliżona do przeciętnych wartości dla powiatu i regionu.**

Gmina Lipie posiada w ofercie 20 terenów inwestycyjnych na cele sprzedaży lub dzierżawy, zlokalizowanych przede wszystkim w: Dankowie, Lipiu i Parzymiechach. Przeciętna powierzchnia działki do 1 ha, o przeznaczeniu pod produkcję lub usługi, dojazd zazwyczaj drogą asfaltową, z możliwością podłączenia do istniejących w sąsiedztwie mediów.

1.2.2. Rynek pracy

Pracujący to siła napędowa gospodarki. Rozwój i wzrost gospodarczy, który polega na zwiększeniu produkcji dóbr i liczby świadczonych usług nie jest możliwy bez ich udziału.

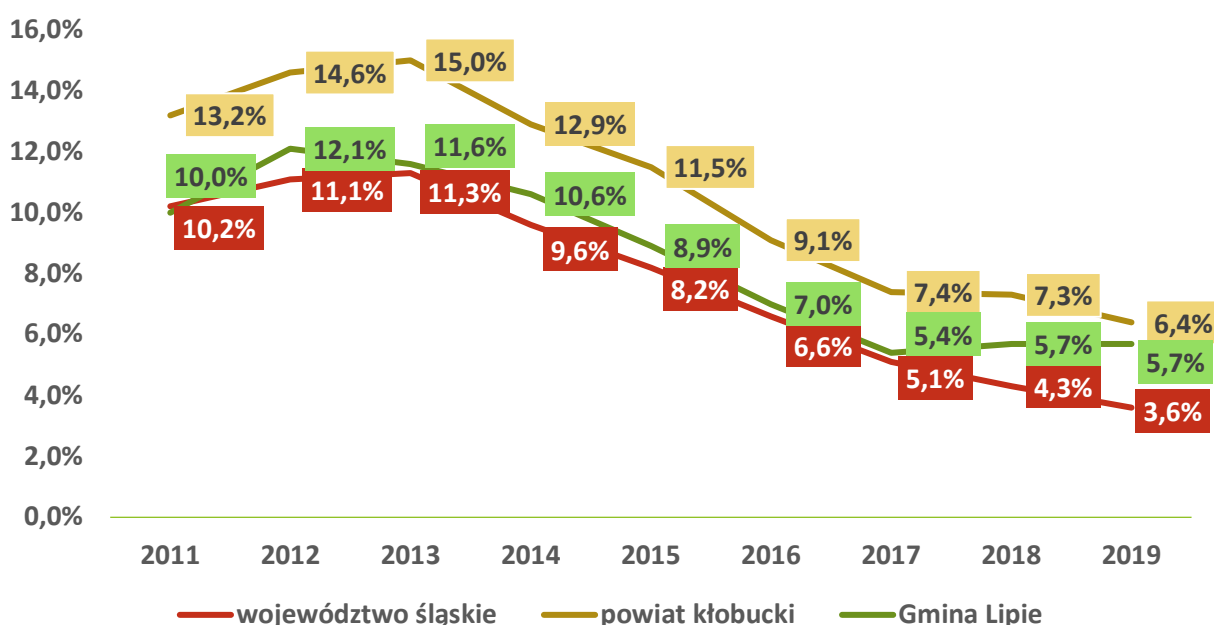
W Gminie Lipie **na 1000 mieszkańców pracuje 166 osób** (według stanu na dzień 31.12.2019 roku) -wartość wskaźnika wzrosła o 32 osoby w porównaniu z 2011 rokiem. Porównując: w powiecie kłobuckim na 1000 mieszkańców: pracowało 171 osób, a w województwie śląskim: 279 osób.

Niższa wartość wskaźnika dla gminy może świadczyć o większym udziale osób zatrudnianych sezonowo (np. w budownictwie) oraz osób biernych zawodowo, czy bezrobotnych – co może przełożyć się na niekorzystną koniunkturę gospodarczą, zmniejszenie popytu, czy wyższe zapotrzebowanie na środki publiczne (np. zasiłki, renty) i nieodpłatne usługi publiczne.

Około 40,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 59,1% mężczyźni.

Zgodnie z dostępnymi danymi GUS dla powiatu kłobuckiego, w którym zlokalizowana jest Gmina Lipie: około 40% aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 30% w przemyśle i budownictwie, a ponad 10% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Rysunek 9. Stopa bezrobocia w Gminie Lipie, powiecie kłobuckim i województwie śląskim w latach 2011-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i www.polskawliczbach.pl

Według dostępnych danych w latach 2011-2019, **stopa bezrobocia** w Gminie Lipie jest wyższa niż w województwie śląskim, natomiast niższa w porównaniu z powiatem kłobuckim, Na koniec 2019 roku wyniosła: 5,7% - dla gminy, 6,4% - dla powiatu oraz 3,6% - dla regionu.

Najwyższy poziom bezrobocia zanotowano w 2013 roku, tj. 12,1% - i od tego czasu uległ on zmniejszeniu.

Analizując dane osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kłobucku, to zgodnie ze spadkiem bezrobocia, zmniejszyła się również liczba tych osób ze 192 w 2015 roku do 82 w 2020 roku.

Największy udział stanowią osoby długotrwale bezrobotne – ponad 50% oraz osoby w wieku do 30 roku życia – ponad 45% osób będących w trudnej sytuacji. Problem długotrwałego bezrobocia dotyczy przede wszystkim kobiet – ponad 60%, w tym posiadających co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia – tj. 39% ogółu kobiet z tej grupy – według danych za 2020 roku.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku: 12,3% ludności powiatu kłobuckiego posiada **wykształcenie** wyższe, 2,1% wykształcenie policealne, 8,1% średnie ogólnokształcące, a 19,3% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymowało się: 29,9% mieszkańców, gimnazjalnym: 5,4%, natomiast 20,8% - podstawowym ukończonym, a 1,9% osób zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy powiatu posiadają niższy poziom wykształcenia. Do zidentyfikowanych problemów zaliczyć można **niedostateczny poziom kompetencji „cyfrowych” i kluczowych mieszkańców.**

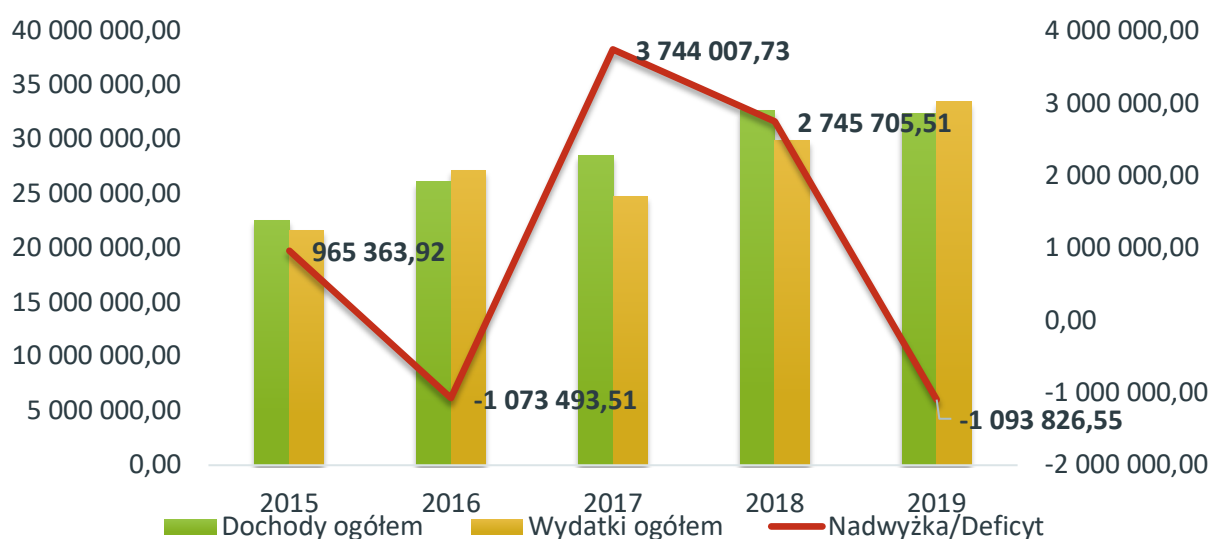
W 2018 roku **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** w powiecie kłobuckim wynosiło 3.463,10 zł - co odpowiadało ponad 71% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie śląskim. W latach 2011-2018, średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie kłobuckim wzrosło o ponad 35%, natomiast w województwie śląskim o około 27% - co świadczy o szybszym tempie realnego wzrostu płac w powiecie, w tym również w gminie.

1.2.3. Finanse samorządowe

W latach 2015-2019 **dochody budżetu Gminy Lipie** ulegały corocznemu zwiększeniu. W 2015 roku wyniosły one ponad 22,583 mln zł, by w roku 2019 wzrosnąć o ok. 43,4% do poziomu 32,377 mln zł. W 2015 roku dochody bieżące stanowiły 81,8% dochodów ogółem, tj. 18,469 mln zł, a w 2019 roku: 90,5% - tj. 29,310 mln zł.

W analizowanym okresie czasu suma **wydatków budżetowych** wzrosła o ok. 54,8% z 21,618 mln zł w 2015 roku do 33,471 mln złotych w 2019 roku. Wydatki bieżące na koniec ostatniego roku wyniosły: 77,1% ogółu wydatków, tj. 25,767 mln zł. Wydatki majątkowe najniższy poziom osiągnęły w 2017 roku tj. 2,477 mln zł, natomiast najwyższy na koniec 2019 roku tj. 7,703 mln zł. Najwyższy poziom **nadwyżki budżetu** (kwota dochodów budżetu przewyższająca kwotę wydatków budżetu) wystąpił w 2017 roku: 3,744 mln zł, natomiast najwyższy deficyt: minus 1,094 mln zł w 2019 roku.

Rysunek 10. Kształtowanie się dochodów, wydatków i nadwyżki budżetowej/deficytu budżetowego Gminy Lipie w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Lipie”

Analizując dane za 2019 rok: 47,8% dochodów bieżących stanowią: dochody własne, a następnie: 25,3% dotacje celowe na zadania zlecone oraz subwencja ogólna.

Główną przyczyną zwiększania się udziału dochodów własnych budżetu Gminy w ogólnej strukturze tych dochodów jest zwiększenie dotacji na realizację programu „Rodzina 500+”, dlatego jest to tendencja obserwowana dla wszystkich gmin w Polsce.

W ramach dochodów majątkowych przeważają dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, tj. 98,4% dochodów majątkowych.

Wydatki bieżące w głównej mierze dotyczą jednostek budżetowych oraz świadczeń na rzecz osób fizycznych – 63,7% ogółu wydatków bieżących. Ponad 87% wydatków majątkowych związanych było z realizacją projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych, w tym dotacji UE.

Według działów klasyfikacji budżetowej, największy dochód budżetowy Gminy Lipie: 11,574 mln zł, tj. 35,75% w roku 2019 stanowi dział: 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem – i to właśnie te dochody wzrosły o ponad 60% w porównaniu z 2015 rokiem.

W 2019 roku, według działów klasyfikacji budżetowej, największy wydatek budżetowy gminy Lipie: 8,853 mln zł, tj. 26,5% stanowi dział: 801 – Oświata i wychowanie, następnie 855 Rodzina: 7,455 mln zł – tj. 22,3% ogółu wydatków.

W analizowanym okresie czasu, wzrósł przede wszystkim udział dotacji celowych na realizowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej o ponad 14 punktów procentowych do poziomu 25,26% ogółu dochodów bieżących, a zmalał subwencji ogólnych o ponad 13 punktów procentowych do 21,95% w 2019 r. Natomiast procentowa struktura dochodów majątkowych nie ulegała znacznym wahaniom.

W ostatnich 5 latach największą zmianę w procentowej strukturze wydatków bieżących odnotowano w ramach świadczeń na rzecz osób fizycznych o około 16 punktów procentowych do poziomu prawie 30% w 2019 roku

W ramach struktury wydatków majątkowych w latach 2015-2019 wzrosły o prawie 17 punktów procentowych - do poziomu 87,12% ogółu tych wydatków - wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o finansach publicznych, w tym przede wszystkim ze środków Unii Europejskiej w wyniku pozyskanych dotacji, zwłaszcza w ramach Regionalnego programu operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Przychody budżetu Gminy Lipie pochodzą w głównej mierze z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów krajowych na cele realizacji zadań inwestycyjnych – zwłaszcza w 2019 roku w kwocie: 2,350 mln zł. W analizowanym okresie czasu poziom przychodów wzrósł o ponad 367% do poziomu około 2,904 mln zł. **Rozchody budżetu** związane są ze spłatą otrzymanych krajowych pożyczek, kredytów oraz wyemitowanych obligacji. W 2019 roku wyniosły około 0,546 mln zł.

W latach 2015-2019 zauważalny jest regularny spadek poziomu zadłużenia Gminy Lipie. Zadłużenie gminy wynika z zaciągniętych kredytów, pożyczek, a także z tytułu wyemitowanych obligacji. W 2015 roku wyniosło one 8,910 mln zł i spadło o ponad 10% do poziomu 7,944 mln zł w 2019 roku. Coroczna obsługa długu kształtowała się w przedziale od ok. 255 tys. zł – 290 tys. zł. W analizowanym okresie czasu najwyższy poziom zadłużenia wynika z wyemitowanych obligacji w PKO BP Warszawa, które na koniec 2019 r. wyniosło: 5,550 mln zł.

Ministerstwo Finansów prezentuje dla każdego roku **wskaźnik G - dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla poszczególnych gmin**, który stanowi podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat na dany rok (wg zasad określonych w ustawie z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego). W analizowanym okresie czasu najniższy poziom wskaźnika G dla Gminy Lipie osiągnięto w 2016 roku, tj. 1156,54 zł, od tego czasu wartość relatywnie wzrastała, ażeby dla 2020 roku osiągnąć poziom: 1891,82 zł.

Z porównania wartości wskaźnika na 2021 rok wynika, że Gmina Lipie uplasowała się na 3 pozycji wśród gmin powiatu kłobuckiego, a jej wartość: 1.966,14 zł jest tylko nieznacznie niższa, niż dla gmin ją wyprzedzających.

Gmina Lipie zrealizowała oraz jest w trakcie wdrażania wielu inwestycji dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej, a zwłaszcza w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Zgodnie z przeprowadzonym w ramach Pisma Samorządu Terytorialnego: „Wspólnota”: „Rankingiem wykorzystania środków europejskich przez samorządy 2014-2019” dla gmin wiejskich, Gmina Lipie pozyskała na 1 mieszkańca: 2136,22 zł Wydatki ze środków UE w latach 2014–2019 w zł per capita uplasowały ją na 174 miejscu w Polsce, 15 - w województwie śląskim i 2 - w powiecie kłobuckim¹. Gmina może wykazać się wysoką skutecznością pozyskiwania środków z Unii Europejskiej.

¹https://wspolnota.org.pl/fileadmin/news/2020/ANDRZEJ_GNIADKOWSKI/Nr_21-2020_Wydatki_ze_srodkow_UE.pdf

1.3. Wymiar przestrzenny

1.3.1. Lokalizacja i położenie względem większych ośrodków miejskich

Gmina Lipie położona jest w północnej części województwa śląskiego, w subregionie północnym. Jest jedną z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu kłobuckiego. Sąsiaduje z gminami: od północy z Gminą Działoszyn i Gminą Pątnów, od zachodu - z Gminą Rudniki, od południa z Gminą Krzepice i Gminą Opatów, a od wschodu – z Gminą Popów. **Połączenie komunikacyjne zapewniają: droga krajowa nr 42 Działoszyn – Jaworzno, oraz liczne drogi powiatowe i gminne.**

Gmina Lipie oddalona jest od stolicy województwa śląskiego - Miasta Katowice o ok. 124 km i ośrodka powiatowego, Miasta Kłobuck - 18 km. Inne ośrodki miejskie powiązane komunikacyjne z Lipiem to: Częstochowa - 33 km, Radomsko - 55 km, Bełchatów – 73 km, Lubliniec – 52 km, Wieluń – 34 km i Krzepice 8 km.

1.3.2. Struktura gruntów i struktura osadnicza

Zgodnie z danymi GUGIK za 2014 roku, powierzchnia Gminy Lipie wynosi: 99 km², tj. 9905 ha, w tym powierzchnia łądowa stanowi: 9861 ha, tj. 99,6% ogółu obszaru gminy. Największy udział stanowią użytki rolne: 6370 ha - 64,3% oraz grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione: 3816 ha - 32,2% ogółu powierzchni.

Gmina Lipie jest gminą rolniczą. Duża część gminy to tereny rolne, zwłaszcza grunty rolne: 52,8% ogółu. Na omawianym terenie występują głównie gleby IV i V klasy bonitacyjnej.

Rolnictwu sprzyja niskie skażenie powietrza bowiem gmina położona jest z dala od głównych regionalnych centrów przemysłowych i pozbawiona jest nadmiernego przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do środowiska naturalnego. Największą liczbę gospodarstw rolnych zajmują gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5 ha oraz w mniejszej ilości od 5 do 10 ha. Największy areał zasiewów stanowi uprawa zbóż: żyta, jęczmienia, mieszanek zbożowych.

Powierzchnia samych **lasów** wynosi: 3183 ha, tj. 32,1% - które w większości znajdują się w granicach Załączniańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

Grunty pod wodami, przede wszystkim płynącymi (w tym: rzeka Liswarta) zajmują obszar: 44 ha, tj. 0,4% powierzchni gminy.

Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią: 259 ha – 2,6% ogółu powierzchni gminy, z czego drogi to 1,7%, a obszary mieszkaniowe: 0,4%.

Wśród terenów zainwestowanych dominują tereny wykorzystywane **na cele mieszkaniowe**, w tym **tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej**, a także rekreacyjnej. Stosunkowo **nieduża jest powierzchnia terenów związanych z produkcją**. Istniejące zakłady produkcyjne należą jednak do wyróżniających się na tle powiatu kłobuckiego.

Wśród terenów wykorzystywanych **na cele usługowe dominują usługi publiczne** (szkoły, remizy strażackie, boiska) oraz handel. Ośrodki produkcyjne i zabudowa usługowa występują na terenie całej gminy. W przeważającej części są to małe, kilkusobowe firmy. Rynek pracy tworzy

kilkadziesiąt małych i średnich przedsiębiorstw, jednostki handlowe i usługowe oraz jednostki administracyjne samorządu terytorialnego.

Funkcją uzupełniającą w gminie jest rekreacja. Wzdłuż południowej granicy gminy biegnącej korytem rzeki Liswarty, w malowniczej dolinie rzeki otoczonej lasami sosnowymi powstały zespoły chaotycznej zabudowy rekreacyjnej.

Na obszarze gminy brak jest dużych obszarów i obiektów przemysłowych.

Gmina Lipie oraz powiat kłobucki na tle przeciętnej wartości dla regionu wyróżniają się udziałem powierzchni użytków rolnych, które stanowią około 64% obszaru. Natomiast udział powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych jest porównywalny i wynosi nieznacznie ponad 30%. Zwłaszcza w porównaniu do średniej wartości dla województwa (12,9%) gmina wyróżnia się niskim poziomem gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, tj. 2,6%.

Jednym z problemów występujących na obszarze Gminy Lipie jest brak przygotowanych terenów pod budownictwo mieszkaniowe i rozwój przedsiębiorczości.

W strukturze własności gruntów utrzymuje się **dominacja własności prywatnej**. Stosunkowo duży jest udział w powierzchni gminy gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa – za sprawą występowania terenów leśnych w zarządzie GLP Lasy Państwowe, istniejących dróg oraz rzek.

Stopniowo ulega zmniejszeniu areał gruntów w zarządzie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Bardzo mały jest udział gruntów stanowiących własność gminy - są to w większości tereny usług publicznych (urząd gminy, szkoły, przedszkola, boiska, remizy), infrastruktury technicznej (ujęcia wód, oczyszczalnia ścieków) oraz drogi gminne.

1.3.3. Uwarunkowania geograficzne

Obszar gminy zróżnicowany pod względem rzeźby terenu, geologii, hydrologii i botaniki. Według podziału fizycznogeograficznego gmina położona jest na **Wyżynie Śląsko – Krakowskiej**, w obrębie dwóch jednostek: Wyżyny Wieluńskiej i Obniżenia Krzepickiego. Pod względem hydrograficznym obszar ten obejmuje **dorzecze Liswarty** – lewego dopływu Warty.

Wyżyna Wieluńska stanowi część płyty jurajskiej, która przedłuża się w kierunku południowo – wschodnim, tworząc makroregion Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej.

Na terenie gminy zlokalizowane jest **złoże kopaliny „Chełmno”** położone jest w całości w obrębie rezerwatu przyrody nieożywionej „Szachownica”, na którego obszarze obowiązuje zakaz eksploatacji złoża.

Najczęściej występującym typem **gleb** są gleby bielice i rdzawe.

Oprócz rzeki Liswarty istnieją tutaj również stawy rybne i mniejsze rzeki, a wody podziemne występują w dwu piętrach wodonośnych: w utworach czwartorzędowych - stanowią zbiornik obejmujący utwory piaszczyste i żwirowe oraz lokalnie utwory zaglinione.

W utworach jurajskich – zasoby wodne występują głównie w utworach jury górnej, które tworzą szczelinowo - krasowy Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 325 – zwany 326 – zwany Częstochowa E.

Obszar Gminy Lipie należy do częstochowsko - kieleckiej dzielnicy klimatyczno – rolniczej i położony jest w centrum przejściowego i zmiennego **klimatu** Polski.

1.3.4. Układ komunikacyjny i transport

Sieć drogowa składa się na układ komunikacyjny gminy zapewniający obsługę podstawowych jednostek osadniczych i składa się z dróg publicznych: droga krajowa DK42 - główna, drogi powiatowe zbiorcze, drogi gminne – lokalne i dojazdowe, a także z dróg wewnętrznych obsługujących tereny zabudowy wiejskiej oraz dojazdy do pól.

Przez teren gminy Lipie przebiega jedna **droga krajowa DK42 relacji Namysłów – Rudnik** - sklasyfikowana jako droga główna. Ze względu na pokrywający się przebieg w granicach gminy należy rozpatrywać ją jako jedną drogę służącą prowadzeniu ruchu tranzytowego oraz ponadregionalnemu powiązaniu gminy. Droga ta przebiega przez miejscowości: Kleśniska, Parzymiechy i Grabarze.

W gminie wytyczonych zostało **11 dróg powiatowych**, łączących gminę z sąsiednimi gminami oraz pozwalających na komunikację wewnątrz jej obszaru.

Drogi gminne pozwalają na dojazd do każdej miejscowości na terenie gminy. Są to zarówno drogi bitumiczne, jak i gruntowo wzmocnione i gruntowe naturalne.

Sieć drogowa w gminie Lipie jest dość dobrze rozwinięta, mimo niewystarczającej ilości ciągów pieszych, parkingów i braku ścieżek rowerowych. Konieczne jest wdrożenie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa na drogach lokalnych, a zwłaszcza łączących poszczególne miejscowości wewnątrz gminy. W planach inwestycyjnych należy ponadto uwzględnić systematyczne dostosowywanie modernizowanych i budowanych odcinków jezdni do bezpiecznej komunikacji rowerowej oraz pieszej (przede wszystkim budowa chodników i ścieżek rowerowych separowanych od ruchu pieszego). W gminie **brak centrów i punktów przesiadkowych**, np. Park&Ride oraz Park&Bike.

Na jej obszarze **nie występują punkty ładowania samochodów elektrycznych.**

Poprawa komunikacji może przełożyć się również na wzrost jej atrakcyjności jako miejsca do wypoczynku i rekreacji.

Obszar gminy położony jest **z dala od dużych aglomeracji miejskich, ale posiada z nimi w miarę dogodnie połączenia komunikacyjne**, co sprawia, że stanowi bazę wypadową dla mieszkańców Górnego Śląska i Częstochowy.

Naczelną rolę przy kształtowaniu systemu osadniczego gminy miał układ komunikacyjny. W oparciu o niego następował rozwój osadnictwa w gminie. Historycznie ukształtowane i złożone układy przestrzenne występują we wsiach Lipie i Parzymiechy. Pozostałe jednostki osadnicze to głównie rzędówki i ulicówki o zabudowie zlokalizowanej wzdłuż drogi.

Na obszarze gminy **nie została zlokalizowana sieć kolejowa.**

W miejscowości Natolin istnieje **ładowisko**. Pas trawiasty w idealnym stanie, oznakowany, lekko opadający na kierunku 13. Podejście z obu kierunków bez przeszkód.

Odległość do Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach wynosi około 70 km, natomiast od autostrady A1 – 25 km (łączącej Trójmiasto ze Śląskiem).

Na obszarze gminy **transport zbiorowy** zapewniany jest przez: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Częstochowa w Częstochowie S.A. w Likwidacji oraz prywatnych przewoźników.

Należy zauważyć niedostateczny problem w zakresie komunikacji publicznej, w tym centrów przesiadkowych, połączeń autobusowych.

1.3.4. Walory środowiska naturalnego oraz obszary cenne przyrodniczo i chronione

Walory przyrodniczo – krajobrazowe:

Gmina Lipie charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego, której system przyrodniczy tworzony jest przez przestrzenny układ form przyrodniczych, na który składają się:

- dolina rzeki Liswarty wraz z kompleksami leśnymi w jej sąsiedztwie - obszar ten obejmuje tereny wilgotne i podmokłe, łąki, szuwały turzycowiska, zarośla wierzbowe oraz skupiska wierzbowe; teren ten jest miejscem rozrodu wielu gatunków płazów oraz miejscem gniazdowania wielu gatunków ptaków,
- duże kompleksy leśne w północnej i centralnej części gminy będące fragmentem „Załęczańskiego Parku Krajobrazowego” wraz z otuliną zawierającą łąki trzęślicowe mające w większości charakter polan śródleśnych,
- występowanie lasów cennych pod względem przyrodniczym (fragmenty rodzimej przyrody),
- występowanie gleb o wysokiej wartości dla produkcji rolnej,
- występowanie surowców mineralnych – kruszywa naturalnego,
- stawy hodowlane oraz mniejsze ciek wodne wpływające do Liswarty,
- przydrożne aleje drzew,
- rezerваты przyrody – rezerwat przyrody nieożywionej „Szachownica” (obszar Natura 2000) oraz dwa rezerваты leśne „Bukowa Góra” oraz „Stawiska” (obszar Natura 2000).

Obszary cenne przyrodniczo i chronione:

W granicach gminy występują obszary chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, tj. korytarze ekologiczne, park krajobrazowy, rezerваты przyrody i pomniki przyrody. **Północno – wschodnia część gminy należy do otuliny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (8 km² wraz z 27,17 km² otuliną). Znajdują się tu 3 rezerваты przyrody: „Szachownica”, Bukowa Góra” i „Stawiska”.**

1.3.5. Stan i ochrona środowiska

Teren gminy cechuje się **dobrym stanem środowiska**. Środowisko przyrodnicze wykazuje też stosunkowo duże zdolności do regeneracji. Sprzyja temu przede wszystkim duża lesistość i dobre warunki klimatyczne. Środowisko uległo stosunkowo niewielkim przekształceniom. Dominują w nim elementy o charakterze naturalnym – lasy oraz tereny przekształcone w kierunku rolnym nie wywołujące uciążliwych i nieodwracalnych skutków. Obszary leśne i rolne zajmują ponad 96% powierzchni gminy.

Rozwój gospodarczy w XX wieku przyczynił się do **gwałtownego wzrostu ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska i jego całkowitej lub częściowej degradacji**. Presja człowieka na przyrodę doprowadziła do zaniku wielu gatunków flory i fauny, postępującej synantropizacji oraz fragmentacji naturalnych ekosystemów.

Podstawowym źródłem **zanieczyszczenia gleb** jest nieracjonalna gospodarka na użytkach rolnych. Dewastacja gleb i krajobrazu jest wynikiem przede wszystkim eksploatacji złóż surowców mineralnych głównie kruszywa naturalnego. Jej pozostałością są wyrobiska w miejscowości Wapiennik, Stanisławów.

Zanieczyszczenia **wód powierzchniowych i podziemnych** powodują przede wszystkim następujące punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń, w tym: zrzuty ścieków z obszarów, gdzie budowa wodociągów wyprzedziła budowę sieci kanalizacyjnych (zwłaszcza nieszczelnych zbiorników bezodpływowych) oraz spływy z terenów rolniczych.

Na stan **zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego** wpływ mają lokalne emitory pyłów i gazów pochodzące z gospodarstw domowych, małych kotłowni (w okresie zimowym), zakładów produkcyjno - usługowych oraz emitory położone poza granicami gminy. Wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych koncentruje się emisja spalin i hałasu. Na terenie gminy występują przekroczenia wartości dopuszczalnych pyłu P10 w sezonie zimowym. Niedostateczna jakość powietrza atmosferycznego spowodowana jest niskim poziomem wykorzystania odnawialnych źródeł energii, brakiem sieci gazowej na terenie gminy i zużyciem na potrzeby ogrzewania zwłaszcza węgla kamiennego.

Źródłem **promieniowania elektromagnetycznego** niejonizującego są systemy przesyłowe energii elektrycznej, stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i urządzenia użytku domowego.

Na obszarze gminy, oprócz, powyższych problemów obserwuje się również:

- **niedostateczny poziom ochrony, regeneracji i zrównoważonego wykorzystania obszarów chronionych** (w tym: ochrony bioróżnorodności przyrodniczej);
- **występowanie nieuporządkowanych obszarów zielonych**, w tym niezadawalający poziom zagospodarowania lub dostępność do parków, skwerów, placów;
- **zagrożenie powodziami i suszami oraz innymi negatywnymi zmianami klimatu** i brak odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie;
- **brak stałego systemu monitoringu** stanu środowiska naturalnego i zagrożeń.

Zgodnie z ustaleniami aktualizacji Planów gospodarowania wodami na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy Prawo Wodne (Dz.U. z 2021r., poz. 624 z późn. zm.) na terenie Gminy Lipie położone są częściowo obszary zlewni następujących jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych: Grabarka (PLRW60001718172), Dopływ spod Napoleona (PLRW600016181656), Dopływ z Iwanowic Małych (PLRW6000171816554), Liswarta od dopływu spod Przystajni do Górnianki (PLRW600019181657), Liswarta od Górnianki do ujścia (PLRW60001918169) oraz jednolitych części wód podziemnych PLGW600098 i PLGW600082. Zgodnie z obowiązującym planem część jednolitych części wód powierzchniowych jest w stanie dobrym (Grabarka i Liswarta od dopł. spod Przystajni do Górnianki) a część w stanie złym (Dopływ spod Napoleona, Dopływ z Iwanowic Małych i Liswarta od Górnianki do ujścia). Tylko dwie jednolite Dopływ z Iwanowic Małych i Liswarta od Górnianki do ujścia są zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu wód i posiadają odstępstwo czasowe od osiągnięcia tego celu. Jednolite części wód podziemnych są w stanie dobrym zarówno pod względem ilościowym jak i chemicznym. Wszystkie jednolite będące w stanie dobry nie są zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu w związku z tym nie posiadają derogacji. Na terenie Gminy Lipie nie występują jeziora będące jednolitymi częściami wód powierzchniowych.

W konsultowanym w bieżącym roku dokumencie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy na lata 2022-2027 w granicach Gminy Lipie nastąpi zmiana w obrazowaniu zlewni jednolitych części wód powierzchniowych:

- Grabarka przejdzie do Warty od Liswarty do Wierznicy (PLRW600011181779),
- Dopływ spod Napoleona i Dopływ z Iwanowic Małych wejdzie w skład Liswarty od Dopływu spod Przystajni do Górnianki (PLRW600011181657),
- Liswarta od Górnianki do ujścia zmieni kod na PLRW60001118169.

1.3.6. Stopień rozwoju infrastruktury technicznej

W Gminie Lipie wszystkie miejscowości posiadają **sieć wodociągową** zasilaną z 9 studni, czy ujęć wody w różnym stanie technicznym i wydajności. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 87 km, a liczba przyłączy do budynków wynosi 1921 sztuk (według stanu na dzień 31.12.2019 roku). Roczne zużycie wody ogółem przez odbiorców na obszarze gminy systematycznie maleje i wywołane jest spadkiem zapotrzebowania ze strony rolnictwa i leśnictwa. Na koniec 2019 roku wyniosło ogółem: 517 dam³, w tym na cele: przemysłowe: 119 dam³, rolnictwa i leśnictwa 200 dam³, gospodarstw domowych: 170,8 dam³.

Stan sieci wodociągowej jest zróżnicowany. Te wykonane z rur azbestowo-cementowych, stalowych i żeliwnych są w stanie złym, który powoduje znaczne straty wody, które w 2019 roku wyniosły 44%. Jednocześnie niedostateczna wydajność i stan techniczny pozostałych urządzeń wodociągowych, tj. hydrofornie, pompy, ujęcia wody – przyczyniają się do powstawania deficytów wody, zwłaszcza w sezonie letnim.

Aktualnie **sieć kanalizacyjna** w gminie znajduje się w czterech miejscowościach: w Lipiu, Dankowie, Napoleonie i Parzymiechach. W pozostałych wsiach ścieki sanitarne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, okresowo wywożonych do oczyszczalni ścieków. Ścieki są również odprowadzane w sposób niekontrolowany do ziemi i wód płynących oraz do przydomowych oczyszczalniach ścieków. Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2019 roku wyniosła łącznie 25,1 km i zwiększyła się od 2011 roku o ponad 12 km, tj. 90%. Liczba przyłączy o budynków wynosiła 493 szt. i wzrosła w analizowanym okresie czasu o 113 szt. – czyli o ok. 30%.

System kanalizacyjny zakończony jest oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Lipie przy ul. Ziołowej. Oczyszczalnia w planie miała być oczyszczalnią mechaniczno - biologiczną o przepustowości docelowej 1000 m³/d. Ze względów finansowych jej budowa została podzielona na etapy. W ramach I etapu inwestycji, wybudowano oczyszczalnię o przepustowości 500 m³/d służącą do oczyszczania ścieków bytowo - gospodarczych. Wielkość oczyszczalni ścieków to 4310 RLM. Do oczyszczalni dowożone są również ścieki wozami asenizacyjnymi z nieskanalizowanych gospodarstw Gminy Lipie.

Łączna liczba ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków odprowadzanych kanalizacją sanitarną wynosi: 2074 osoby, tj. około 33% populacji całej gminy. Wielkość ścieków oczyszczonych w 2019 roku wyniosła: 56 dam³.

W granicach gminy funkcjonują jedynie niewielkie odcinki **sieci kanalizacji deszczowej**. Podstawowym systemem odprowadzającym wody deszczowe jest istniejący system melioracji oraz rowów przydrożnych.

Sposób **zaopatrzenia w ciepło** budynków opiera się na wykorzystaniu lokalnych źródeł ciepła – kotłowni zasilanych tradycyjnymi nośnikami energii. Główne zmiany w przyszłości powinny dotyczyć modernizacji źródeł ciepła oraz stopniowej ich wymiany na zasilane paliwem ekologicznym w celu ograniczenia szkodliwej emisji spalin. Kolejnym krokiem do stworzenia ekologicznie czystego obszaru powinno stać się wykorzystywanie alternatywnych źródeł ciepła w postaci instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym: kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych, wiatraków, pomp ciepła, kotłów na biomasę.

Na obszarze Gminy Lipie brak jest scentralizowanych systemów zaopatrzenia w energię ciepłą (brak sieci gazowej i ciepłowniczej). Istnieją jedynie lokalne źródła ciepła, zaopatrujące w ciepło zespoły budynków, pojedyncze budynki mieszkalne, usługowe i produkcyjne - opalane przede wszystkim węglem kamiennym. Na terenie gminy istnieje kilka lokalnych kotłowni, usytuowanych głównie w budynkach użyteczności publicznej, zakładach produkcyjnych.

Dominującym paliwem w strukturze paliwowej pokrycia potrzeb cieplnych Gminy Lipie jest węgiel. Produkcja ciepła w oparciu o węgiel kamienny pokrywa ok. 88% potrzeb cieplnych gminy. Produkcja ciepła w oparciu o energię, pozyskiwaną z paliw odnawialnych pokrywa ok. 3% potrzeb cieplnych gminy. Produkcja ciepła w oparciu o energię elektryczną pokrywa ok. 1% potrzeb cieplnych gmin.

Na terenie gminy **nie występuje przewodowa sieć gazowa**. Zaopatrzenie w gaz odbywa się za pomocą gazu płynnego dostarczanego odbiorcom w butlach. W gminie brak jest gazyfikacji przewodowej. Zaopatrzenie w gaz nie stanowi zadania własnego gminy i realizacja inwestycji w tym zakresie jest uzależniona od planów inwestycyjnych jednostek i firm zewnętrznych, zgodnie z zasadami określonymi w Prawie energetycznym. W chwili sporządzania niniejszego opracowania brak konkretyzacji ich przebiegu.

Zgodnie z danymi Urzędu Komunikacji Elektronicznej w ramach „Atlasu szerokopasmowego dostępu do internetu” na dzień 31.12.2019 roku na obszarze Gminy Lipie penetracja budynkowa **internetem stacjonarnym** o przepustowości co najmniej 30 mb/s wyniosła: 0,81632 – co plasuje gminę na 112 miejscu w Polsce spośród gmin wiejskich i 206 ogółem. W województwie śląskim gmina zajmuje 54 miejsce, a w powiecie kłobuckim: 4 - spośród wszystkich gmin.

W związku z powyższym należy zaznaczyć, iż **na tle innych gmin dostępność i jakość internetu jest bardzo zadowalająca**. Jednakże należy zauważyć, iż tzw. „białe plamy” występują w północnej części gminy. **Należy jednak zwrócić uwagę, na niedostateczny poziom cyfryzacji instytucji publicznych, w tym samorządowych – zlokalizowanych na obszarze gminy.**

Odpady selektywnie zbierane można bezpłatnie przekazać do **Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)**, mieszczącego się przy Oczyszczalni Ścieków w Lipiu. Jednakże pojemność punktu jest niewystarczająca i wymaga rozbudowy.

Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku, ilość odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku wyniosła: 724,28 ton (z czego ponad 98% - z gospodarstw domowych), natomiast waga odpadów zmieszanych wyniosła: 831,50 ton – co daje łącznie: 1555,78 ton odpadów. Należy zauważyć, iż według dostępnych danych, w porównaniu z 2017 roku, zmieniła się na korzyść proporcja ilości odebranych odpadów. W 2017 roku udział odpadów segregowanych w odpadach ogółem wynosił około 17%, natomiast w 2019 już ponad 46%.

Ludność w Gminie Lipie w 2019 roku wyprodukowała łącznie na 1 mieszkańca: 249 kg odpadów, w tym: 133 kg – zmieszanych. W porównaniu do danych województwa (odpowiednio: 376 kg i 228,2 kg) oraz powiatu kłobuckiego (278 kg i 186,4 kg) – **wskaźniki dla gminy były** korzystniejsze. Wzrost udziału odpadów poddawanych odzyskowi w ogólnej masie odpadów wytworzonych oraz spadek udziału odpadów składowanych to tendencje pozytywnie wpływające na stan środowiska naturalnego.

1.3.8. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Dokumentem nadrzędnym w planowaniu przestrzennym gminy jest **Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipie**, które zostało przyjęte Uchwałą Nr XXIII/148/2020 Rady Gminy Lipie z dnia 17 września 2020 roku. Niniejsze opracowanie stanowi zmianę obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipie zatwierdzonego Uchwałą Nr XLIII/396/2013 Rady Gminy Lipie z dnia 27 grudnia 2013 roku.

Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2019 roku na terenie gminy obowiązywało **25 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP)**, które obejmowały 1162 ha – tj. 11,7% ogółu powierzchni gminy. W ostatnich 5 latach udział powierzchni objętych planami miejscowymi wzrósł o 6,1 punktu procentowego z 5,6%.

Dla obszarów, które nie są objęte MPZP wydaje się **decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i o warunkach zabudowy**. W 2019 roku wydano łącznie 38 decyzji, w tym: 21 dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W analizowanym okresie czasu ich liczba ulegała nieznacznym wahaniom.

BADANIA SPOŁECZNE - PODSUMOWANIE

Badania, w tym w formie ankietyzacji przeprowadzono wśród mieszkańców gminy i pozostałych interesariuszy w miesiącach: kwiecień – maj 2021 roku i dotyczyły: poziomu życia w gminie, stanu infrastruktury, najistotniejszych problemów, priorytetowych celów i zadań mających największy wpływ na rozwój gminy w ciągu najbliższych lat. Każda z zainteresowanych osób i podmiotów miała równy i powszechny dostęp do wzięcia udziału w badaniu w formie online.

Zgodnie z wynikami w części dotyczącej **jakości i warunków życia na obszarze gminy oraz stanu infrastruktury w poszczególnych dziedzinach**, ankietyzowani dokonali następującej średniej oceny przede wszystkim:

- **bardzo dobrze i dobrze (łącznie powyżej 50% ogółu odpowiedzi):**
  - dostępność i jakość usług świadczonych w ramach pomocy społecznej,
  - dostępność i jakość opieki nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych, wychowania przedszkolnego oraz szkolnictwa podstawowego,
  - dostępność placówek handlowo-usługowych,
  - dostępność infrastruktury kultury oraz dziedzictwa kulturowego, poziom oferty i wydarzeń kulturalnych,
  - aktywność środowisk lokalnych, w tym działalność stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich,
  - dostępność terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe,
  - możliwość skorzystania z pomocy żywnościowej lub podstawowej pomocy materialnej przez osoby najbardziej potrzebujące,
  - poczucie bezpieczeństwa,
  - jakość i rozwój rolnictwa oraz przetwórstwa rolnego,
  - stan techniczny i liczbę ulicznych punktów oświetleniowych,
  - dostępność systemu wodociągowego,
  - odbiór odpadów komunalnych,
  - możliwość segregacji odpadów,
  - system ostrzegania przed nadzwyczajnymi stanami pogodowymi,
  - walory krajobrazowe,
  - dostępność i jakość internetu,
  - dostępność i jakość usług publicznych świadczonych online,
  - zabezpieczenie przed hałasem,
- **przeciętnie, a zwłaszcza źle i bardzo źle:**
  - jakość opieki zdrowotnej,
  - jakość oferty spędzania wolnego czasu skierowanej zwłaszcza do seniorów,
  - dostępność instytucji świadczących pomoc i usługi dla biznesu,
  - dostępność miejsc pracy i możliwość znalezienia zatrudnienia oraz usług związanych z podjęciem pracy, albo zmianą zawodu (reorientacji zawodowej),
  - stan techniczny i jakość dróg,
  - dostępność ścieżek rowerowych,
  - jakość połączeń w transporcie publicznym,

- dostępność i stan techniczny systemu kanalizacyjnego,
- rozwój infrastruktury pozyskiwania energii z OZE,
- dostępność punktów ładowania pojazdów elektrycznych,
- stan i jakość zagospodarowania przestrzeni publicznych,
- dostępność i jakość infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej,

Ponad 50% respondentów zdecydowanie zgadza się lub zgadza się z opinią, iż Gmina Lipie jest gminą, w której warto zamieszkać, dbającą o ekologię oraz atrakcyjniejszą niż pobliskie gminy. Jednocześnie co trzeci ankietowany nie zgadza się ze stwierdzeniem, że jest gminą dogodnie położoną i dobrze skomunikowaną oraz w której zapewnia się atrakcyjne miejsca pracy.

Osoby biorące udział w badaniu (ponad 30% odpowiedzi) do **kierunków rozwoju i inwestycji, które powinny być traktowane priorytetowo ze względu na największy wpływ na rozwój gminy** w ciągu najbliższych lat, zaliczali przede wszystkim takie zadania jak:

- budowa i remont dróg, chodników, oświetlenia ulicznego,
- montaż infrastruktury odnawialnych źródeł energii,
- termomodernizacja budynków,
- budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, turystycznej,
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich, miejsc spotkań mieszkańców, klubów seniora,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- poprawa usług transportu publicznego,
- poprawa estetyki i stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Jednocześnie do **najpilniejszych zadań nieinwestycyjnych** zaliczono przedsięwzięcia o charakterze społecznym, zdrowotnym, kulturalnym, m.in.:

- poprawa dostępności i jakości programów i profilaktyki zdrowotnej oraz opieki zdrowotnej,
- poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych,
- poprawa dostępu do działań aktywizujących i integrujących lokalną społeczność,
- utworzenie i działalność klubów seniora,
- poprawa dostępności i jakości programów skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- poprawa dostępności i jakości usług aktywizacji zawodowej związanych z podjęciem pracy albo zmianą zawodu (reorientacji zawodowej).

Według respondentów, którzy mieli możliwość wybrania 3 odpowiedzi) Gmina Lipie w 2030 roku powinna być utożsamiana przede wszystkim:

- z gminą zapewniającą dostęp do wysokiej jakości usług społecznych (poprzez rozwój infrastruktury usług społecznych (infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i sportowej, oferty spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych) – 61% odpowiedzi;
- z gminą ekologiczną dbającą o środowisko naturalne i estetykę otoczenia (zachowanie bioróżnorodności, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, segregacja i recykling odpadów, rozwój infrastruktury kanalizacyjnej oraz przeciwpowodziowej) – 53% odpowiedzi;

- z gminą dobrze skomunikowaną (poprawa jakości i dostępności infrastruktury komunikacyjnej (w tym: drogi, ścieżki rowerowe, chodniki, rozwój transportu publicznego, budowa sieci szerokopasmowych – szybki internet) – 38% odpowiedzi.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (**S**trengths – silne strony, **W**eaknesses – słabe strony, **O**pportunities – szanse i **T**hreats – zagrożenia) obejmuje wnioski z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Dodatkowo uwzględnia wyniki przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Gminy Lipie i pozostałych interesariuszy, w tym: w ramach ankietyzacji.

S MOCNE STRONY	W SŁABE STRONY
SYTUACJA SPOŁECZNA	
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom edukacji szkolnej • Wysoka jakość wychowania przedszkolnego • Możliwość zapewnienia opieki dzieciom do 3 roku życia w żłobku • Znaczące zasoby dziedzictwa kulturowego • Bogate zasoby przyrodnicze stanowiące uzupełnienie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej • Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego • Znaczący udział i aktywność organizacji pozarządowych • Rosnący udział środków z budżetu gminy na współpracę z organizacjami pozarządowymi • Możliwość skorzystania z pomocy żywnościowej lub podstawowej pomocy materialnej przez osoby najbardziej potrzebujące • Realizacja dotychczasowych programów profilaktycznych • Doświadczenie w realizacji dotychczasowych programów oraz przedsięwzięć profilaktycznych i społecznych, w tym prorodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszająca się liczba mieszkańców – depopulacja • Ujemny przyrost naturalny • Ujemne saldo migracji • Wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym • Znaczący udział osób korzystających z pomocy społecznej zwłaszcza ze względu na ubóstwo, długotrwałą chorobę, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego • Narastający problem uzależnień i przemocy domowej • Ograniczona dostępność i niedostateczna jakość opieki zdrowotnej • Niedostateczna liczba programów profilaktyki zdrowotnej (w tym: badań profilaktycznych i przesiewowych) oraz programów zdrowotnych • Niska oferta usług publicznych dla osób starszych, w tym opiekuńczych, rekreacyjnych • Ograniczona dostępność do programów aktywizacji społeczno – zawodowej • Niedostateczna jakość i stan bazy lokalowej i sprzętowej instytucji kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego

<p style="text-align: center;">S</p> <p style="text-align: center;">MOCNE STRONY</p>	<p style="text-align: center;">W</p> <p style="text-align: center;">SŁABE STRONY</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Zadowalająca jakość programów socjalnych realizowanych przez GOPS • Dotychczasowa oferta kulturalna skierowana do mieszkańców w ramach działalności Gminnego Ośrodka Kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak klubów seniora • Niski poziom czytelnictwa • Niedostateczna integracja społeczna mieszkańców (m.in. w ramach mikroinicjatyw, samopomocy sąsiedzkiej) • Ograniczona dostępność i niedostateczna jakość infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej • Niezadowalająca ilość ofert i infrastruktury spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych (zwłaszcza dzieci i seniorów) • Stagnacja w budownictwie mieszkaniowym • Deficyt mieszkań przeznaczonych na wynajem, tym: komunalnych i socjalnych
<p>SYTUACJA GOSPODARCZA</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby nowych przedsiębiorstw, zwłaszcza osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą • Malejący poziom bezrobocia • Wysoka aktywność inwestycyjna Gminy Lipie, w tym pozyskiwanie środków z funduszy UE • Dobra dostępność usług publicznych świadczonych online 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczny poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców • Brak dużych i innowacyjnych przedsiębiorstw oraz instytucji otoczenia biznesu • Niski udział osób pracujących w ludności ogółem • Bezrobocie, zwłaszcza wśród młodych osób • Niska dostępność miejsc pracy i możliwości znalezienia zatrudnienia • Ograniczona dostępność usług związanych z podjęciem pracy lub zmianą zawodu • Niedostateczny poziom kompetencji „cyfrowych” i kluczowych mieszkańców • Relatywnie niższe średnie miesięczne wynagrodzenie brutto • Znaczne rozdrobnienie i podstawowa specjalizacja gospodarstw rolnych • Ograniczona oferta i promocja terenów inwestycyjnych

S
MOCNE STRONY

W
SŁABE STRONY

- Brak przygotowanych terenów pod budownictwo mieszkaniowe i działalność gospodarczą
- Niski poziom rozwoju turystyki, w tym infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej

SYTUACJA PRZESTRZENNA

- Zadawalająca dostępność komunikacyjna w układzie drogowym
- Wysoki poziom lesistości
- Wysokie walory środowiska naturalnego w tym lokalizacja obszarów cennych przyrodniczo i chronionych
- Brak zakładów przemysłowych o dużej uciążliwości dla środowiska naturalnego
- Wysoki odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej
- Dobra jakość wody pitnej
- Dobra jakość i dostępność szerokopasmowego Internetu
- Zorganizowany system gospodarki odpadami i znaczny udział segregowanych odpadów

- Niezadawalający stan techniczny infrastruktury drogowej oraz niedostateczne uregulowanie stanu prawnego gruntów na których urządzona jest ta infrastruktura
- Zła dostępność transportu publicznego, w tym brak infrastruktury „Park&Ride” oraz „Park&Bike”
- Niska dostępność i stan techniczny ścieżek rowerowych i chodników
- Występowanie licznych utrudnień dla osób niepełnosprawnych, w tym brak dostępności w budynkach użyteczności publicznej
- Zanieczyszczenie środowiska, zwłaszcza wód i powietrza atmosferycznego
- Zagrożenie powodzią i suszami oraz innymi negatywnymi zmianami klimatu i brak odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie
- Brak stałego monitoringu stanu środowiska naturalnego i zagrożeń
- Deficyt w wyposażeniu jednostek do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych
- Niewystarczający poziom ochrony, regeneracji i zrównoważonego wykorzystania obszarów chronionych (w tym: ochrony bioróżnorodności przyrodniczej)
- Nieuporządkowane obszary zielone, w tym niedostateczny poziom zagospodarowania lub dostępność do parków, skwerów

S
MOCNE STRONY

W
SŁABE STRONY

- Niedostateczna efektywność energetyczna budynków
- Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Niedostateczna jakość i przepustowość infrastruktury wodociągowej powodująca straty i deficyt w dostawie wody pitnej
- Niski poziom rozwoju infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych, w tym: skanalizowania gminy
- Brak sieci gazowej i ciepłowniczej
- Niedostateczny poziom cyfryzacji instytucji publicznych
- Niewystarczająca pojemność punktu selektywnej zbiórki odpadów
- Brak punktów ładowania pojazdów elektrycznych
- Brak pełnego pokrycia obszaru gminy planami miejscowymi
- Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców
- Brak punktu napraw oraz wymiany rzeczy używanych
- Niezadawalający stan techniczny i poziom rewitalizacji terenów zabytkowych

O
SZANSE ROZWOJU

- Bliskość autostrady A1 oraz ośrodków miejskich
- Rozwój systemu komunikacyjnego i wzrost mobilności mieszkańców
- Dostępność nowych źródeł finansowania, w tym ze środków UE na lata 2021-2027
- Deinstytucjonalizacja usług społecznych
- Rozwój współpracy partnerstw lokalnych, mikroinicjatyw, samopomocy sąsiedzkiej
- Dostępność programów na rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- Możliwość pozyskania dofinansowania na rozwój i modernizację infrastruktury technicznej, zwłaszcza wodno-kanalizacyjnej, drogowej
- Programy antysmogowe i rozwój energetyki odnawialnej
- Pozyskanie środków finansowych na poprawę estetyki i poziomu zagospodarowania przestrzeni publicznej

T
ZAGROŻENIA ROZWOJU

- Pogłębiająca się depopulacja i starzenie się społeczeństwa
- Niedostosowanie systemu opieki zdrowotnej i usług społecznych do potrzeb osób starszych
- Marginalizowanie działań mających na celu aktywizację i integrację lokalnej społeczności
- Zmniejszenie się siły nabywczej w wyniku kryzysu
- Podniesienie poziomu konkurencyjności sąsiadujących gmin oraz miast
- Brak zewnętrznych środków finansowych na inwestycje i działania społeczne
- Pogarszająca się sytuacja finansów publicznych
- Brak stabilności prawa
- Centralizacja władzy ograniczająca rolę samorządu lokalnego
- Wzrost obciążeń finansowych w zakresie finansowania oświaty przez gminę
- Negatywne zmiany klimatyczne
- Możliwe występowanie pandemii paraliżujących życie społeczne i gospodarcze

II. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

WIZJA

Obraz gminy w przyszłości, do której należy dążyć realizując cele i działania Strategii Rozwoju Gminy, angażując wszelkie niezbędne zasoby

Gmina Lipie – nowoczesną gminą o konkurencyjnej gospodarce i czystym środowisku naturalnym, z rozwiniętą infrastrukturą, zapewniającą wysoką jakość życia i możliwości rozwoju swoim mieszkańcom oraz atrakcyjną dla turystów

MISJA

Wyznacza cele i kierunki rozwoju gminy oraz stawia konkretne wyzwania

Kreowanie zrównoważonego rozwoju Gminy Lipie poprzez rozwój infrastruktury, wspieranie przedsiębiorczości i poprawę oferty przyczyniającej się do wzrostu jakości życia mieszkańców - we współpracy z partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz lokalną społecznością

WYMIAR SPOŁECZNY	WYMIAR GOSPODARCZY	WYMIAR PRZESTRZENNY
CELE STRATEGICZNE		
CEL I.	CEL II.	CEL III.
GMINA LIPIE – GMINA PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA	GMINA LIPIE – GMINA O SILNEJ I KONKURENCYJNEJ GOSPODARCE	GMINA LIPIE – GMINA O CZYSTYM ŚRODOWISKU I UPORZĄDOWANEJ PRZESTRZENI
CELE OPERACYJNE		
1.1. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz sportowych i rekreacyjnych 1.2. Aktywne włączenie i integracja mieszkańców 1.3. Poprawa oferty kulturalnej, ochrona dziedzictwa i wzmocnienie tożsamości lokalnej	2.1. Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki lokalnej oraz rozwój e-usług 2.2. Poprawa aktywności zawodowej mieszkańców 2.3. Rozwój i wzrost dostępności do infrastruktury turystycznej	3.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz dostosowanie do zmian klimatu 3.2. Wzmocnienie dostępności i spójności komunikacyjnej 3.3. Rewitalizacja, poprawa estetyki przestrzeni publicznej i rozwój mieszkalnictwa

III. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów

Strategia Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku określa przede wszystkim zadania stanowiące wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów działających na jej terenie lub pozostających z nią w relacji.

Dokument pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządowych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz pozostałymi interesariuszami. W związku z powyższym określono główne kierunki działań, o różnym stopniu szczegółowości, wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację.

Przedsięwzięcia zostały uporządkowane zgodnie z celami, które realizują, w ramach odpowiednich obszarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Okres realizacji w latach to okres horyzontalny: 2021-2030, który zawiera zarówno prace koncepcyjne, projektowe, jak i realizacyjne danego kierunku. Konkretny termin realizacji danego działania jest uzależniony przede wszystkim od potencjału gminy, możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego oraz przygotowania niezbędnej dokumentacji, czy uzyskania zezwoleń na realizację inwestycji.

WYMIAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny I. GMINA LIPIE – GMINA PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Cel operacyjny 1.1. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz sportowych i rekreacyjnych		
Usługi społeczne i zdrowotne		
Realizacja programów zdrowotnych i profilaktycznych, m.in. szczepień i badań przesiewowych (w tym: lokalnych i regionalnych)	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu, zakłady opieki zdrowotnej	
Poprawa dostępności i wzrost jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia oraz usług zdrowotnych	zakłady opieki zdrowotnej	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu
Zakup i montaż defibrylatorów dla każdej miejscowości w gminie - lokalizacja na budynkach użyteczności publicznej	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	zakłady opieki zdrowotnej

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Adaptacja istniejącego gminnego budynku celem utworzenia Ośrodka Wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, intelektualnymi, tj. Środowiskowego Domu Samopomocy/Klubu Samopomocy/innych o charakterze wsparcia dziennego	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	zakłady opieki zdrowotnej
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień (w tym: od alkoholu, narkotyków, używek, internetu, gier komputerowych)	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	zakłady opieki zdrowotnej, placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, Powiatowa Komenda Policji w Kłobucku
Deinstytucjonalizacja usług zdrowotnych i opiekuńczych, w tym tworzenie i rozwój placówek dziennego/krótkookresowego pobytu osób starszych i niesamodzielnych	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe
Rozwój i poprawa dostępu do usług w zakresie opieki krótkoterminowej i długoterminowej z uwzględnieniem usług opiekuńczych i zdrowotnych	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe
Podnoszenie jakości i dywersyfikacja usług świadczonych przez Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, w tym: rozwój bazy wraz z zakupem sprzętu	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu, Gminny Punkt Wsparcia Rodziny	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, organizacje pozarządowe
Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (w tym: zapewnienie asystenta rodziny, poradnictwo i pomoc)	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu
Zwiększenie dostępności do usług skierowanych do dzieci i młodzieży w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu	Urząd Gminy Lipie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu Gminny Punkt Wsparcia Rodziny	organizacje pozarządowe, placówki oświatowe
Utworzenie i działalność świetlic dla dzieci i młodzieży, m.in. w ramach Centrum Usług Społecznościowych w Zimnowodzie	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Utworzenie i działalność klubów seniora, m.in. w ramach Centrum Usług	Urząd Gminy Lipie,	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu,

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Społecznościowych w Zimnowodzie (w budynku po byłej szkole)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	organizacje pozarządowe
Tworzenie i działalność lokalnych punktów wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - służących w szczególności seniorom i osobom z niepełnosprawnościami	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe
Poprawa dostępności i jakości programów skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe
Rozwój środowiskowych usług społecznych z upowszechnieniem transportu indywidualnego typu door- to-door	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, lokalni przewoźnicy, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe
Remont i modernizacja świetlic wiejskich oraz ich wyposażenie	Urząd Gminy Lipie	organizacje pozarządowe
Udzielanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Gminny Punkt Wsparcia Rodziny
Udzielanie pomocy finansowej oraz rzeczowej, w naturze (usługi opiekuńcze) oraz innych form pomocy określonych w ustawie o pomocy społecznej, a także pomocy w postaci porad i pracy socjalnej oraz innych ustaw i przepisów prawa	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Gminny Punkt Wsparcia Rodziny
Rozwój kadr świadczących wysokiej jakości usługi społeczne	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	
Edukacja		
Poprawa jakości w zakresie usług opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez rozwój bazy lokalowej wraz z zakupem wyposażenia i zatrudnieniem pracowników	Urząd Gminy Lipie Gminny Żłobek w Lipiu	placówki oświatowe
Wzrost dostępności i jakości usług edukacji przedszkolnej poprzez wspieranie funkcjonowania istniejących placówek przedszkolnych	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Podnoszenie jakości edukacji poprzez wsparcie uczniów (w tym ze specjalnymi potrzebami) i kadry dydaktycznej	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu
Poprawa dostępności i jakości oferty w zakresie nabywania kluczowych kompetencji i umiejętności na każdym etapie kształcenia	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu
Rozwój kompetencji i kwalifikacji społeczeństwa informacyjnego	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu
Wsparcie utalentowanych uczniów poprzez zwiększenie możliwości doskonalenia ich uzdolnień i umiejętności oraz program stypendialny	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu
Rozwój infrastruktury szkolnej, w tym: tworzenie laboratoriów i pracowni szkolnych, budowa boisk przyszkolnych, hali sportowej oraz towarzyszącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	
Dostosowanie szkół i przedszkoli do wymogów związanych z realizacją ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz ich cyfryzacja	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	
Remont i modernizacja istniejących placówek oświatowych	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	
Utworzenie boisk przyszkolnych przy ZSP w Lindowie oraz w ZSP w Parzymiechach	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	
Sport i rekreacja		
Podnoszenie jakości usług oferowanych w ramach kompleksu boisk Orlik w Lipiu poprzez rozbudowę obiektu umożliwiającą uprawianie innych dyscyplin sportowych, w tym lekkoatletyki	Urząd Gminy Lipie	
Utworzenie ogólnodostępnych placów zabaw i siłowni na wolnym powietrzu	Urząd Gminy Lipie	
Poprawa sprawności fizycznej dzieci i młodzieży poprzez zakup niezbędnego wyposażenia i organizację zajęć pozalekcyjnych o charakterze sportowo-rekreacyjnym	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	organizacje pozarządowe
Poprawa sprawności fizycznej seniorów poprzez rozwój oferty aktywnego spędzania czasu wolnego	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu,	organizacje pozarządowe

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	
Cel operacyjny 1.2. Aktywne włączenie i integracja mieszkańców		
Realizacja kompleksowych programów wspierających aktywne włączenie społeczne	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Realizacja programów aktywności lokalnej dla mieszkańców gminy oraz pozostałych inicjatyw uwzględniających specyfikę terytorium i zamieszkujących je społeczności	Urząd Gminy Lipie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Rozwój usług wspierających proces aktywizacji i integracji mieszkańców	Urząd Gminy Lipie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Zapewnienie zdywersyfikowanych form wsparcia organizacjom pozarządowym z obszaru gminy (m.in. merytoryczne, organizacyjne, techniczne i promocyjne)	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Powierzenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Rozwój i promocja wolontariatu oraz zaangażowania społecznego, mikroinicjatyw i samopomocy sąsiedzkiej	Urząd Gminy Lipie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Organizacja imprez integracyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu	organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 1.3. Poprawa oferty kulturalnej, ochrona dziedzictwa i wzmocnienie tożsamości lokalnej		
Remont i konserwacja zabytkowych obiektów (w tym: „łazienki” w Parku w Parzymiechach)	Urząd Gminy Lipie	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu
Modernizacja i rozwój bazy Gminnego Ośrodka Kultury (w tym: utworzenie studia nagrań,	Urząd Gminy Lipie	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
organizacja sali do rękodzieła artystycznego, adaptacja poddasza w celu utworzenia strefy rekreacyjnej (siłownia) i bawialni dla dzieci)	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	
Podnoszenie jakości usług świadczonych przez Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu poprzez rozwój oferty zajęć dla różnych grup wiekowych, w tym utworzenie i doposażenie grupy śpiewaczej, zespołu mażorettek oraz organizację wydarzeń integracyjno-artystycznych	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Organizacja imprez promujących lokalne dziedzictwo kulturowo-historyczne, w tym rekonstrukcyjnych (np. bitwa pod Parzymiechami)	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Podnoszenie jakości usług świadczonych przez Gminną Bibliotekę Publiczną poprzez modernizację bazy lokalowej (remont pomieszczeń w Lipiu i Stanisławowie), zakup wyposażenia (w tym: wrzutni książek) oraz rozwój oferty (w tym: cyfrowej), organizacja spotkań autorskich	Urząd Gminy Lipie, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu	placówki oświatowe
Utworzenie lokalnej izby pamięci z salą multimedialną m.in. poprzez dostosowanie lokalu i zakup wyposażenia	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Odnowa oraz utrzymanie zabytkowych obiektów i miejsc pamięci na terenie gminy, w tym: - grobów wojennych w Parzymiechach i Dankowie, pomnika „Niobe” w Parzymiechach, - terenu wokół obelisku w Dankowie, - istniejących tablic pamiątkowych i utworzenie nowych	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Utworzenie miejsca pamięci w Lindowie poświęconego ofiarom cywilnym II wojny światowej	Urząd Gminy Lipie	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, organizacje pozarządowe
Oznakowanie i promocja obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na terenie gminy	Urząd Gminy Lipie, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe
Wydawanie publikacji związanych z dziedzictwem historyczno-kulturowym gminy (w tym m.in. przedruki oryginalnych publikacji historycznych, wydanie fotoalbumu ze zdjęciami prezentującymi	Urząd Gminy Lipie, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu,	organizacje pozarządowe

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
dziedzictwo kulturowe i historię gminy, tomiki poezji autorstwa mieszkańców gminy oraz nagranie filmów promujących dziedzictwo kulturowo-historyczne gminy)	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	
Realizacja gminnego programu dofinansowania do prac konserwatorskich, restauratorskich przy zabytkach na terenie gminy	Urząd Gminy Lipie	właściciele nieruchomości
Uregulowanie stanu prawnego cmentarzy ewangelickich na terenie gminy oraz wykonania prac pielęgnacyjnych zabezpieczających na tych cmentarzach	Urząd Gminy Lipie	

WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny II. GMINA LIPIE – GMINA O SILNEJ I KONKURENCYJNEJ GOSPODARCE

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Cel operacyjny 2.1. Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki lokalnej oraz rozwój e-usług		
Przygotowanie i zwiększanie obszarów inwestycyjnych oraz obszarów aktywności gospodarczej na terenie gminy	Urząd Gminy Lipie	inwestorzy, lokalne przedsiębiorstwa
Promocja gospodarcza i inwestycyjna gminy	Urząd Gminy Lipie	inwestorzy, lokalne przedsiębiorstwa
Wdrożenie standardów i wzrost jakości obsługi potencjalnych inwestorów i przedsiębiorców	Urząd Gminy Lipie	
Wsparcie inwestorów i przedsiębiorstw w zakresie rozwoju i promocji lokalnych produktów (m.in. w ramach targowisk, targów)	Urząd Gminy Lipie	inwestorzy, lokalne przedsiębiorstwa
Stworzenie systemu informacji przestrzennej w zakresie promocji terenów inwestycyjnych	Urząd Gminy Lipie	
Digitalizacja zasobów publicznych, cyfryzacja i rozwój e-usług świadczonych przez Urząd Gminy Lipie, w tym zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem	Urząd Gminy Lipie	
Cyfryzacja placówek oświatowych	Urząd Gminy Lipie placówki oświatowe	
E-usługi publiczne, cyfryzacja i digitalizacja zasobów publicznych w gminnych jednostkach organizacyjnych	Urząd Gminy Lipie Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Lipiu Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu	
Cyfryzacja i automatyzacja systemu zaopatrzenia w wodę – wymiana wodomierzy na nowe umożliwiające zdalny odczyt ilości zużycia wody i naliczanie opłat za odprowadzone ścieki	Urząd Gminy Lipie	
Upowszechnianie e-usług i wzrost kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Cel operacyjny 2.2. Poprawa aktywności zawodowej mieszkańców		
Aktywizacja zawodowa osób poszukujących pracy, w szczególności: bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych, w tym grup defaworyzowanych oraz osób pracujących i osób odchodzących z rolnictwa	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku Gminny Punkt Wsparcia Rodziny w Lipiu Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu
Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie wspierania zatrudnienia, poprawy kwalifikacji i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz tworzenia nowych miejsc pracy	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, placówki oświatowe, pracodawcy
Współpraca z instytucjami edukacyjnymi w celu stworzenia oferty szkoleniowej skierowanej do mieszkańców	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, placówki oświatowe, pracodawcy
Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu, w celu wsparcia osób rozpoczynających działalność gospodarczą i lokalnych przedsiębiorców	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, instytucje otoczenia biznesu, pracodawcy
Wsparcie tworzenia i działalności podmiotów z obszaru reintegracji społeczno-zawodowej, w tym podmiotów ekonomii społecznej	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu	Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, placówki oświatowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe
Promocja przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe	
Poprawa ergonomii pracy i profilaktyki zdrowotnej w miejscu pracy	Urząd Gminy Lipie i gminne jednostki organizacyjne, pracodawcy	zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy
Cel operacyjny 2.3. Rozwój i wzrost dostępności do infrastruktury turystycznej i atrakcji turystycznych		
Utworzenie miejsca obsługi turystów poprzez budowę pomostu kajakowego przy szlaku kajakowym na rzece Liswarcie wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym rekreacyjną	Urząd Gminy Lipie	organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy
Rozwój szlaków turystycznych i dziedzictwa kulturowego	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu	organizacje pozarządowe,
Promocja turystyczna gminy	Urząd Gminy Lipie,	organizacje pozarządowe,

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
	Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu	lokalni przedsiębiorcy
Organizacja imprez o zasięgu ponadlokalnym	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu	organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy
Rozwój i modernizacja infrastruktury turystycznej oraz atrakcji turystycznych	Urząd Gminy Lipie, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu	organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy

WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny III. GMINA LIPIE – GMINA O CZYSTYM ŚRODOWISKU I UPORZĄDOWANEJ PRZESTRZENI

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz dostosowanie do zmian klimatu		
Gospodarka wodno - ściekowa		
Rozbudowa, przebudowa i modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków w Lipiu	Urząd Gminy Lipie	
Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Lipie w miejscowościach: - Rębielice Szlacheckie – Szyszków i Albertów, - Zimnowoda – etap II i etap III, - Kleśniska, - Stanisławów-Lindów-Julianów, - Wapiennik, - Lipie-Zbrojewsko-Natolin, - Troniny	Urząd Gminy Lipie	
Modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej (w tym: istniejących przepompowni ścieków wraz z wyposażeniem w urządzenia zarządzania siecią i instalacje fotowoltaiczne)	Urząd Gminy Lipie	
Budowa infrastruktury na potrzeby zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych	Urząd Gminy Lipie	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach, na których nie jest przewidziany system kanalizacyjny (wparcie i/lub realizacja programu dla budynków mieszkalnych)	Urząd Gminy Lipie, mieszkańcy	
Wymiana i przebudowa wodociągu z rur AC na PE w miejscowościach: - Lipie (ulice: Czereśniowa, Stawowa, Dworska, Kresy, Wiśniowa, część Parkowej), - Zimnowoda – etap II, - Parzymiechy	Urząd Gminy Lipie	
Budowa sieci wodociągowej łączącej miejscowości: Lipie i Zbrojewsko oraz Lipie i Albertów	Urząd Gminy Lipie	

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Budowa sieci wodociągowej w Parzymiechach (ul. Głęboka i ul. Starowiejska)	Urząd Gminy Lipie	
Rozbudowa sieci wodociągowej w Chałkowie i w Lipiu (ul. Kasztanowa)	Urząd Gminy Lipie	
Modernizacja ujęć wody i hydroforni w miejscowościach: Lipie, Parzymiechy, Wapiennik i Stanisławów	Urząd Gminy Lipie	
Budowa rezerwowej studni głębinowej wraz z zasilającą instalacją fotowoltaiczną w Wapienniku	Urząd Gminy Lipie	
Budowa systemu kanalizacji deszczowej w Parzymiechach (teren przy szkole) i Dankowie	Urząd Gminy Lipie	
Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii		
Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i komunalnych budynków mieszkalnych wraz z montażem odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy Lipie	
Modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych, w tym termomodernizacja, wymiana źródeł ciepła, montaż OZE (wparcie i/lub realizacja programu dla mieszkańców)	Urząd Gminy Lipie, mieszkańcy	
Budowa instalacji i farm fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publ. i gruntach gminy	Urząd Gminy Lipie	zakład energetyczny
Wymiana ulicznych opraw oświetleniowych na energooszczędne: Parzymiechy – Napoleon	Urząd Gminy Lipie	zakład energetyczny
Budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych	Urząd Gminy Lipie	zakład energetyczny
Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie klęskom żywiołowym		
Budowa zbiornika retencyjnego w Dankowie	Urząd Gminy Lipie	
Doposażenie jednostek poprzez zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych	Urząd Gminy Lipie, Jednostki ratowniczo-gaśnicze (w tym: ochotnicze straże pożarne)	
Wdrożenie działań adaptacyjnych i monitoring i wczesne ostrzeżenie przed klęskami żywiołowymi oraz monitoring skutków klęsk żywiołowych	Urząd Gminy Lipie, Jednostki ratowniczo-gaśnicze (w tym: ochotnicze straże pożarne)	
Mała retencja – utrzymanie urządzeń wodnych na terenie gminy, w tym rowów melioracyjnych	Urząd Gminy Lipie	PGW Wody Polskie
Budowa i modernizacja zbiorników przeciwpożarowych	Urząd Gminy Lipie	Jednostki ratowniczo-gaśnicze (w tym: ochotnicze straże pożarne)

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Zakładanie oczek wodnych i ogrodów deszczowych w przestrzeniach publicznych i w przydomowych ogrodach	Urząd Gminy Lipie, organizacje pozarządowe, mieszkańcy, przedsiębiorcy	
Gospodarka odpadami		
Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Lipiu	Urząd Gminy Lipie	
Zakup i dostawa pojemników na odpadu komunalne	Urząd Gminy Lipie	
Inwentaryzacja i likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci wraz z działaniami edukacyjnymi i prewencyjnymi	Urząd Gminy Lipie	
Kontynuacja działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z nieruchomości i budynków mieszkalnych (wparcie i/lub realizacja programu dla mieszkańców)	Urząd Gminy Lipie	
Budowa punktu napraw oraz wymiany rzeczy używanych	Urząd Gminy Lipie	
Ochrona przyrody i bioróżnorodność biologiczna		
Utrzymanie, zagospodarowanie i rozwój terenów zieleni publicznej (w tym: parków, skwerów, łąk ekologicznych)	Urząd Gminy Lipie, placówki oświatowe,	organizacje pozarządowe, mieszkańcy
Ochrona obszarów chronionych, w tym: pomników przyrody	Urząd Gminy Lipie	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Realizacja programu dla mieszkańców związanego z ekologicznymi sposobami walki z nadmierną ilością owadów - komarów poprzez zakup budek dla jerzyków	Urząd Gminy Lipie, mieszkańcy	organizacje pozarządowe
Edukacja ekologiczna mieszkańców, m.in. w zakresie ochrony przyrody, klęsk żywiołowych, zmian klimatycznych, postaw proekologicznych	Urząd Gminy Lipie, Jednostki ratowniczo-gaśnicze (w tym: ochotnicze straże pożarne), placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	mieszkańcy
Cel operacyjny 3.2. Wzmocnienie dostępności i spójności komunikacyjnej		
Budowa i rozbudowa dróg o nawierzchni asfaltowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą m.in. na odcinkach / w miejscowościach:	Urząd Gminy Lipie	

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> - Wapiennik – Lindów, - Rębelice Szlacheckie – Albertów, - Rębelice Szlacheckie (do II mostu) <ul style="list-style-type: none"> - Stanisławów -Szyszków, - Chałków, - Troniny – osiedle, - Parzymiechy osiedle, <ul style="list-style-type: none"> - Rozalin, - Zbrojewsko wieś, - Grabarze, - Kleśniska ul. Marianka, - Zimnowoda (Karcze), <ul style="list-style-type: none"> - Danków wieś, - Natolin (tzw. „Pilśniakówka”), - Wapiennik 		
<p>Budowa i rozbudowa dróg o nawierzchni utwardzonej wraz z infrastrukturą towarzyszącą m.in. na odcinkach / w miejscowościach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Danków - Zbrojewsko, - Lipie - Natolin (koło wieży obserwacyjnej), <ul style="list-style-type: none"> - Brzózki – Zbrojewsko, - Wapiennik, - Julianów, - Parzymiechy (łącząca Zagórze I i Zagórze II), <ul style="list-style-type: none"> - Lipie, ul. Dolna, - Danków – Lipie (Gonisko) 	Urząd Gminy Lipie Nadleśnictwo Kłobuck	
<p>Budowa i rozbudowa dróg powiatowych (współfinansowanie) m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipie – Napoleon – Parzymiechy - Danków – Rębelice Szlacheckie 	Starostwo Powiatowe w Kłobucku Urząd Gminy Lipie	
<p>Budowa subregionalnej trasy rowerowej nr 609 w ramach zadania wspólnego Subregionu Północnego Województwa Śląskiego</p>	Subregion Północny Województwa Śląskiego, Urząd Gminy Lipie	Jednostki samorządu terytorialnego Subregionu Północnego
<p>Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy połączonych z trasą rowerową nr 609</p>	Urząd Gminy Lipie	
<p>Budowa oświetlenia ulicznego na osiedlach – Parzymiechy, Troniny</p>	Urząd Gminy Lipie	zakład energetyczny
<p>Dobudowa brakujących odcinków oświetlenia ulicznego na terenie gminy w tym w miejscowościach: Stanisławów, Wapiennik, Albertów, Zbrojewsko, Natolin-Brzózki, Danków, Lipie, Kleśniska, Parzymiechy</p>	Urząd Gminy Lipie	zakład energetyczny
<p>Modernizacja trzech mostów na rzece Liswarcie w Rębelicach Szlacheckich oraz w Dankowie</p>	Urząd Gminy Lipie	

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym m.in. poprzez: montaż monitoringu ulicznego, budowę wysepek na drogach gminnych i powiatowych oraz krajowych	Urząd Gminy Lipie, Zarządcy dróg krajowych i powiatowych	
Dostosowanie komunikacji transportu zbiorowego do potrzeb mieszkańców (w tym: centrum przesiadkowe, organizacja trasy i integracja połączeń, godzin i częstotliwości kursów)	Urząd Gminy Lipie, lokalni przewoźnicy	
Budowa i modernizacja chodników na terenie Gminy Lipie	Urząd Gminy Lipie, Zarządcy dróg krajowych i powiatowych	
Cel operacyjny 3.3. Rewitalizacja, poprawa estetyki przestrzeni publicznej i rozwój mieszkalnictwa		
Rewitalizacja zdegradowanego obszaru zabytkowego parku w Parzymiechach wraz z infrastrukturą towarzyszącą i rekreacyjno-sportową oraz utworzenie obserwatorium astronomicznego	Urząd Gminy Lipie	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Rewitalizacja zdegradowanych obszarów parkowych na terenie gminy	Urząd Gminy Lipie	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Ośrodka Sportu i Rekreacji w Troninach jako miejsca spotkań i aktywnego wypoczynku	Urząd Gminy Lipie	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Zagospodarowanie terenów zielonych w Lipiu (tzw. Pastwy) poprzez utworzenie funkcjonalnej przestrzeni o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym	Urząd Gminy Lipie	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Rekultywacja terenów po wyrobiskach gliny w tym: w Albertowie	Urząd Gminy Lipie	
Zapewnienie dostępności (architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej) w administracji lokalnej przez stosowanie uniwersalnego projektowania nowych rozwiązań lub racjonalnych usprawnień w usuwaniu istniejących barier, w tym modernizacja i przebudowa budynku Urzędu Gminy Lipie wraz z zagospodarowaniem terenu	Urząd Gminy Lipie	
Przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku byłej szkoły w miejscowości Zimnowoda na budynek mieszkalny wielorodzinny z lokalami socjalnymi oraz Centrum Usług Społecznościowych wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia	Urząd Gminy Lipie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu, Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny	Partnerzy
Rozwój mieszkalnictwa chronionego, mieszkań interwencyjnych i centrów opiekuńczo-mieszkalnych	Urząd Gminy Lipie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu
Budowa i modernizacja mieszkaniowych zasobów komunalnych	Urząd Gminy Lipie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu
Rozwój osiedla mieszkaniowego w Parzymiechach poprzez kompleksowe zagospodarowanie jego terenu – budowa infrastruktury m.in. drogi, chodniki, oświetlenie uliczne	Urząd Gminy Lipie	właściciele nieruchomości
Rozwój osiedla mieszkaniowego w Lipiu (Ogrodowe)	Urząd Gminy Lipie	właściciele nieruchomości
Rozwój osiedla letniskowego nad Liswartą w Dankowie	Urząd Gminy Lipie	właściciele nieruchomości
Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w Lindowie, Zimnowodzie, Wapienniku i Parzymiechach	Urząd Gminy Lipie	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

IV. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na etapie programowania zdefiniowano cele planowane do osiągnięcia w ramach wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku. Na potrzeby określenia oczekiwanych rezultatów działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy ustanowiono wskaźniki, w tym w wymiarze przestrzennym, mające na celu monitorowanie i ewaluację realizacji polityki rozwoju.

Rezultaty, w odniesieniu do określonych celów, opisane są jako efekt planowanych działań w sposób weryfikowalny i mierzalny za pomocą wskaźników.

Wskaźniki umożliwiają pomiar zmiany społeczno-ekonomicznej i przestrzennej, która zaszła w wyniku realizacji interwencji publicznej.

Zgodnie z ogólnie przyjętymi podstawowymi standardami (akronim SMART) cele muszą być:

- konkretne – **Specific**,
- mierzalne – **Measurable**,
- osiągalne – **Achievable**,
- realistyczne przy istniejących zasobach – **Realistic**,
- określone w czasie - **Time-bound**.

Katalog wskaźników obrazuje stopień realizacji przyjętych celów za pomocą mierników. Możliwość monitorowania wskaźników w trakcie realizacji Strategii pozwoli na bieżące reagowanie na stopień ich osiągnięcia, jak również na problemy na każdym etapie realizacji określonych założeń.

Dla każdego wskaźnika (o różnym poziomie istotności) określono wartość bazową i wartość docelową z jednostką miary.

Dla tych wskaźników, które wykazywane są za okres 1 roku wartość bazową określono na podstawie dostępnych danych statystycznych za rok 2019 lub 2020 (wynikających z części diagnostycznej). Dla pozostałych, które planowane są do osiągnięcia w całym okresie horyzontalnym (do 2030 roku) przyjęto wartości wynoszące 0, która jest stanem wyjściowym dla nowych przedsięwzięć określonych i realizowanych w Strategii.

Dla wartości docelowej wskaźników wskazano pożądany trend (rosnący lub malejący) wraz ze wskazaniem wartości – na minimalnym, planowanym do osiągnięcia poziomie za dany rok lub cały okres wdrażania Strategii.

Wartość docelowa zostanie oszacowana na podstawie dostępnych danych na koniec 2030 roku, w ramach procesu monitoringu, a następnie ewaluacji ex-post.

OCZEKIWANE REZULTATY
WSKAŹNIKI KLUCZOWE REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY

Cele operacyjne	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa 2019/2020 *	Wartość docelowa 2030 /pożądany trend	Źródło danych wartości
Cel strategiczny I. GMINA LIPIE – GMINA PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCÓW					
1.1. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz sportowych i rekreacyjnych	Poprawa dostępu do miejsc świadczących usługi dla mieszkańców	Liczba miejsc w nowych, zmodernizowanych i/lub doposażonych obiektach świadczących usługi dla mieszkańców (S)	0 sztuk	↑ 20 sztuk	UG Lipie
	Zwiększenie dostępności i jakości opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych do 3 lat (R)	12,4%	↑ 20%	GUS
	Zwiększenie dostępności i jakości opieki nad dziećmi w wieku 3-6 lat	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat (R)	83,4%	↑ 85%	GUS
	Poprawa jakości edukacji	Wyniki z egzaminów ósmoklasisty (R): - język polski - matematyka - język angielski	67,55%* 49,59%* 56,80%*	70% 55% 60%	OKE Jaworzno
	Poprawa dostępności do programów i usług zdrowotnych	Liczba udzielonych porad w ramach POZ na 1000 mieszkańców (R)	3029 sztuk	↑ 3100 sztuk	GUS
	Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS na podstawie wydanych decyzji (R)	115 osób*	↓ 100 osób	GOPS Lipie
	1.2. Aktywne włączenie i integracja mieszkańców	Poprawa dostępu do inicjatyw społecznych	Liczba wdrożonych inicjatyw, w tym programów aktywności społecznej (S)	0 sztuk	↑ 5 sztuk
Wzrost aktywności i działalności społecznej mieszkańców		Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców (R)	3,7 sztuk*	↑ 4 sztuki	GUS

Cele operacyjne	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa 2019/2020 *	Wartość docelowa 2030 /pożądany trend	Źródło danych wartości
1.3. Poprawa oferty kulturalnej, ochrona dziedzictwa i wzmocnienie tożsamości lokalnej	Poprawa stanu technicznego zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego	Liczba zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego poddanych odnowie, rewaloryzacji i/lub konserwacji (S)	0 sztuk	↑ 2 sztuki	UG Lipie
	Poprawa dostępności i jakości oferty kulturalnej	Liczba członków grup artystycznych (R)	179 osób	↑ 200 osób	GUS
	Wzrost liczby osób uczestniczących w imprezach	Liczba uczestników imprez na 1000 ludności (R)	214,3 osób	↑ 300 osób	GUS
	Wzrost poziomu czytelnictwa	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności (R)	54 osoby	↑ 70 osób	GUS
Cel strategiczny II. GMINA LIPIE – GMINA O SILNEJ I KONKURENCYJNEJ GOSPODARCE					
2.1. Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki lokalnej oraz e-usługi	Zwiększenie liczby nowych przedsiębiorstw	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności (R)	87 sztuk	↑ 90 sztuk	GUS
	Poprawa oferty inwestycyjnej gminy	Powierzchnia nowych przygotowanych i/lub uzbrojonych terenów inwestycyjnych (S)	0 ha	↑ 1 ha	GUS
	Wzrost potencjału inwestycyjnego gminy	Wskaźnik G - dochodów podatkowych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca (R)	1891,82 zł*	↑ 3000 zł	Ministerstwo Finansów
	Poprawa dostępności i jakości e-usług publicznych	Liczba świadczonych e-usług przez JST (R)	1000 sztuk/rok*	↑ 2000 sztuk/rok	UG Lipie
	Poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców	Liczba mieszkańców i podmiotów wykorzystująca e-usługi w kontaktach z JST (R)	100 użytkowników /rok*	↑ 200 użytkowników /rok	UG Lipie
2.2. Poprawa aktywności	Aktywizacja zawodowa, zwłaszcza osób zagrożonych	Liczba osób pracujących na 1000 ludności (R)	166 osób	↑ 180 osób	GUS

Cele operacyjne	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa 2019/2020 *	Wartość docelowa 2030 /pożądaný trend	Źródło danych wartości
zawodowej mieszkańców	marginalizacją i wykluczeniem				
	Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności (R)	75,7 osób	↑ 80 osób	GUS
	Zmniejszenie poziomu bezrobocia	Stopa bezrobocia rejestrowanego (R)	5,7%	↓ 5,5%	GUS
2.3. Rozwój i wzrost dostępności do infrastruktury turystycznej	Poprawa dostępności i jakości oferty turystycznej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i atrakcji turystycznych (S)	0 sztuk	↑ 10 sztuk	UG Lipie
	Wzrost liczby przedsiębiorstw świadczących usługi w branży turystycznej (noclegowej i gastronomicznej)	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji PKD I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (R)	6 sztuk	↑ 10 sztuk	GUS
Cel strategiczny III. GMINA LIPIE – GMINA O CZYSTYM ŚRODOWISKU I UPORZĄDOWANEJ PRZESTRZENI					
3.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz dostosowanie do zmian klimatu	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (S)	0 sztuk	↑ 5 sztuk	UG Lipie
	Zmniejszenie zapotrzebowania budynków na energię	Zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną w budynkach poddanych termomodernizacji (R)	0 kWh/rok	↓ 500000 kWh/rok	UG Lipie
	Budowa instalacji do produkcji energii z OZE	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii z nowopowstałych instalacji OZE (S)	0 MW	↑ 0,15 MW	UG Lipie
	Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych	Produkcja energii z nowych instalacji OZE (R)	0 MWh/rok	↑ 14 MWh/rok	GUS/UG Lipie

Cele operacyjne	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa 2019/2020 *	Wartość docelowa 2030 /pożądany trend	Źródło danych wartości
	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w tym pyłu PM10	Średnioroczne maksymalne wartości stężenia 24-godzinne pyłu PM10 (R)	30,5 – 35,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ *	↓30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	GIOS
	Doposażenie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, w tym ograniczanie skutków zagrożeń środowiskowych	Liczba doposażonych jednostek, w tym OSP (S)	0 szt.	3 szt.	UG Lipie
	Poprawa systemu retencyjnego i przeciwpożarowego – zapobieganie skutkom zmian klimatycznych	Pojemność nowej infrastruktury retencyjnej i p.poż. (S)	0 dam3	↑1,5 dam3	UG Lipie
	Rozwój i modernizacja infrastruktury wodociągowej	Korzystający z nowej i zmodernizowanej instalacji wodociągowej w % ogółu ludności (R)	94,5%	↑95%	GUS
	Zmniejszenie strat wody	Straty wody w systemie dystrybucji publicznego zaopatrzenia w wodę (R)	44%	↓5%	UG Lipie
	Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury kanalizacyjnej	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności (R)	24,8%	↑50%	GUS
	Wzrost liczby oczyszczanych śródków odprowadzanych systemem kanalizacyjnym	Wielkość oczyszczonych ścieków komunalnych (R)	56 dam^3/rok	↑100 dam^3/rok	GUS
	Poprawa i utrzymanie czystości, w tym unieszkodliwianie odpadów	Udział odpadów segregowanych w odpadach ogółem produkowanych przez mieszkańców (R)	46,5%	↑60%	GUS
3.2. Wzmocnienie dostępności i spójności komunikacyjnej	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury drogowej	Długość nowej lub zmodernizowanej infrastruktury drogowej (S)	0 km	↑5 km	UG Lipie

Cele operacyjne	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa 2019/2020 *	Wartość docelowa 2030 /pożądany trend	Źródło danych wartości
	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury rowerowej	Długość nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rowerowej (S)	0 km	↑3 km	UG Lipie
	Wzrost liczby połączeń w transporcie drogowym	Liczba nowych połączeń w transporcie publicznym (S)	0 sztuk	↑3 sztuki	UG Lipie / lokalni przewoźnicy
	Zmniejszenie liczby wypadków drogowych w wyniku poprawy infrastruktury transportowej	Liczba wypadków drogowych (R)	21 sztuk/rok*	↓10 sztuk/rok	KPP Kłobuck
	Skrócenie czasu przejazdu wyniku poprawy infrastruktury transportowej	Skrócenie czasu przejazdu między poszczególnymi obszarami w % (R)	0%	↑20%	UG Lipie / lokalni przewoźnicy
	Poprawa dostępności do punktów ładowania samochodów elektrycznych	Liczba nowych punktów ładowania samochodów elektrycznych (S)	0 szt.	3 szt.	UG Lipie / lokalni inwestorzy
3.3. Rewitalizacja, poprawa estetyki przestrzeni publicznej i rozwój mieszkalnictwa	Wzrost powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (R)	11,7%	↑20%	GUS
	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów i/lub zagospodarowanie terenów na cele społeczne, gospodarcze, ekologiczne	Powierzchnia utworzonych, zrewitalizowanych lub zrekultywowanych obszarów (S)	0 ha	↑3 ha	UG Lipie
	Rozwój mieszkalnictwa	Liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności (R)	9 sztuk	↑10 sztuk	GUS

Cele operacyjne	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa 2019/2020 *	Wartość docelowa 2030 /pożądany trend	Źródło danych wartości
REZULTATY / WSKAŹNIKI WSPÓLNE DLA PLANOWANYCH DZIAŁAŃ					
Działania inwestycyjne	Poprawa dostępności do nowej lub zmodernizowanej infrastruktury	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury (R)	0 osób/rok	↑3000 osób	UG Lipie
Działania nieinwestycyjne, w tym: społeczne, kulturalne, zdrowotne, edukacyjne, rekreacyjne	Poprawa dostępności do programów i wsparcia w ramach działań skierowanych do mieszkańców	Liczba osób biorących udział w programie /korzystających ze wsparcia (R)	0 osób/rok	↑2000 osób	UG Lipie GOPS Lipie GOK Lipie

Źródło: opracowanie własne, w oparciu o dane bazowe Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Urzędu Gminy Lipie (UG Lipie), GOPS (Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipiu), KPP (Komendy Powiatowej Policji w Kłobucku)

Legenda:

↑ - pożądany trend wzrostowy

↓ - pożądany trend malejący

(R) – wartość wskaźnika za okres 1 roku - osiągnięta na koniec 2030 roku

(S) – suma / łączna wartość wskaźnika w całym okresie wdrażania Strategii - osiągnięta najpóźniej na koniec 2030 roku

V. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

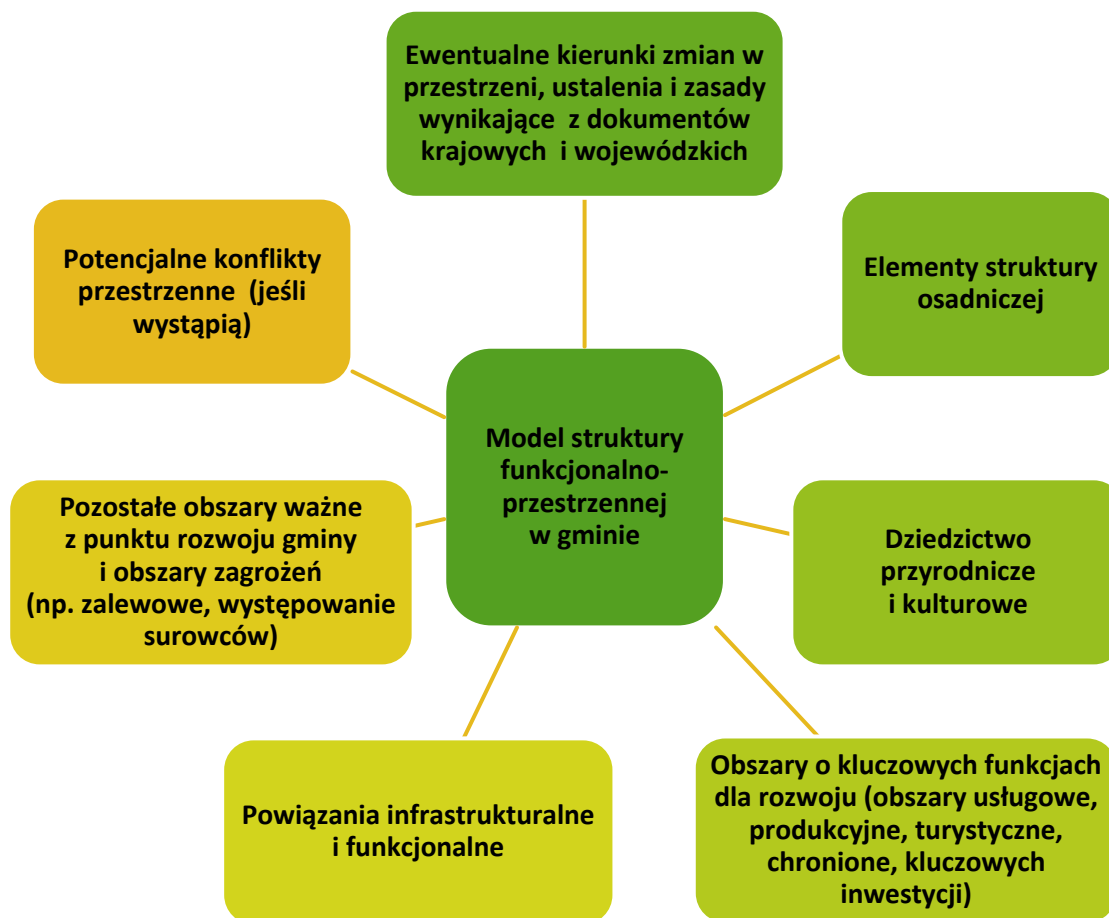
5.1. Wprowadzenie do modelu

W ramach niniejszego rozdziału przedstawiono model struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem dokumentów planistycznych, w tym obowiązujących na szczeblu lokalnym: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Model stanowi ilustrację założeń polityki rozwoju lokalnego, przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy wynikającą z uwarunkowań związanych z jej położeniem, trendami rozwojowymi oraz kierunki zmian oczekiwanych w wyniku realizacji Strategii Rozwoju Gminy Lipie.

Model to syntetyczno-wizyjny obraz stanu docelowego określonego na podstawie wniosków z diagnozy, analizy uwarunkowań, problemów, trendów i wyzwań). Prezentuje obszary i działania kluczowe dla osiągnięcia celów (np. obszary problemowe, obszary z potencjałem rozwojowym, obszary o określonych funkcjach czy specjalnej roli) oraz rodzaje powiązań występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami (powiązania funkcjonalne).

Rysunek 11. Zakres modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie

Model bierze pod uwagę (jako uwarunkowanie):

- zasady i ustalenia modeli krajowego i wojewódzkiego, jeżeli takie zostały opracowane lub inne źródła informacji (plan zagospodarowania przestrzennego województwa, krajowe strategie rozwoju, programy rozwoju itp.),
- obszary strategicznej interwencji - OSI wyznaczone w strategiach nadrzędnych względem strategii gminnej,
- inwestycje krajowe i wojewódzkie – jeśli zostały określone.

Podsumowując, model struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie na poziomie lokalnym określa i sytuje przestrzenie: wizję i cele rozwojowe gminy, obszary kluczowe dla rozwoju gminy, ogólne zasady gospodarowania konkretnymi strefami/obszarami wskazanymi w modelu, schematyczne rozmieszczenie inwestycji.

5.2. Ogólne uwarunkowania modelu i funkcje terenów w gminie

Gmina Lipie, której powierzchnia stanowi 99 km², administracyjnie przynależy do powiatu kłobuckiego zlokalizowanego w województwie śląskim – w subregionie północnym.

Odległość od miasta Częstochowy stanowiącego główny ośrodek administracyjny, edukacyjny i gospodarczy północnej części regionu wynosi około 33 km, a od Kłobucka – ośrodka powiatowego i stolicy powiatu – około 18 km.

Na terenie gminy znajduje się 21 miejscowości, z czego 19 to wsie sołectkie: Albertów, Brzózki, Giętkowizna, Grabarze, Julianów, Kleśniska, Lipie, Lindów, Napoleon, Natolin, Parzymiechy, Rębielice Szlacheckie, Rozalin, Stanisławów, Szyszków, Wapiennik, Zbrojewsko, Zimnowoda. Miejscowość bez statusu sołectwa to Chałków i Troniny.

Centralnym ośrodkiem jest miejscowość Lipie, a następnie Parzymiechy. Podstawowe funkcje przyjęte dla ośrodka gminnego Lipie to usługi. Wynikają one przede wszystkim z podziału administracyjnego i zapewniają obsługę mieszkańców gminy w zakresie wynikającym z ustawowych kompetencji administracji samorządowej.

Gmina położona jest w obrębie Wyżyny Wieluńskiej, rozciągającej się między Wieluniem a Częstochową, stanowiącej część płyty jurajskiej, która przedłuża się w kierunku południowo – wschodnim, tworząc makroregion Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej. Ponieważ zabudowa jest z innych utworów (lias-dogger) - nie posiada tak różnorodnego krajobrazu jak Jura Krakowsko - Częstochowska. Wyróżniające się pod względem rzeźby terenu są istniejące doliny rzeczne.

Rzeźbę obszaru gminy stanowi niskofalista, miejscami płaska, wysoczyzna polodowcowa o spadkach 0 - 2%, lokalnie nieco powyżej, spod której miejscami wychodzą utwory starsze wapienne. Tworzą one fragmenty wierzchowiny jurajskiej w okolicy miejscowości: Natolin, Wapiennik, Kleśniska, Lipie. Obszar wysoczyzny opada łagodnie w kierunku wyraźnie zaznaczającej się w krajobrazie gminy doliny rzeki Liswarty. Dolina od wysoczyzny oddzielona jest mniej lub bardziej wyraźną krawędzią. Wysokość bezwzględna obszaru waha się od 272,8 m n.p.m. (wyniesienie na północ od miejscowości Zimnowoda - Karcze) do 199,5 m n.p.m. (dolina rzeki Liswarty k/Szyszkowa).

Gmina Lipie jest gminą rolniczą. Największy udział stanowią użytki rolne zajmujące 64,3% ogółu powierzchni gminy. Rolnictwo w przeważającej części oparte jest na drobnych gospodarstwach zazwyczaj o powierzchni od 2 do 5 ha oraz w mniejszej ilości od 5 do 10 ha - ze słabą specjalizacją. Rolnictwu sprzyja niskie skażenie powietrza, bowiem gmina położona jest z dala od głównych regionalnych centrów przemysłowych i pozbawiona jest nadmiernego przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do środowiska naturalnego. Występują tutaj głównie gleby IV i V klasy bonitacyjnej.

Znaczną część gminy stanowią również lasy, które łącznie z terenami zadrzewionymi i zakrzewionymi zajmują 32,2% ogółu jej powierzchni – i w przeważającej większości znajdują się w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny zlokalizowanego w północno-wschodniej części gminy. Znajdują się tu 3 rezerваты przyrody: „Szachownica”, Bukowa Góra” i „Stawiska”.

Przez teren gminy przepływa rzeka Liswarta stanowiąca jej południową granicę. Koryto Liswarty na niektórych odcinkach (zwłaszcza powyżej Dankowa) zostało wyprostowane, natomiast na wysokości: Tronin, Rębielic Szlacheckich i Szyszkowa, zachowało wysoki stopień naturalności z licznymi meandrami. Rzeka na całej długości płynie w korycie ziemnym. W rejonie Dankowa na prawym brzegu rzeki znajduje się wał przeciwpowodziowy, tzw. „letni”, którego zadaniem była ochrona znajdujących się w dnie doliny łąk kośnych przed zalewaniem wodami powodziowymi. Wał ten wpływa na podnoszenie poziomu wód wezbraniowych, co zwiększa zagrożenie powodziowe dla zabudowań Dankowa. Dla rzeki Liswarty, zgodnie z wykazem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi zostały opracowane mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których przedstawione zostały m.in. obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Na terenie gminy zlokalizowane jest złożo wapieni „Chełmno” - położone w całości w obrębie rezerwatu przyrody nieożywionej „Szachownica”, gdzie występuje prawny zakaz pozyskiwania kopalin. Natomiast występujące tutaj złożo kruszyw naturalnych „Rębielice Królewskie” w przeważającej części znajduje się w granicach gminy Popów.

Głównymi szlakami komunikacyjnymi są: droga krajowa Nr 42 relacji „Działoszyn – Parzymiechy – Jaworzno” oraz sieć dróg powiatowych łączących również teren gmin z drogą krajową Nr 43 i drogą wojewódzką Nr 491. Teren gminy pokryty jest stosunkowo gęstą siecią dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej.

Wśród terenów zainwestowanych dominują tereny wykorzystywane na cele mieszkaniowe, w tym tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej, a także rekreacyjnej. Stosunkowo nieduża jest powierzchnia terenów związanych z produkcją.

Teren gminy nie wyróżnia się ze względu na kształtowanie zabudowy lub jej walory architektoniczne. W granicach gminy występuje zabudowa typowo wiejska, z zabudową tradycyjną (parterową, z poddaszami, z dachami stromymi) oraz z licznymi budynkami murowanymi z 2 połowy XX wieku, stosunkowo wysokimi, często o niskich walorach architektonicznych i niedopasowanymi do otaczającej niskiej, tradycyjnej zabudowy. Nowa zabudowa często ma charakter rezydencjonalny, cechuje się jednak niezbyt wysoką jakością architektury. Dominuje zabudowa przyuliczna, w postaci budynków mieszkalnych jednorodzinnych wolno stojących lub zbliżonych.

Udział ludności korzystającej na terenie gminy z sieci wodociągowej wynosi 94,5%, a kanalizacyjnej: 24,5%. Na obszarze gminy brak sieci ciepłowniczej i gazowniczej. Na obszarze gminy brak jest dużych obiektów przemysłowych.

Wśród terenów wykorzystywanych na cele usługowe dominują usługi publiczne (szkoły, remizy strażackie, boiska) oraz handel. Ośrodki produkcyjne i zabudowa usługowa występują na terenie całej gminy. W przeważającej części są to małe, kilkusobowe firmy. Rynek pracy tworzy kilkadziesiąt małych i średnich przedsiębiorstw, jednostki handlowe i usługowe oraz jednostki administracyjne samorządu terytorialnego. Funkcją uzupełniającą w gminie jest rekreacja. Wzdłuż południowej granicy gminy biegnącej korytem rzeki Liswarty, w malowniczej dolinie rzeki otoczonej lasami sosnowymi powstały zespoły chaotycznej zabudowy rekreacyjnej.

Naczelną rolę przy kształtowaniu systemu osadniczego gminy miał układ komunikacyjny. W oparciu o niego następował rozwój osadnictwa w gminie. Historycznie ukształtowane i złożone układy przestrzenne występują we wsiach Lipie i Parzymiechy. Pozostałe jednostki osadnicze to głównie rzędówki i ulicówki o zabudowie zlokalizowanej wzdłuż drogi. Na charakter zagospodarowania wsi znajdujących się na terenie gminy wpływ ma przede wszystkim dominująca funkcja, tj. produkcja rolnicza.

W gminie obowiązują strefy ochrony konserwatorskiej zwłaszcza w Dankowie, Lipiu, Parzymiechach, Lindowie i Natolinie, strefy ochrony archeologicznych dóbr kultury, przede wszystkim w Dankowie i w Zbrojewsku oraz strefy obserwacji archeologicznej. Zabytki architektury i budownictwa występują na terenie całej gminy. Są to: kościoły, budynki mieszkalne i gospodarcze, założenia dworskie i parki, układ urbanistyczny. Obiekty na terenie Gminy wpisane do Rejestru Zabytków prowadzone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach to:

- Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa w Dankowie,
- Ruiny twierdzy, w jej obrębie w cz. N kościół parafialny i fragment murów tzw. domku kasztelanowej, obwarowania ziemne o pełnym profilu ze szarpą obmurowaną kamieniem łamanym, od N, S, W fosa w Dankowie,
- Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła w Parzymiechach,
- Park (należący do niezachowanego pałacu) z zachowanymi śladami alei oraz stawami oraz pozostałości zespołu dworskiego: zabudowania gospodarcze,
- Dom drewniany zwany Starą Szkołą (przeniesiony w 1885 roku z Kleśnisk) w Natolinie,
- 5 stanowisk archeologicznych.

Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisanych zostało: 47 zabytków nieruchomych, jak również 139 stanowisk archeologicznych.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Lipiu.

Edukacja prowadzona jest w 3 zespołach szkolno-przedszkolnych w Lipiu, Parzymiechach i Lindowie oraz szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym w Rębielicach Szlacheckich. Opieka nad dziećmi do lat 3 zapewniana jest w Gminnym Żłobku w Lipiu.

W Gminy Lipie funkcjonują publiczne placówki podstawowej opieki – ośrodki zdrowia w Lipiu, Parzymiechach i Stanisławowie.

Placówki znajdują się w strukturze organizacyjnej Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kłobucku, który prowadzi specjalistyczną opiekę ambulatoryjną oraz stacjonarną, w ramach 2 szpitali oraz Pogotowie Ratunkowe w Kłobucku.

W miejscowości Parzymiechy od 1963 roku jest zlokalizowany NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień.

5.3. Dotychczasowe uwarunkowania, kierunki zagospodarowania, obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest spójny z dokumentem nadrzędnym w planowaniu przestrzennym gminy, tj.: **Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipie, które zostało przyjęte Uchwałą Nr XXIII/148/2020 Rady Gminy Lipie z dnia 17 września 2020 roku.**

Studium określa politykę przestrzenną gminy, wpisaną w politykę przestrzenną państwa oraz ogólne kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego gminy. Dokument formułuje lokalne uwarunkowania, cele i programy rozwoju, dzięki czemu staje się on dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy, a jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Określona w studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- walory krajobrazowe, stan środowiska przyrodniczego oraz wymagania jego ochrony,
- warunki i jakość życia, ochronę zdrowia oraz bezpieczeństwa ludności i mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy,
- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie odrębnych przepisów,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodnościekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

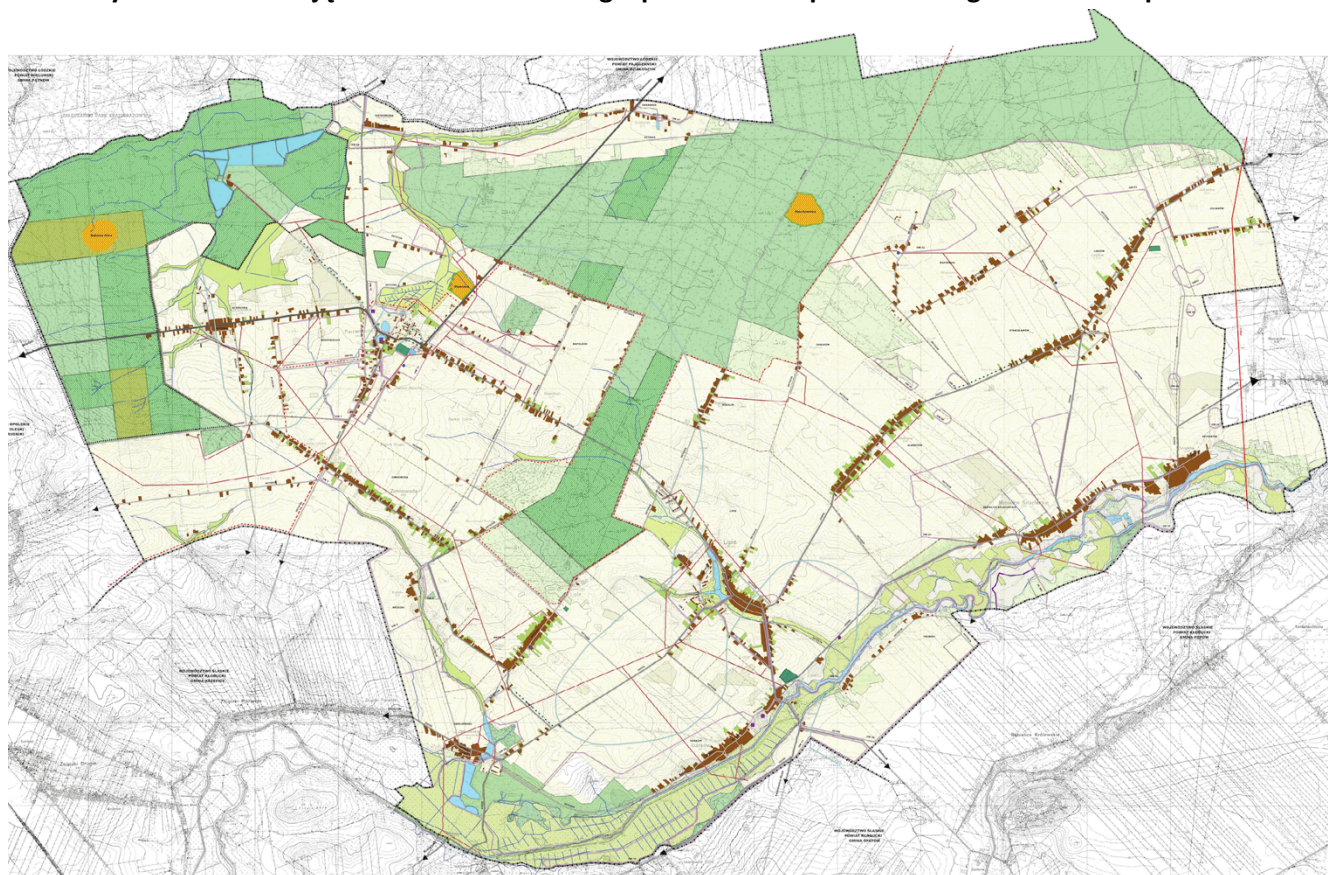
Przedstawione poniżej plany stanowią:

- **Istniejące uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego w Gminie Lipie** – wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu, w tym: granice administracyjne komunikację i infrastrukturę techniczną, obiekty i obszary objęte ochroną (w tym: zabytkowe strefy ochrony konserwatorskiej, tereny cenne przyrodniczo, obszary problemowe

(w tym: zagrożenia powodziowego), obszary istniejącego zainwestowania, m.in. lasy i tereny zielone, tereny użytkowane rolniczo, ciekі wodne, tereny zabudowane;

- **Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Lipie** (w tym: planowane inwestycje), tj. tereny dróg publicznych, ścieżki rowerowe, infrastrukturę techniczną liniową i punktową, obiekty i obszary chronione, wody powierzchniowe i podziemne, jak również tereny zabudowy mieszkaniowej, letniskowej, zagrodowej, produkcyjne, usługowe, rolne, leśne, itp.

Rysunek 12. Istniejące uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego w Gminie Lipie

Legenda:

GRANICE FORMALNE

- GRANICA GMINY
- GRANICA WSI

KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- DROGA KRAJOWA
- DROGA POWIATOWA
- DROGA GMINNA
- ELEKTROENERGETYCZNA LINIA WYSOKIEGO NAPIĘCIA 110kV
- ELEKTROENERGETYCZNA LINIA WYSOKIEGO NAPIĘCIA 15kV
- OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW

OBSZARY OBECNEGO ZAINWESTOWANIA

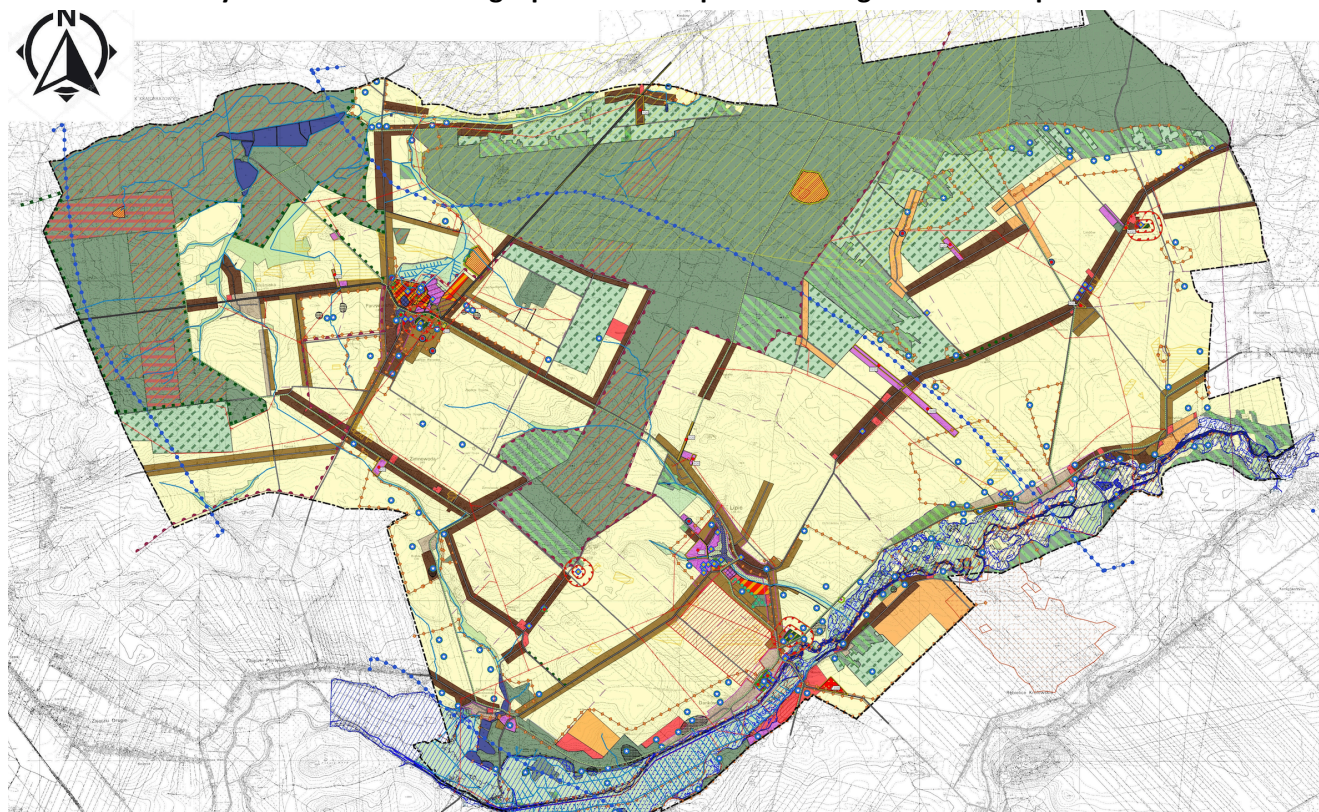
- LASY PAŃSTWOWE
- INNE LASY I ZADRZEWIENIA
- TERENY UŻYTKOWANE ROLNICZO
- TERENY Z DOMINACJĄ ZBIOROWISK ŁĄKOWYCH
- ZADRZEWIENIA PRZY TERENACH ZABUDOWANYCH
- CIEKI WODNE
- RZĘKA LISWARTA, WODY STOJĄCE
- TERENY CMENTARZY
- TERENY ZABUDOWANE

OBIEKTY I OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ

- OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW KULTURY
- STREFA "W" ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
- STREFA "OW" OBSERWACJI ARCHEOLOGICZNEJ
- POMNIK PRZYRODY
- POMNIK PRZYRODY (GRUPA DRZEW)
- ISTNIEJĄCY I PROPONOWANY OBSZAR NATURA 2000
- REZERWAT PRZYRODY
- ALEJA STARODRZEWÓW
- GRANICA ZAŁĘCZAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
- GRANICA OTULINY ZAŁĘCZAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
- LASY GR.I OCHRONNE
- LASY STANOWIĄCE CENNE FRAGMENTY RODZIMEJ PRZYRODY
- OBSZARY WYSTĘPOWANIA GLEB CHRONIONYCH IIIa i IIIb KLASY BONITACYJNEJ
- BEZPOŚREDNIE ZAGROŻENIE POWODZIĄ
- UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KRUSZYWA NATURALNEGO
- FILAR OCHRONNY DLA ZŁOŻA "RĘBIELICE KRÓLEWSKIE"
- ZASIĘG GÓRNOJURAJSKIEGO POZIOMU WODONOŚNEGO
- STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNICH UJĘĆ WODNYCH
- UJĘCIA WODY

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipie

Rysunek 13. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Lipie

Legenda:

- GRANICA GMINY
- TERENY DRÓG PUBLICZNYCH - DROGA KRAJOWA
- TERENY DRÓG PUBLICZNYCH - DROGA POWIATOWA
- TERENY DRÓG PUBLICZNYCH - DROGA GMINNA
- SCIEZKI ROWEROWE
- LINIA ELEKTROENERGETYCZNA 110 KV
- LINIA ELEKTROENERGETYCZNA 15 KV
- OCZYSZCZALNIA SCIEKÓW

- ▲ OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
- OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW
- STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE
- STREFA "A"- ZESPOŁU TWIERDZY BASTIONOWEJ W DANKOWIE
- STREFA "B2"- TERENY ZAŁOŻENIA DWORSKIEGO W GRANICACH OGRODZENIA W PARZYMIĘCHACH I LIPIU
- STREFA "B3"- TERENY ZESPOŁU KOŚCIELNEGO W PARZYMIĘCHACH
- STREFA "B4"- TERENY ZACHOWANYCH HISTORYCZNYCH UKŁADÓW PRZESTRZENNYCH
- STREFA "B5"- ZESPOŁ POFOŁWARCZNY MAJĄTKU PARZYMIĘCZY
- STREFA "E"- EKSPOZYCJI TWIERDZY W DANKOWIE
- STREFA "K"- OCHRONA KRAJOBRAZUKULTUROWEJ - TERENY ZIELENI W LIPIU
- STREFA "W" ŚCISLEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
- STREFA "OW" OBSERWACJI ARCHEOLOGICZNEJ
- ★ POMNIK PRZYRODY
- GRANICA OBSZARU NATURA 2000
- REZERWAT PRZYRODY
- ALEJA STARODRZEWÓW
- GRANICA ZAŁĘCZAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
- GRANICA OTULINY ZAŁĘCZAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
- LASY GR. I OCHRONNE
- LASY STANOWIĄCE CENNE FRAGMENTY RODZIMIEJ PRZYRODY
- OBSZARY WYSTĘPOWANIA GLEB CHRONIONYH IIIa i IIIb KLASY BOTANICZNEJ
- OBZAR BEZPOŚREDNIEGO ZAGROZENIA POWODZIA - 100 LAT
- OBZAR BEZPOŚREDNIEGO ZAGROZENIA POWODZIA - 10 LAT
- OBZAR BEZPOŚREDNIEGO ZAGROZENIA POWODZIA - 500 LAT
- UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KRUSZYWA NATURALNEGO
- ZBIORNIKI WOD PODZIEMNYCH NR 325 I NR 326
- PROJEKTOWANY OBSZAR OCHRONNY GZWP 326
- STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNICH UJEĆ WODY
- UJECIA WODY
- STREFA OCHRONY SANITARNEJ W ODLEGŁOŚCI 50 m I 150 m

- TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
- TERENY ZABUDOWY LETNISKOWEJ I MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
- TERENY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ
- TERENY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ I MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
- TERENY ZABUDOWY PRODUKCYJNEJ
- TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ
- TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ
- TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ Z ZIELENIĄ TOWARZYSZĄCĄ
- TERENY CMENTARZY
- TERENY LASÓW PAŃSTWOWYCH
- TERENY INNYCH LASÓW I ZADRZEWIEN
- TERENY DO ZAŁESIENIA
- TERENY ROLNE
- TERENY Z DOMINACJĄ ZBIOROWISK ŁĄKOWYCH
- CIĘKI WODNE
- TERENY RZEK I WÓD STOJĄCYCH
- TEREN PROJEKTOWANEGO ZBIORNIKA WODNEGO DANKÓW
- GRANICA SUCHEGO POLDERU
- 1/20 -14/20 OBSZARY O ZMIENIONYCH KIERUNKACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipie

Kształtowaniu struktur funkcjonalno - przestrzennych gminy towarzyszy zasada „zrównoważonego rozwoju”, przejawiająca się w racjonalnym wykorzystaniu przestrzeni, co oznacza zachowanie właściwych proporcji pomiędzy rozwojem społeczno - gospodarczym a potrzebami środowiska naturalnego. W pierwszej kolejności dąży się do uzupełnienia i uporządkowania struktury istniejącej zabudowy. Wytyczone w studium przestrzenie pod zabudowę nie naruszają cennych zasobów środowiska naturalnego, szczególnie objętych ochroną prawną, a ich wyposażenie w infrastrukturę techniczną stanowi konieczność zapewnienia prawidłowej jakości życia mieszkańców. Znaczną powierzchnię gminy Lipie stanowią lasy. Bogactwo środowiska naturalnego jest pozytywnym aspektem zdrowotnym dla człowieka, jak i wzmacnia wartości estetyczne i krajobrazowe przestrzeni wchłoniętych w tkankę osadniczą.

Do głównych czynników rozwoju gminy należy zaliczyć: potencjał ludnościowy, powiązania komunikacyjne, korzystne warunki dla rozwoju zarówno mieszkalnictwa, działalności gospodarczej, jak i rolnictwa, jak również powiązania przyrodnicze (rzeka: Liswarta, kompleksy leśne, obszary chronione, korytarze ekologiczne, w tym o znaczeniu regionalnym).

Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych:

Warunki geologiczno – inżynierskie:

Przeważającą część obszaru Gminy Lipie cechują korzystne lub średnio korzystne warunki posadowienia obiektów budowlanych.

Niekorzystne warunki dla posadowienia obiektów budowlanych, tj.: cechy litologiczne, warunki gruntowo-wodne, ukształtowanie powierzchni lub predyspozycje do występowania zjawisk geodynamicznych, cechują obszary:

- w dolinie Liswarty - występowanie głównie piasków luźnych w warstwie stropowej, głębiej średnio zagęszczonych, a miejscami mineralno - organicznych lub organicznych,
- w obszarach leśnych w północno-wschodniej części gminy - występowanie gruntów sypkich luźnych, tworzonych przez piaski eoliczne o znaczeniu miąższości, nie zapewniających stabilnego podłoża,
- zapadlisk i lejów krasowych w północno-wschodniej części gminy, głównie w lasach, a poza kompleksem leśnym – jedynie na wschód od Lindowa,
- o nachyleniach powierzchni terenu przekraczających 15%, w szczególności w obrębie krawędzi doliny i poziomów terasowych Liswarty, gdzie możliwe jest podmywanie podnóżka skarpy przez wody rzeczne z czasem mogące prowadzić do destabilizacji skarp,
- występowania zwierciadła wód gruntowych na głębokości mniejszej niż 2 m.

Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i mienia:

Do obiektów i obszarów mogących stanowić zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i ich mienia należy zaliczyć:

- tereny narażone na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne – tereny wokół stacji telefonii komórkowej, linii elektroenergetycznych (wymagana lokalizacja inwestycji poza występującym ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym),
- tereny, na których zlokalizowano instalacje mogące pogorszyć stan środowiska (wymagane zachowanie oddziaływania związanego z tymi inwestycjami w granicach terenu inwestycji),
- tereny ze zwierciadłem wody gruntowej utrzymującym się płycej niż 1,0 m n.p.m., podmokłych, zalewowych, inwersyjnych, z występowaniem gleb pochodzenia organicznego,

- tereny wokół cmentarzy grzebalnych (wymagane zachowanie stref ochrony sanitarnej).

Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych:

W granicach gminy brak jest terenów zagrożonych naturalnym osuwaniem się mas ziemnych.

Na terenie gminy prowadzono w przeszłości eksploatację kopalni, w różnym czasie, zarówno jako koncesjonowaną działalność gospodarczą, jak również w sposób nie kontrolowany. Pozostałościami są różnej wielkości kamieniołomy i łomy po eksploatacji wapieni oraz, zwykle niewielkie, wyrobiska po eksploatacji piasku i nieliczne glinianki. Dwa największe kamieniołomy położone są na terenach leśnych: na północ od miejscowości Wapiennik (wymiary ok. 150 x 100 m; wysokość ścian do ok. 9 m) oraz rozcinający Kamienną (Krzemienną) Górę (wymiary ok. 150 x 50 m; wysokość ścian do ok. 12 m, eksploatowany do 1962 roku).

Zagrożenie powodziowe:

Główne źródło zagrożeń nadzwyczajnych w gminie to tereny szczególnego zagrożenia powodzią wynikające z czynników naturalnych – występujące w dolinie rzeki Liswarty. Zagrożenie stanami powodziowymi występuje szczególnie w okresie wiosennym i wywołane jest roztopami i opadami deszczu.

Przez teren gminy przepływa rzeka Liswarta, dla której Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu sporządził Studium ochrony przeciwpowodziowej oraz, dla której zgodnie z wykazem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi zostały opracowane mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego. Obszar gminy znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%,
- częściowo na obszarze obejmującym tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego”.

Na przedmiotowym obszarze obowiązują zakazy, zgodne z ustawą Prawo wodne.

Tereny podmokłe:

Obszary gminy w swej przeważającej części są zaliczane do gleb okresowo lub stale za suchych, jedynie niewielkie powierzchniowo tereny zaliczane są do podmokłych nieodpowiednich dla realizacji zabudowy, ze względu na niekorzystne warunki posadowienia i wysoki poziom wód gruntowych. Są to zazwyczaj obszary łąk i pastwisk, położonych wzdłuż istniejących rowów melioracyjnych.

Tereny zmeliorowane:

Na obszarze gminy występują tereny zmeliorowane. Lokalizacja zabudowy w granicach tych terenów jest niekorzystna ze względu na wysoki poziom wód gruntowych. Realizacja zabudowy na tych terenach wymaga każdorazowo opracowania projektu przebudowy istniejącego drenażu, w uzgodnieniu z właściwymi jednostkami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie melioracji.

Jary i osuwiska:

Wzdłuż dolin rzecznych występują jary, brak jest osuwisk. Jary są wykluczone z zainwestowania ze względu na niekorzystne warunki posadowienia. Konieczność ochrony tych terenów jest uzasadniona również ich wysokimi walorami krajobrazowymi.

Obiekty i urządzenia wywołujące ograniczenia w użytkowaniu terenów przyległych (zakazy zabudowy):

- w strefach ochrony sanitarnej wokół cmentarzy – nakaz utrzymania odległości co najmniej 150 m od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, od zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz od studni, źródeł, strumieni, służących do czerpania wody pitnej lub dla potrzeb gospodarczych; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w odległości 50 - 150 m od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone,
- w strefie zalewów powodziowych w dolinie rzeki - maksymalne ograniczenie zainwestowania a w szczególności zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej, związanej z mieszkalnictwem, działalnością produkcyjno - usługową, zakaz magazynowania i składowania środków chemicznych grożących skażeniem,
- grunty klas bonitacyjnych I-III,
- ochrona i zwiększenie jak największej powierzchni retencji na terenach nadrzecznych poprzez dążenie do osiągnięcia lub utrzymania odpowiedniej ilości zasobów wodnych w sposób naturalny (np. ochrona mokradł, lasów, oczek wodnych czy starorzeczy),
- w strefach oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej (szerokość pasa zgodnie z przepisami dotyczącymi odpowiednich sieci:
  - w strefie linii elektroenergetycznych, dla których w zasięgu oddziaływania pola elektromagnetycznego obowiązuje zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych oraz budynków wymagających szczególnej ochrony,
  - dróg,
- w strefach ochrony ujęć wody,
- na obszarach ochrony przyrody,
- na terenach leśnych i na terenach przeznaczonych do zalesienia,
- na terenach dolin rzecznych.

Zakaz zabudowy na wskazanych terenach nie dotyczy obiektów drogowych, elementów infrastruktury technicznej, obiektów hydrotechnicznych lub służących ochronie środowiska bądź zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, zgodnie z ustaleniami w zakresie podstawowych i dopuszczalnych kierunków przeznaczenia oraz przepisami odrębnymi.

Poza terenami wyłączonymi spod zabudowy, ograniczeniom w lokalizowaniu zabudowy podlegają ponadto tereny rolnicze, w tym tereny występowania gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych (I - III), zgodnie z ustaleniami w zakresie podstawowych i dopuszczalnych kierunków przeznaczenia oraz przepisami odrębnymi.

5.4. Planowane kluczowe działania

Do planowanych kluczowych inwestycji na obszarze gminy zalicza się przede wszystkim:

- Rozwój i modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnej na obszarze Gminy Lipie, w tym oczyszczalni ścieków,
- Rewitalizacja zdegradowanego obszaru zabytkowego parku w Parzymiechach wraz z infrastrukturą towarzyszącą i rekreacyjno-sportową oraz utworzenie obserwatorium astronomicznego,
- Budowa zbiornika retencyjnego w Dankowie,
- Rozwój infrastruktury świadczącej usługi społeczne,
- Budowa i rozbudowa dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni asfaltowej,
- Budowa ścieżek rowerowych,
- Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów,
- Rozwój mieszkalnictwa,
- Rozbudowa żłobka,
- Rozwój infrastruktury wychowania przedszkolnego i szkolnictwa podstawowego,
- Zagospodarowanie / uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (w tym: przystań kajakowa w Dankowie, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Troninach),
- Ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego.

Jednocześnie cała gmina zostanie objęta działaniami związanymi z poprawą efektywności energetycznej budynków i wzrostem wykorzystania OZE.

Na terenie gminy nie występują zadania rządowe, wpisane do rejestru programów zadań rządowych służących realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym, o których mowa w art. 48 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ na terenie Gminy Lipie nie wyznaczono zadań samorządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego, przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego.

Do inwestycji celu publicznego służących ponadlokalnym celom publicznym, które mogą być realizowane w granicach gminy można jednak zaliczyć: budowę zbiornika retencyjnego w Dankowie, przebudowę i rozbudowę dróg powiatowych, czy ścieżek rowerowych.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i związane z nimi obszary wynikają z jednej strony z przyjętych programów rządowych, wojewódzkich, a z drugiej – propozycji samorządu lokalnego, wyrażonych w dokumentach określających i kształtujących politykę rozwoju gminy.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy stanowi graficzne odzwierciedlenie treści strategii i przedstawia przestrzeń gminy oraz kierunki planowanych działań w ogólnej, uproszczonej formie. Obrazuje kluczowe elementy, polityki rozwoju gminy, które w największym stopniu wpływają na przestrzeń. W związku z tym model nie stanowi mapy ogólnogeograficznej ilustrującej występowanie wszystkich elementów na danym terenie.

Rysunek 14. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w Gminie Lipie

Główne kierunki działań – legenda:

- Rozwój i modernizacja systemu wodociągowego
- Budowa sieci kanalizacyjnej
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Lipiu
- Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów w Lipiu
- Budowa zbiornika retencyjnego w Dankowie
- Rewitalizacja parku w Parzymiechach
- Ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego
- Budowa i rozbudowa dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni asfaltowej
- Budowa ścieżek rowerowych
- Rozwój infrastruktury wychowania przedszkolnego i szkolnictwa podstawowego
- Rozbudowa żłobka
- Rozwój infrastruktury świadczącej usługi społeczne
- Rozwój mieszkalnictwa
- Zagospodarowanie / uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- Utworzenie przystani kajakowej w Dankowie
- Zagospodarowanie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Troninach

VI. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Ustalenia i rekomendacje wskazują na przewidywane i pożądane działania w dziedzinie kształtowania oraz prowadzenia polityki przestrzennej i są spójne z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipie.

Do głównych ustaleń i rekomendacji należą:

1. W zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

- planowanie i realizowanie zabudowy na terenie gminy z zachowaniem obowiązujących standardów jakości środowiska (m.in.: w zakresie odprowadzania ścieków i wód deszczowych, emisji pyłów i gazów do powietrza, gospodarki odpadami, ochrony przed hałasem) oraz z uwzględnieniem form ochrony przyrody występujących w granicach administracyjnych gminy,
- utrzymanie naturalnych ciągów ekologicznych wzdłuż cieków i rowów melioracyjnych oraz uzupełnianie ciągów komunikacyjnych zielenią uliczną,
- ochrona połączeń pomiędzy obszarami o znaczącej funkcji środowiskowej,
- niedopuszczanie do lokalizowania w najbliższym otoczeniu terenów i obiektów o największych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i ekologicznych wszelkich form użytkowania terenu zagrażających równowadze środowiska;

2. W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

- ochrona cennych obiektów i obszarów objętych ochroną poprzez strefy konserwatorskie, wpis do rejestru zabytków, gminnej ewidencji zabytków,
- wykorzystanie walorów kulturowych gminy w celu rozwoju turystyki,
- ochrona ekspozycji obiektów i zespołów zabytkowych oraz zachowanie historycznych relacji przestrzennych,
- zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu,
- eksponowanie walorów kulturowych gminy w połączeniu z walorami krajobrazowymi;

3. W zakresie rozwoju komunikacji:

- reorganizacja układu komunikacyjnego polegająca na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego i transportu ciężkiego z terenów mieszkaniowych - co pozwoli na zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych dla mieszkańców,
- modernizacja sieci dróg lokalnych;

4. W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej:

- utrzymanie istniejących terenów infrastruktury technicznej (oczyszczalni ścieków, ujęć wód,
- pełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną w terenach istniejącej zabudowy, przygotowanie terenów pod nowe inwestycje poprzez kompleksowe uzbrojenie terenu,
- zasada równoległej realizacji zabudowy z wyposażeniem terenów w infrastrukturę techniczną,
- poprawa stanu istniejących obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz ich rozbudowa, z zachowaniem niezawodności dostępu do poszczególnych sieci infrastruktury technicznej,
- zapewnienie dostępu do mediów, w celu poprawy warunków życia mieszkańców;

5. W zakresie zmian w strukturze przestrzennej gminy:

- wykorzystanie położenia i funkcji gminy w strukturze osadniczej województwa różnorodnych związków zewnętrznych oraz terytorialnych warunków rozwoju dla podnoszenia jej atrakcyjności jako obszaru korzystnego do inwestowania,
- uzyskanie przestrzennej ciągłości terenów zurbanizowanych i terenów otwartych przy uwzględnieniu zasady eliminacji rozpraszania zabudowy, wykorzystanie terenów już zainwestowanych i uzbrojonych oraz maksymalnego zachowania terenów otwartych spełniających funkcję ekologiczną, przestrzenno – kompozycyjną i funkcjonalną,
- uzyskiwanie coraz wyższej sprawności funkcjonowania struktur przestrzennych poprzez korektę układu komunikacyjnego oraz podnoszenie stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- dążenie do przeniesienia funkcji uciążliwych poza zespoły zabudowy mieszkaniowej,
- realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w gabarycie i formie oraz układzie zgodnym z istniejącą zabudową,
- przygotowanie terenów pod inwestycje mieszkaniowe – wyposażenie ich w infrastrukturę techniczną (wodociąg, kanalizacja), modernizację dróg i dostosowanie ich do parametrów zgodnych z przepisami odrębnymi,
- wykorzystanie położenia gminy w stosunku do układu dróg regionalnych dla dalszej aktywizacji gospodarczej terenów gminy,
- stworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej, przygotowanie bazy terenowej pod inwestycje związane z działalnością gospodarczą,
- wspieranie modernizacja i remontów istniejących zasobów mieszkaniowych,
- tworzenie warunków dla rozwoju handlu, gastronomii i rzemiosła, poprzez dopuszczenie lokalizacji usług niekolidujących z zabudową mieszkaniową w terenach o dominującej funkcji mieszkaniowej;

6. W zakresie rozwoju przedsiębiorczości:

- wyznaczenie nowych terenów dla rozwoju przedsiębiorczości,
- wyznaczenie stref aktywizacji gospodarczej w poszczególnych miejscowościach, w rejonach występujących przy terenach zabudowy mieszkaniowej zakładów produkcyjnych i usługowych,
- wyznaczenie w granicach terenów wiejskich terenów zabudowy wielofunkcyjnej, umożliwiającej lokalizację drobnej przedsiębiorczości i usług w pobliżu miejsca zamieszkania;

7. W zakresie rozwoju mieszkalnictwa:

- wyznaczenie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, w tym o dużym udziale powierzchni biologicznie czynnej i zabudowy rezydencjonalnej,
- dopuszczenie na terenach wiejskich, z zabudową zagrodową, lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wraz z poszerzeniem terenów wskazanych dla rozwoju do zabudowy mieszkaniowej,
- tereny wielofunkcyjne, dopuszczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i letniskowej na tych samych terenach,
- dopuszczenie do lokalizacji usług w granicach terenów zabudowy mieszkaniowej;

8. W zakresie przekształcenia terenów wiejskich:

- wyznaczenie terenów dla lokalizacji zabudowy wielofunkcyjnej, umożliwiającej lokalizację usług oraz zwiększenie ilości miejsc pracy poza rolnictwem w pobliżu miejsca zamieszkania,
- poprawa powiązań komunikacyjnych wsi z ośrodkami obsługi,
- dopuszczenie przekształcania zabudowy zagrodowej w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną lub rekreacyjną, z dopuszczeniem lokalizacji agroturystyki,
- wyznaczenie do zalesienia obszarów niekorzystnych dla prowadzenia produkcji rolniczej,
- wykorzystanie walorów środowiska naturalnego do rozwoju gospodarczego (budowa infrastruktury turystycznej w tym: ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych);

9. W zakresie umożliwienia rozwoju rolnictwa:

- wyznaczenie obszarów wskazanych dla prowadzenia produkcji rolniczej, chronionych przed zabudową,
- wyznaczenie obszarów wskazanych dla prowadzenia produkcji rolniczej, dopuszczonych dla lokalizacji zabudowy związanej z produkcją rolniczą,
- utrzymanie i dopuszczenie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym, hodowlą oraz usług otoczenia rolnictwa.

W zakresie kształtowania stanu zasobów wodnych, adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałaniu występowaniu zjawisk ekstremalnych:

- zakładanie oczek wodnych, i ogrodów deszczowych w przestrzeniach publicznych i w przydomowych ogrodach;
- sadzenie kwiatnych łąk zamiast zwykłych łąk i trawników;
- zakładanie zielonych terenów, dachów, zielonych ścian na budynkach, zielonych przystanków;
- stosowanie powierzchni przepuszczalnych, powierzchni ażurowych zamiast szczelnych powierzchni betonowych;
- uwzględnienie ww. aspektów w planowaniu przestrzennym oraz przy wydawaniu decyzji administracyjnych, w celu ochrony terenów zieleni przed presją zabudowy i „betonowaniem” nieruchomości;
- wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m.in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni i wycinki drzew przy realizacji nowych inwestycji;
- stosowanie zadrzewień śródpolnych.

W odniesieniu do dokumentów dotyczących przeciwdziałania powodziom, skutkom suszy i gospodarowania wodami rekomenduje się następujące działania wynikające z następujących dokumentów:

- a) Projekt aktualizacji Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla dorzecza Odry zawierający w treści Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz. U. poz. 1938):**
  - ochrona lub zwiększanie retencji zlewniowej na gruntach leśnych zadrzewionych i zakrzewionych,
  - ochrona lub zwiększanie retencji zlewniowej na użytkach rolnych,

- ochrona lub zwiększanie retencji zlewniowej na gruntach zurbanizowanych,
- budowa i rozwój lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią,
- doskonalenie planów zarządzania kryzysowego (wszystkie poziomy zarządzania), z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego,
- usprawnienie systemu przywracania funkcji infrastruktury po powodzi,
- doskonalenie wsparcia rzeczowego i finansowego dla poszkodowanych,
- doskonalenie pomocy zdrowotnej (w tym wsparcie psychologiczne) i sanitarnej dla ludzi oraz opieki weterynaryjnej dla zwierząt podczas i po ustąpieniu zjawiska powodzi,
- gromadzenie i udostępnianie danych i informacji o szkodach i ryzyku powodziowym w ujednoczonej formie i zakresie na obszarze całego kraju,
- analizy skuteczności systemu zarządzania ryzykiem powodziowym i rekomendacje zmian.

b) Plan przeciwdziałania skutkom suszy:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji,
- realizacja działań w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji,
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej,
- uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego wszystkich szczebli,
- monitoring suszy,
- budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych oraz budowa lub przebudowa rurociągów wodociągowych magistralnych do przesyłania wody do obszarów zagrożonych suszą hydrologiczną dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi mieszkańców tych obszarów,
- czasowe ograniczenie zużycia wody z sieci wodociągowej,
- opracowanie i wdrażanie programu edukacyjnego o przyczynach występowania suszy, sposobach jej identyfikowania, obszarach gospodarczych, społecznych i środowiskowych wrażliwych na suszę oraz przeciwdziałaniu jej skutkom,
- propagowanie ponownego wykorzystania wód,
- opracowanie zasad finansowania działań przeciwdziałających skutkom suszy.

c) Projekt II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry:

- adaptacja do zmian klimatu:
  - retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- gospodarka ściekowa w aglomeracjach:
  - realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych:

- analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami i uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami,
- weryfikacja i aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP,
- gospodarka komunalna:
  - ustalanie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków z uwzględnieniem: kosztów związanych ze świadczeniem usług, zmian warunków ekonomicznych oraz wielkości usług i warunków ich świadczenia, kosztów wynikających z planowanych wydatków inwestycyjnych,
  - wykonanie analizy ryzyka dla ujęć wód i ustanowienie stref ochronnych ujęcia wody (teren ochrony pośredniej) dla ujęć, dla których analiza ryzyka wskazuje potrzebę ustanowienia strefy ochronnej obejmującej teren ochrony pośredniej,
  - zakaz wprowadzania wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych bezpośrednio do wód podziemnych,
  - ewidencja zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej,
  - ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej,
  - ewidencja umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
  - obowiązek przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych,
  - obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy,
  - zrównoważone gospodarowanie wodą opadową i szarą,
  - inwentaryzacja otworów wiertniczych o głębokości do 30 m w celu wykonywania ujęć wód podziemnych na potrzeby poboru wód podziemnych w ilości nieprzekraczającej 5 m³/dobę, niewymagających sporządzenia projektu robót geologicznych zgodnie z wymogami Prawa geologicznego i górniczego,
  - działania mające na celu uszczelnienie kanalizacji i zbiorników bezodpływowych na ścieki (stosowanie dostępnych technik w celu efektywnego uszczelnienia kanalizacji i zbiorników bezodpływowych na ścieki),
- kształtowanie stosunków wodnych oraz ochrona ekosystemów od wód zależnych (w tym: morfologia i zachowanie ciągłości biologicznej cieków):

- obowiązek uwzględniania w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymagań ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- obowiązek uwzględniania w aktach planowania przestrzennego zbiorników wód podziemnych, stref ochronnych ujęć wód i obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
- obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą pobór wód powierzchniowych lub wód podziemnych,
- obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi obejmujące także wprowadzanie ścieków do urządzeń wodnych,
- obowiązek zapewnienia, iż nie są przekroczone wartości dopuszczalne zanieczyszczeń w wodach opadowych lub roztopowych, ujęte w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne, pochodzących z zanieczyszczonej powierzchni szczelnej (wymienione w § 17. ust. 1 pkt 1 i 2 Prawo Wodne), wprowadzanych do wód lub do urządzeń wodnych,
- spełnienie warunków wprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych,
- zakaz gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- działania organizacyjno-prawne, informacyjne i edukacyjne:
  - wyznaczanie aglomeracji w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego,
  - działania sprawozdawcze z realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
  - przegląd obszarów i granic aglomeracji,
  - informowanie o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- działania kontrolne i nadzorcze:
  - wprowadzenie w istniejących, bądź uchwalenie w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego nakazów, zakazów i ograniczeń w zakresie tworzenia/utrzymywania stref buforowych oraz działań mających na celu ograniczenie presji ze strony turystyki i rekreacji.

VII. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Zgodnie z definicją ustawową, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. OSI są terytoriami, do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian.

W nawiązaniu do przedstawionej definicji, wyróżnić można dwa rodzaje OSI:

- obszary problemowe, charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami w sferze społecznej, ekonomicznej lub przyrodniczej, wymagające interwencji przełamującej bariery rozwojowe,
- obszary wzrostu, wyróżniające się szczególnymi potencjałami (tj. bieguny wzrostu, obszary tematyczne), które w wyniku interwencji mogą kształtować przewagi konkurencyjne.

W ramach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” (przyjętą Uchwałą nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020 roku) na obszarze regionu wyznaczono:

1. Krajowe obszary strategicznej interwencji,
2. Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie funkcjonalne,
3. Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie tematyczne:
  - a) OSI konkurencyjne:
    - obszary cenne przyrodniczo,
    - ośrodki wzrostu,
  - b) OSI problemowe:
    - gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
    - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
    - gminy w transformacji górniczej.

7.1. Krajowe obszary strategicznej interwencji

W Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) w Celu 1. Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów zidentyfikowano kluczowe obszary problemowe z punktu widzenia rozwoju kraju, takie jak: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, obszary zagrożone trwałą marginalizacją, **Śląsk** i wschodnia Polska, dla których dedykowano programy wsparcia.

Z punktu widzenia województwa śląskiego istotna będzie realizacja Programu dla Śląska, którego celem jest zmiana profilu gospodarczego regionu, stopniowe zastępowanie tradycyjnych sektorów

gospodarki, takich jak górnictwo i hutnictwo, nowymi przedsięwzięciami w sektorach bardziej produktywnych, innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie.

Założono, iż po 2020 roku nastąpi pełne wdrożenie Programu dla Śląska skorelowanego z rządowymi programami restrukturyzacyjnymi, rozbudowy i modernizacji infrastruktury transportowej, wdrażaniem nowej, terytorialnie wrażliwej, zintegrowanej polityki miejskiej, przemysłowej, innowacyjności i kształtowania zasobów ludzkich.

Natomiast Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), która jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów – zarówno miejskich, jak i wiejskich.

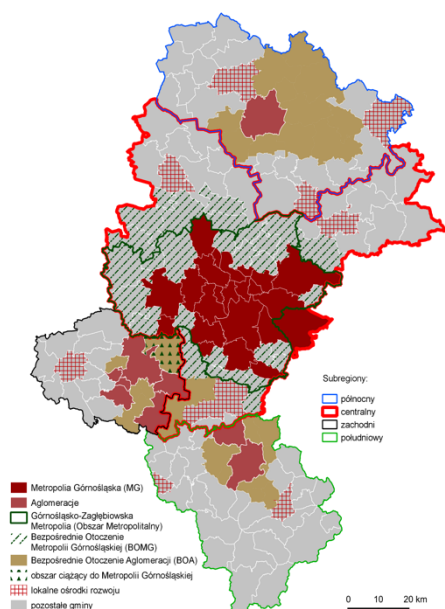
OSI wyznaczone w KSRR 2030 istotne dla województwa śląskiego to: Śląsk, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (miasta powiększające dystans rozwojowy) oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Gmina Lipie nie została zakwalifikowana do powyższych miast i obszarów.

7.2. Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie funkcjonalne

W ramach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” wyznaczono Obszary Strategicznej Interwencji w ujęciu funkcjonalnym z punktu widzenia organizacji procesów rozwojowych oraz podstawowych typów ośrodków osadniczych.

Rysunek 15. Subregiony województwa i ich ośrodki centralne (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)

Pierwszy typ OSI w ujęciu funkcjonalnym tworzą tzw. subregiony. Zostały one zdefiniowane w pierwszej Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w dniu 25.09.2000 roku.

Gmina Lipie zlokalizowana jest w subregionie północnym (513 tys. osób), którego centrum stanowi Aglomeracja Częstochowska. Subregion zorganizowany jest wokół aglomeracji miejskiej o znaczeniu krajowym, która jest zasilana przez swoje bezpośrednie otoczenie funkcjonalne oraz wspomagana przez lokalne ośrodki rozwoju. Do kluczowych funkcji wzmacnianych w aglomeracjach zaliczyć należy usługi publiczne i infrastrukturę wyższego rzędu, w tym w obszarach, gospodarki, technologii i innowacji, kultury, edukacji i nauki, zdrowia, turystyki.

Dla subregionu północnego wyznaczono główne potencjały i wyzwania, które są tożsame ze zdiagnozowanymi uwarunkowaniami dla Gminy Lipie w części diagnostycznej niniejszego dokumentu.

Główne potencjały Subregionu Północnego:

- położenie na osi komunikacyjnej północ-południe; północna brama województwa śląskiego,
- obszary o wysokich walorach środowiskowych i znacznym potencjale turystycznym,
- zdywersyfikowana struktura gospodarcza i wysoki poziom przedsiębiorczości,
- rozwinięte rolnictwo ekologiczne, przetwórstwo rolne, agroturystyka. Korzystne warunki inwestowania.

Główne wyzwania:

- wzmacnianie nowych specjalizacji gospodarczych, w tym podnoszących poziom innowacyjności gospodarki,
- skuteczniejsze wykorzystywanie wyjątkowych potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej,
- podniesienie jakości drogowych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym również dróg pieszych i rowerowych,
- przewyciężanie peryferyjnego położenia części obszarów wiejskich poprzez organizację zintegrowanego systemu transportu zbiorowego,
- rozwój infrastruktury komunalnej na obszarach wiejskich i w małych miastach.

Drugi typ OSI w ujęciu funkcjonalnym znajduje swoje odzwierciedlenie w podstawowych typach jednostek, tj.: **obszarach wiejskich i miejskich. Gminę Lipie zalicza się do obszarów wiejskich.**

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego: obszary wiejskie obejmują tereny wiejskie położone w gminach wiejskich oraz miejsko-wiejskich województwa śląskiego. Elementami wyróżniającymi te obszary są duża powierzchnia użytków rolnych oraz znaczna liczba ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie. Rozwój terenów wiejskich w dużym stopniu opiera się również na agroturystyce, turystyce, rybactwie oraz pozarolniczych usługach dla społeczności lokalnej i turystów. Ponadto w regionie występują również gminy wiejskie, gdzie znaczny procent obszaru został zdegradowany i przekształcony w skutek eksploatacji górniczej. Wiele z terenów rolniczych utraciło swe funkcje poprzez ulokowanie na nich bądź w pobliżu działalności wydobywczej. Mieszkańcy tych gmin w głównej mierze utrzymują się z pracy w górnictwie bądź branżach okołogórniczych, często też występuje dualność zawodowa. Tak więc obszary te cechują się znacznym zróżnicowaniem funkcji obejmującym zarówno funkcje rolnicze jak i pozarolnicze co wynika ze specyfiki sieci osadniczej i profilu gospodarczego regionu. Z tego też względu są to w znacznej części obszary o funkcjach mieszanych i przejściowych, czyli takich, które tracą swój pierwotny charakter w wyniku procesów urbanizacyjnych, w tym postępującej suburbanizacji. W związku z tymi procesami, równoległe ze wsparciem utrzymania rolniczego charakteru i produkcji w tych obszarach, konieczna staje się poprawa możliwości zatrudnienia i mobilności zawodowej, stworzenie warunków do zwiększenia inwestycji okołorolniczych i pozarolniczych oraz rozbudowy lokalnej infrastruktury transportowej i poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego, umożliwiającego dostęp do korzystania z usług publicznych wyższego rzędu. Ponadto niezbędne są działania aktywizujące społeczności wiejskie oraz ukierunkowane na poprawę jakości edukacji i kształcenia ustawicznego, zachowanie ich różnorodności i spuścizny kulturowej, zachowanie i kształtowanie krajobrazu, ochronę i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego.

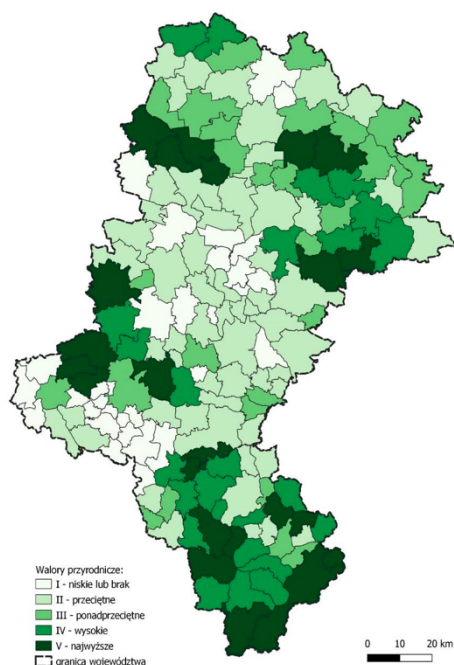
Od kilkunastu lat prężnie funkcjonują na obszarach wiejskich województwa śląskiego Lokalne Grupy Działania (LGD) oraz Lokalne Grupy Rybackie (LGR), które animują, kreują i wspierają potencjał poszczególnych sołectw i gmin. Działania LGD i LGR koncentrują się m.in. na integracji lokalnych społeczności, promowaniu turystyki, ekologicznym stylu życia, edukacji, wzmacnianiu potencjału lokalnego rynku pracy, rozwoju przedsiębiorczości społecznej i wolontariatu, czy rewitalizacji. Stanowią one ważny element w procesie planowania i programowania rozwoju tych obszarów. **Gmina Lipie objęta jest LGD Lokalny Wierzchołek Śląska.**

7.3. Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie tematyczne

Z uwagi na coraz większe znaczenie koncentracji tematycznej w europejskiej oraz krajowej polityce rozwoju w procesie prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego wyznaczono również obszary szczególnie ważne z punktu widzenia zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych województwa tzw. Obszary Strategicznej Interwencji w ujęciu tematycznym (OSI). Obszary odpowiadają na najważniejsze problemy i potencjały zarysowane w diagnozie strategicznej województwa.

7.3.1. OSI - obszary cenne przyrodniczo

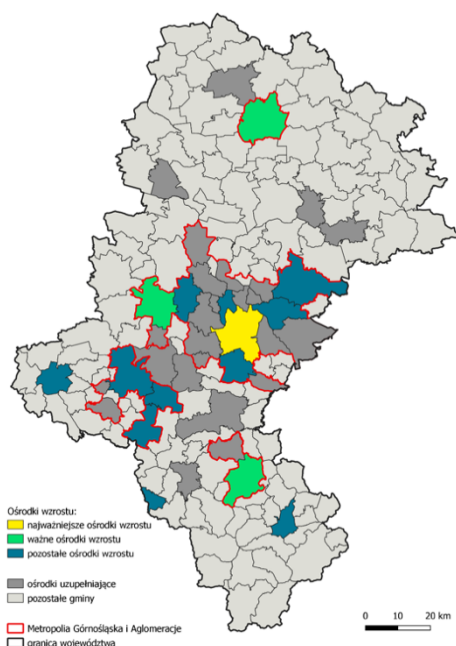
Rysunek 16. OSI – obszary cenne przyrodniczo (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)

Obszar OSI – obszary cenne przyrodniczo, został wyznaczony w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni danej gminy. Kategoryzacja terenów cennych przyrodniczo została oparta o formy ochrony przyrody (rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oraz korytarze ekologiczne. Wyzwaniem dla tego obszaru OSI jest ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych. Istotne będzie również programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów. **Gmina Lipie została zaliczona do typu IV - obszar o wysokich walorach przyrodniczych (w skali: I – niskie lub brak do V- najwyższe).**

7.3.2. OSI - ośrodki wzrostu

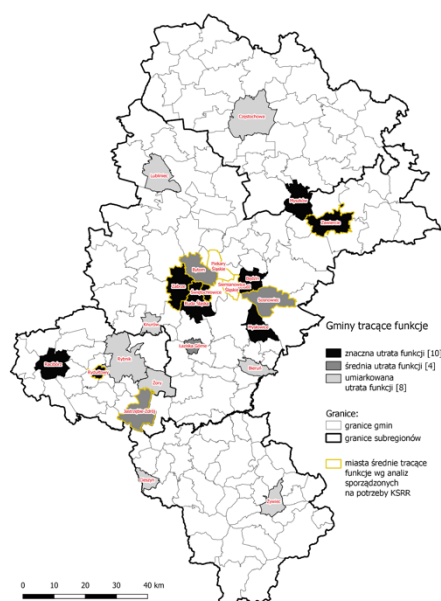
Rysunek 17. OSI – ośrodki wzrostu
(źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)

OSI – ośrodki wzrostu identyfikują obszary predystynowane do pełnienia wiodących funkcji gospodarczych i społecznych w regionie, które w najwyższym stopniu przyczyniają się do rozwoju województwa jako całości oraz wpływają na jego pozycję w kraju i Europie. Do wyznaczenia regionalnych ośrodków wzrostu przyjęto szereg wskaźników określających potencjał gospodarczy, poziom wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego, atrakcyjność lokalnego rynku pracy, dostępność szkolnictwa wyższego oraz jednostek badawczo-rozwojowych. Wzięto pod uwagę wskaźniki związane z poziomem przedsiębiorczości, innowacyjnością podmiotów gospodarczych oraz dostępnością usług wyższego rzędu. Z analizy wykluczono najmniejsze ośrodki, jako te, które nie generują znaczących funkcji dla swojego otoczenia i przyjęto, iż analizy będą gminy miejskie i miejsko-wiejskie, liczące powyżej 20 tys. mieszkańców (a w przypadku stolic powiatów powyżej 15 tys. osób). **Gmina Lipie nie spełniała kryteriów.**

7.3.3. OSI - gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Rysunek 18. OSI – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze
(źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)

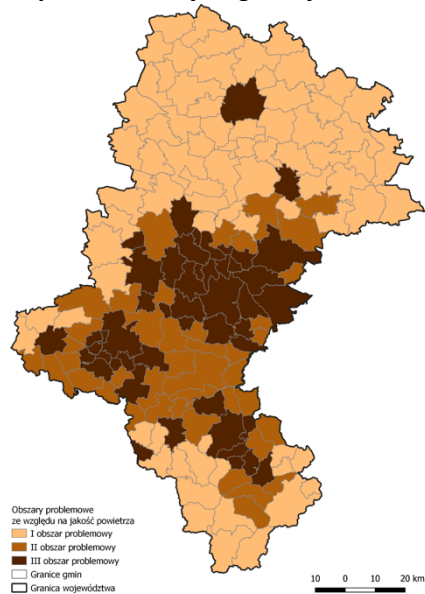

Gminy tracące funkcje to ośrodki, które w ciągu kilkunastu lat stopniowo traciły swoją pozycję, jako znaczących ośrodków gospodarczych i społecznych w regionie, predystynowanych do pełnienia istotnej roli dla mieszkańców województwa jako miejsca pracy, zamieszkania i realizacji różnorodnych potrzeb społeczności. Delimitacja ośrodków, które tracą swoje funkcje prowadzona była na poziomie gmin miejskich i miejsko-wiejskich – podobnie jak ma to miejsce w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. Dodatkowo, aby zapewnić zgodność z SOR oraz KSRR 2030 wykluczono z analizy najmniejsze ośrodki, jako te, które nie generują znaczących funkcji dla swojego otoczenia. Brano pod uwagę jedynie gminy miejskie i miejsko-wiejskie, liczące powyżej 20 tys. mieszkańców (a w przypadku stolic powiatów powyżej 15 tys. mieszkańców). Zgodnie z powyższymi kryteriami, **Gmina Lipie została wykluczona z analizy.**

7.3.4. OSI - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Rysunek 19. OSI – gminy z problemami wz. jakości powietrza

(źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)

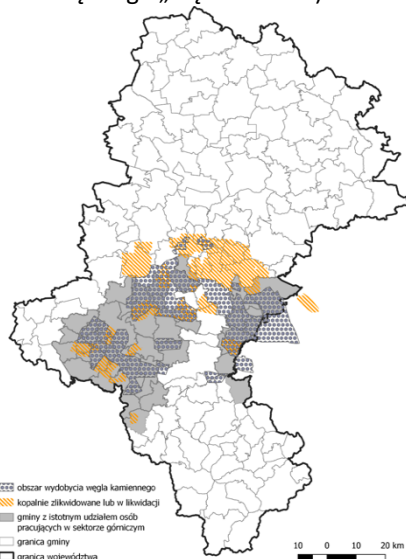

Największym wyzwaniem w obszarze jakości środowiska stało się zapewnienie odpowiedniej jakości powietrza na obszarze całego województwa. Do wyznaczenia obszaru OSI wykorzystano dane według stanu na 2018 r. pozyskane z GIOŚ w zakresie średniorocznych przekroczeń norm jakości powietrza w województwie pod względem: pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀, benzo(α)pirenu. Do wyznaczenia obszaru brano pod uwagę obszary przekroczeń wskazanych powyżej wskaźników. Przypisanie gminy do stopnia przekroczeń następowało poprzez analizę liczby rodzajów przekroczeń średniorocznych występujących na jej terenie. Gminy, na terenie których występowało przekroczenie jednego dowolnego wskaźnika jakości powietrza przypisano do I obszaru problemowego, gminy na terenie których występowało przekroczenie dwóch dowolnych wskaźników do II obszaru, natomiast dla gmin, na terenie których wystąpiło przekroczenie średniorocznych norm powietrza dla wszystkich wskaźników wyznaczono III obszar problemowy. Mając na uwadze koncentrację wsparcia na obszarach zamieszkałych przez dużą liczbę ludności, uzyskane wyniki skorygowano o wskaźnik gęstości zaludnienia. **Gmina Lipie została zakwalifikowana do I obszaru problemowego.** Największym wyzwaniem na najbliższe lata jest ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza.

7.3.5. OSI – gminy w transformacji górniczej

Rysunek 20. OSI – gminy w transformacji górniczej

(źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)

Do gmin objętych procesem transformacji górniczej zaliczono więc jednostki, na których występuje jedna z poniższych przesłanek:

- występują tereny pogórnice po zakończonej już działalności wydobywczej (kopalnie zlikwidowane lub w likwidacji),
- prowadzona jest aktualnie działalność wydobywcza węgla kamiennego,
- występuje znacząca liczba pracujących w sektorze górniczym i istotny odsetek pracujących w górnictwie w ogóle zatrudnionych.

Gminę Lipie nie zaliczono do OSI – gminy w transformacji górniczej, ponieważ nie spełnia żadnej z przesłanek.

Zgodność celów zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku z celami OSI zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, w które wpisuje się Gmina Lipie

Cele OSI w ramach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Cele zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku
OSI – OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO	
<p>Cel strategiczny A:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne. • Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. 	<p>Cele operacyjne:</p> <p>1.3. Poprawa oferty kulturalnej, ochrona dziedzictwa i wzmocnienie tożsamości lokalnej</p> <p>2.3. Rozwój i wzrost dostępności do infrastruktury turystycznej</p>
<p>Cel strategiczny B:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców. 	<p>Cele operacyjne:</p> <p>1.1. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz sportowych i rekreacyjnych</p> <p>1.3. Poprawa oferty kulturalnej, ochrona dziedzictwa i wzmocnienie tożsamości lokalnej</p> <p>2.3. Rozwój i wzrost dostępności do infrastruktury turystycznej</p>
<p>Cel strategiczny C:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. • Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy. • Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych. • Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. • Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. • Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej. • Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego 	<p>Cele operacyjne:</p> <p>3.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz dostosowanie do zmian klimatu</p> <p>3.2. Wzmocnienie dostępności i spójności komunikacyjnej</p> <p>3.3. Rewitalizacja, poprawa estetyki przestrzeni publicznej i rozwój mieszkalnictwa</p>

Cele OSI w ramach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Cele zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku
i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.	
<p>Cel strategiczny D:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym. • Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu. • Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu. 	<p>Cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz sportowych i rekreacyjnych 1.3. Poprawa oferty kulturalnej, ochrona dziedzictwa i wzmocnienie tożsamości lokalnej 3.3. Rewitalizacja, poprawa estetyki przestrzeni publicznej i rozwój mieszkalnictwa
OSI – GMINY Z PROBLEMAMI ŚRODOWISKOWYMI W ZAKRESIE JAKOŚCI POWIETRZA	
<p>Cel strategiczny A:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych. • Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich. 	<p>Cel operacyjny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki lokalnej oraz rozwój e-usług
<p>Cel strategiczny B:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii. • Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych. • Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia. 	<p>Cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz sportowych i rekreacyjnych 1.2. Aktywne włączenie i integracja mieszkańców
<p>Cel strategiczny C:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. 	<p>Cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz dostosowanie do zmian klimatu 3.2. Wzmocnienie dostępności i spójności komunikacyjnej

Cele OSI w ramach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Cele zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Lipie do 2030 roku
<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. • Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. • Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. • Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego. • Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej. 	<p>3.3. Rewitalizacja, poprawa estetyki przestrzeni publicznej i rozwój mieszkalnictwa</p>
<p>Cel strategiczny D: Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.</p>	<p>Cele operacyjne: 3.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz dostosowanie do zmian klimatu</p>

VIII. Obszary strategicznej interwencji (OSI) kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań

Fakultatywne OSI na poziomie lokalnym są przejawem zintegrowanego podejścia i mają na celu ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów. Obowiązkowym elementem strategii rozwoju gminy jest wskazanie OSI określonych w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań, które dotyczą terytorium gminy. Ewentualna potrzeba wyznaczenia OSI na poziomie lokalnym, a także ich charakter będą zależę od sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy oraz od przyjętych kierunków jej rozwoju.

OSI z zakresem planowanych działań stanowią wybór strategiczny, którego konsekwencją jest skierowanie interwencji publicznej na dany obszar i zapewnienie im finansowania.

OSI - Obszary strategiczne na obszarze Gminy Lipie wraz z zakresem interwencji i działaniami

Park w Parzymiechach

Zespół wpisany do rejestru zabytków usytuowany jest w środkowej części miejscowości, założony w końcu XVIII w., na przełomie XIX/XX w. poszerzony do powierzchni 11,6 ha. Obejmował park w stylu angielskim i pałac. Pałac Potockich z pocz. XX w. został zniszczony w czasie II wojny światowej i rozebrany w latach powojennych.

Główne wejście na jego teren znajduje się przy południowej granicy. W jego obrębie widać pozostałości starych budynków, jak i nowo wybudowane pawilony lecznicze (obecnie znajduje się tu Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu). Część zachodnia stanowi kompozycja starodrzewu i współczesnych nasadzeń z częściowo zachowanym układem alejek spacerowych. Droga od wejścia prowadzi wprost do oficyny pałacowej, położonej w północnej części parku. Po obu jej stronach znajdują się współcześnie wybudowane budynki. Na miejscu pałacu Potockich obecnie stoi pawilon leczniczy. Przed tym budynkiem zachował się pierwotny układ alejek i nasadzeń zieleni, który jest pozostałością podjazdu do pałacu za czasów jego świetności. Podobny plac znajduje się przed oficyną pałacową. Poza tym w parku znajdują się dwa stawy połączone rowem przepływowym. Większy - „Mieszko” usytuowany jest przy południowej granicy parku, mniejszy - „Księżycowy” mieści się północnej części, tuż za oficyną pałacową.

Z dawnych zabudowań pałacowych pozostała oficyna murowana, z poł. XIX w. została przebudowana i przekształcona w Zakład Lecznictwa Odwykowego oraz łazienka, murowana pochodzi z poł. XIX w.

Na terenie parku rosną pomniki przyrody. W zachodniej części parku znajduje się szkoła.

Planowany kierunek działań to: gospodarka wodna i gospodarka drzewostanem, remont i konserwacja zabytkowych obiektów w tym: „łazienek” oraz rewitalizacja zdegradowanego obszaru zabytkowego parku w Parzymiechach wraz z infrastrukturą towarzyszącą i rekreacyjno-

sportową oraz utworzenie obserwatorium astronomicznego i nowego wejścia do parku niezależnego od ośrodka terapii uzależnień.

Działania przyczynią się do ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego oraz urządzenia zieleni, udostępnienia terenu na potrzeby działań w zakresie integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, realizacji usług społecznych, jak również na cele rekreacyjne i turystyczne.

Obszar projektowanego zbiornika retencyjnego w Dankowie

Wykorzystując naturalne ukształtowanie terenowe oraz fakt, że obecnie większość obszaru tworzą nieużytki, proponuje się utworzenie zbiornika retencyjnego na prawobrzeżnej części zbiornika rzeki Liswarty, na odcinku jej biegu od km 27+3000 do km 29+700, o powierzchni ok. 77 ha.

Planowana łączna długość linii brzegowej zbiornika wynosić będzie ok. 5,6 km, z tego 3,2 km stanowi naturalny wysoki brzeg; od strony rzeki i pozostałej części doliny wody zbiornika oparte będą na zaporze ziemnej. Po drugiej stronie Liswarty, równoległe do lewobrzeżnego obwałowania, na istniejących nieużytkach położonych pomiędzy Liswartą a drogą do wsi Zbrojewsko, proponuje się utworzenie suchego zbiornika – polderu zalewowego, opartego od północy o wysoki naturalny brzeg doliny, a od strony rzeki o zaporę ziemną, przy wykorzystaniu istniejącego obwałowania. Pozostałe odcinki linii brzegowej stanowią drogi gruntowe, przewidziane do podwyższenia i stosownego umocnienia. Utworzony w ten sposób suchy zbiornik będzie miał powierzchnię ok. 77,3 ha, praktycznie taką samą jak projektowany zbiornik retencyjny. Wiodącą funkcją projektowanego zbiornika jest ochrona przeciwpowodziowa terenów niżej położonych i parametry zbiornika są dostosowane głównie do pełnienia tej funkcji. Jednak w warunkach przepływów normalnych, poza okresem wezbrań powodujących zagrożenie powodzią, wodę zgromadzoną w zbiorniku można wykorzystać i użytkować w wieloraki sposób, np. do rekreacji, do nawodnień przyległych użytków rolnych lub zaspokojenia innych potrzeb gospodarczych regionu. Należy podkreślić, że warunkiem rekreacyjnego korzystania ze zbiornika jest diametralna poprawa jakości wody w rzece Liswarcie: wyniki wykonanych badań obecnie dyskwalifikują tę funkcję.

Działanie polegające na budowie zbiornika retencyjnego w Dankowie przyczyni się do poprawy systemu retencyjnego i przeciwpowodziowego, a w konsekwencji zapobiegania skutkom zmian klimatycznych. Dodatkowym efektem będzie stworzenie infrastruktury na cele turystyczne i sportowe.

Obszar oczyszczalni ścieków w Lipiu wraz z przyległym terenem

System kanalizacyjny zakończony jest oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Lipie przy ul. Ziołowej. Oczyszczalnia jest oczyszczalnią mechaniczno - biologiczną o przepustowości docelowej 1000m³/d. W I etapie realizacji inwestycji wykonano instalację o przepustowości 500m³/d służącej do oczyszczania ścieków bytowo - gospodarczych.

Do oczyszczalni dowożone są również ścieki wozami asenizacyjnymi z nieskanalizowanych gospodarstw Gminy Lipie.

Ścieki oczyszczone wprowadzane są do Liswarty na podstawie pozwolenia wodno-prawnego. Powstający osad ściekowy jest przekazywany do utylizacji.

Ze względu na planowaną rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej istnieje konieczność kontynuacji kolejnego etapu i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Lipiu. Jednocześnie w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków planuje się budowę Punktu Selektywnej Zbiórki Opadów, jak również infrastruktury zagospodarowania ścieków komunalnych.

Rezultatem działań będzie zmniejszenie zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska, a tym samym poprawa jego stanu w tym wód powierzchniowych i podziemnych.

Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany, który będzie podlegał rewitalizacji zostanie wyznaczony w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami (o których mowa w ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Rezultatem działań będzie zmniejszenie zidentyfikowanych problemów, w tym społecznych na obszarze zdegradowanym. Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji, zgodnie z listą zidentyfikowanych określonych przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających (inwestycyjnych i społecznych).

IX. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

9.1. Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Lipie to dokument, który został opracowany na zasadach partnerstwa społecznego, określający priorytety i kierunki oraz cele rozwoju w perspektywie długofalowej. Koordynacja wdrażania Strategii Rozwoju leży po stronie samorządu gminy.

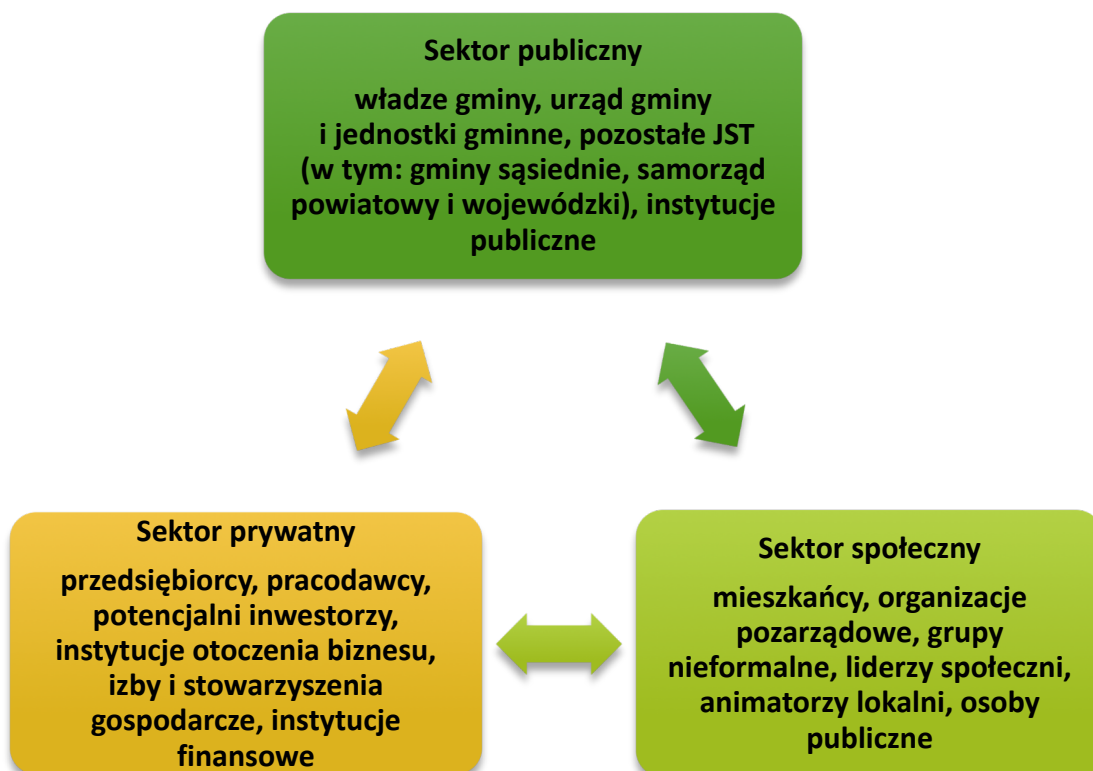
Głównym podmiotem odpowiedzialnym za proces realizacji założeń Strategii jest Wójt Gminy jako organ wykonawczy, a w jego imieniu Urząd Gminy Lipie, jak również gminne jednostki organizacyjne zaangażowane w realizację poszczególnych działań (np. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, placówki oświatowe).

W celu prawidłowego wdrożenia założeń Strategii konieczna jest realizacja konkretnych przedsięwzięć, w tym inwestycji. Aby usprawnić realizację zawartych w dokumencie działań i osiągnięcia zakładanych celów, budżet gminy powinien zostać podporządkowany celom. Natomiast organizacja wykonania działań powierzona poszczególnym jednostkom według ich kompetencji, m.in. odpowiednim komórkom w Urzędzie Gminy lub samorządowym jednostkom organizacyjnym.

Zadania o charakterze bardziej złożonym, wymagające współpracy z podmiotami zewnętrznymi, a także o charakterze ponadlokalnym, będą realizowane w formie partnerstwa podmiotów publicznych różnych szczebli.

Realizacja Strategii jest wyzwaniem, nie tylko dla władz samorządowych, lecz również dla wszystkich pozostałych podmiotów funkcjonujących w gminie, m.in.: organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz samych mieszkańców. Gmina jest również integralną częścią większej przestrzeni terytorialnej (powiatu, regionu, kraju, Unii Europejskiej), dlatego też komplementarnych działań oraz źródeł finansowania realizacji Strategii, należy poszukiwać także na szczeblach wyższych (np. fundusze Unii Europejskiej).

Rysunek 21. Trójkąt współpracy - Instytucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii

Główne podmioty biorące udział we wdrażaniu Strategii Rozwoju Gminy, jak również w procesie: monitoringu, ewaluacji oraz aktualizacji	
Podmiot	Zadanie / odpowiedzialność
Wójt Gminy – organ wykonawczy	Stymulowanie i koordynacja działań podejmowanych przez różnorodne podmioty zaangażowane w realizację Strategii i innych interesariuszy, mobilizowanie i integrowanie lokalnych zasobów.
Rada gminy - organ uchwałodawczy	Wsparcie w zakresie osiągnięcia założonych celów Strategii i kierunków działań, jej ewaluacji i podejmowania decyzji dotyczących zapisów Strategii (np. aktualizacja dokumentu).
Urząd Gminy Lipie - podmiot zarządzający wdrażaniem strategii	Koordynacja procesu realizacji zapisów Strategii, w tym kierunków działań i konkretnych projektów, pozyskiwanie dofinansowania zewnętrznego, współpraca z partnerami, monitoring i ewaluacja oraz ewentualna aktualizacja zapisów dokumentu, jak również informacja i promocja.
Wykonawcy i partnerzy	Podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych działań lub konkretnych przedsięwzięć.

9.2. Mechanizmy i narzędzia wdrażania Strategii

Etapy procesu wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Lipie:

- długoletnie prognozowanie budżetu gminy, w tym: dochodów i wydatków, przychodów i rozchodów, ocena zdolności inwestycyjnej i ocena zdolności kredytowej, opracowanie i aktualizacja budżetu gminy i Wieloletniej Prognozy Finansowej, otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych,
- przygotowanie, aktualizacja oraz realizacja programów, przedsięwzięć, projektów, w tym inwestycji i przedsięwzięć społecznych,
- monitoring realizacji projektów oraz ich zakładanych efektów i rezultatów, w tym wskaźników osiągnięcia celów,
- aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy, w tym: współpraca i prowadzenie konsultacji społecznych z podmiotami lokalnymi w zakresie planowanych zmian,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Instrumenty realizacji założeń Strategii:

- wdrożeniowe, do których należą dokumenty programowe (plany, strategie, programy, o których mowa w kolejnym podrozdziale: Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych), jak również konkretne projekty realizujące określone cele i działania,
- organizacyjno-zarządcze, np. regulaminy organizacyjne Urzędu Gminy i jednostek z wykazem obowiązków w zakresie realizacji programów oraz zadań,
- finansowe, w tym: uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe – z określeniem potencjału inwestycyjnego i finansowego gminy oraz ram finansowych i czasowych związanych z realizacją konkretnych przedsięwzięć, fundusze zewnętrzne, w tym UE, dotacje w ramach konkursów ofert dla organizacji pozarządowych, małe granty,
- prawne, wynikające z przepisów ustawowych, np. uchwały rady gminy, zarządzenia wójta, akty prawa miejscowego, postanowienia i decyzje administracyjne (m.in. pozwolenia na budowę – związane z realizacją konkretnych inwestycji),
- planowania przestrzennego, np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje o warunkach zabudowy i lokalizacji celu publicznego,
- społeczne, np. działania edukacyjne i promocyjne, kampanie społeczne i informacyjne, konsultacje wewnętrzne i społeczne, systemy informacji przestrzennej, biuletyn informacji publicznej, strony internetowe, profile w mediach społecznościowych,
- kadrowe, np. kadra kierownicza, koordynatorzy programów i projektów, liderzy i animatorzy lokalni, system doskonalenia kadr, wymiana doświadczeń, dobre praktyki,
- ekonomii społecznej, np. klauzule społeczne w konkursach i przetargach, system przekazywania lokali mieszkalnych z zasobów gminy,
- kontrolne, np. aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego.

Instrumenty mogą się różnić zasięgiem, czyli mogą mieć charakter: ponadlokalny, gminny, sołecki, sąsiedzki.

9.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumentami wykonawczymi Strategii Rozwoju Gminy Lipie są obowiązkowe i/lub fakultatywne plany oraz programy funkcjonujące w gminie. W związku z czym, dokonano oceny ich aktualności i spójności w odniesieniu do zapisów Strategii.

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Aktualność dokumentu, rekomendacje
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipie (uchwała nr XXIII/148/2020 Rady Gminy Lipie z dn. 17.09.2020r.)	Dokument aktualny, została zachowana spójność ze SRG, w tym modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Zaleca się rozważenie aktualizacji dokumentu po 2025 roku, w zależności od zmiany trendów, prognoz demograficznych, czy gospodarczo-przestrzennych.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego: <ul style="list-style-type: none"> • uchwała nr XLVII/264/2006 Rady Gminy Lipie z dn. 27.10.2006r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Troniny • uchwała nr XLVII/265/2006 Rady Gminy Lipie z dn. 27.10.2006r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zbiornika wodnego „Danków” • uchwała nr XLVII/266/2006 Rady Gminy Lipie z dn. 27.10.2006r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Albertów • uchwała nr XLVII/267/2006 Rady Gminy Lipie z dn. 27.10.2006r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Stanisławów • uchwała nr XLVII/264/2006 Rady Gminy Lipie z dn. 27.10.2006r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Giętkowizna • uchwała nr XIV/66/2007 Rady Gminy Lipie z dn. 20.12.2007r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Wapiennik 	Dokumenty aktualne. Zaleca się objęcie planami miejscowymi większej powierzchni lub całej gminy.

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Aktualność dokumentu, rekomendacje
	<ul style="list-style-type: none"> • uchwała nr XIV/67/2007 Rady Gminy Lipie z dn. 20.12.2007r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Kleśniska • uchwała nr XIV/68/2007 Rady Gminy Lipie z dn. 20.12.2007r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Julianów • uchwała nr XIV/69/2007 Rady Gminy Lipie z dn. 20.12.2007r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Lindów • uchwała nr XXVI/131/2008 Rady Gminy Lipie z dn. 15.12.2008r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Troniny • uchwała nr XXVI/132/2008 Rady Gminy Lipie z dn. 15.12.2008r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Natolin • uchwała nr XXVI/133/2008 Rady Gminy Lipie z dn. 15.12.2008r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Napoleon • uchwała nr XXVI/134/2008 Rady Gminy Lipie z dn. 15.12.2008r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Brzózki • uchwała nr XXVI/135/2008 Rady Gminy Lipie z dn. 15.12.2008r. w/s w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Grabarze • uchwała nr XXVI/136/2008 Rady Gminy Lipie z dn. 15.12.2008r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Rozalin • uchwała nr XXVI/137/2008 Rady Gminy Lipie z dn. 15.12.2008r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Zbrojewsko • uchwała nr XXVI/138/2008 Rady Gminy Lipie z dn. 15.12.2008r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Danków 	

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Aktualność dokumentu, rekomendacje
	<ul style="list-style-type: none"> • uchwała nr LIV/272/2010 Rady Gminy Lipie z dn. 10.11.2010r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego • uchwała nr LIV/281/2010 Rady Gminy Lipie z dn. 10.11.2010r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego • uchwała nr XX/127/2016 Rady Gminy Lipie z dn. 4.03.2016r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Danków • uchwała nr XXVII/185/2016 Rady Gminy Lipie z dn. 4.03.2016r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Natolin • uchwała nr XXVII/186/2016 Rady Gminy Lipie z dn. 27.10.2016r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Rębielice Szlacheckie i Szyszków • uchwała nr XXXVII/265/2017 Rady Gminy Lipie z dn. 15.09.2017r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Parzymiechy • uchwała nr XLI/305/2017 Rady Gminy Lipie z dn. 28.12.2017r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Lindów • uchwała nr XLI/306/2017 Rady Gminy Lipie z dn. 28.12.2017r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Albertów • uchwała nr XXXII/200/2021 Rady Gminy Lipie z dn. 31.03.2021r. w/s miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dla obszarów położonych w gminie Lipie w miejscowościach Albertów i Danków 	
Polityka społeczna i edukacja	Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Lipie na lata 2021-2027 (uchwała nr XLII/278/2021 Rady Gminy Lipie z dn. 29.12.2021r.)	Dokument aktualny i spójny ze SRG, wymagający weryfikacji i aktualizacji po 2024 roku, w tym: zachowania zgodności ze SRG.
	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024	Dokument aktualny i spójny ze SRG, wymagający weryfikacji i aktualizacji po

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Aktualność dokumentu, rekomendacje
	(uchwała nr XXV/159/2020 Rady Gminy Lipie z dn. 19.11.2020r.)	2024 roku, w tym: zachowania zgodności ze SRG.
	Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 (uchwała nr XXV/158/2020 Rady Gminy Lipie z dn. 19.11.2020r.)	Dokument aktualny i spójny ze SRG, wymagający weryfikacji i aktualizacji po 2023 roku i zachowania zgodności ze SRG.
	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 (uchwała nr XXIX/183/2020 Rady Gminy Lipie z dn. 30.12.2020r.)	Dokument aktualny i spójny ze SRG, uchwalany corocznie, wymaga zachowania zgodności zapisów ze SRG.
	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lipie na lata 2018-2023 (uchwała nr XLV/333/2018 Rady Gminy Lipie z dn. 27.04.2018r.)	Konieczność opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji po 2023 roku, z uwzględnieniem zapisów ustawy o rewitalizacji.
	Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Lipie oraz określenie granic obwodów publicznych szkół podstawowych od dnia 1 września 2019 roku (uchwała nr V/39/2019 Rady Gminy Lipie z dn. 29.03.2019r.)	Dokument aktualny i spójny ze SRG. Zaleca się rozważenie aktualizacji dokumentu w zależności od zmiany trendów i prognoz demograficznych.
Energetyka, ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – brak dokumentu Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – brak dokumentu	Zaleca się opracowanie Projektu i zachowanie zgodności ze SRG. Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne: Projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. W przypadku, gdy plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji założeń, wójt (burmistrz, prezydent miasta) opracowuje projekt planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, dla obszaru gminy lub jej części.
	Program ochrony środowiska na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 (uchwała nr XXIX/210/2016 Rady Gminy Lipie z dn. 28.12.2016r.)	Dokument nieaktualny. Konieczność opracowania nowego dokumentu, w tym zachowania zgodności ze SRG.
	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lipie (uchwała nr XLIV/325/2018 Rady Gminy Lipie z dn. 23.03.2018r.)	Dokument nieaktualny.

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Aktualność dokumentu, rekomendacje
		Konieczność opracowania nowego dokumentu, w tym zachowania zgodności ze SRG.
	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Lipie na lata 2011-2032 (uchwała nr XX/128/2011 Rady Gminy Lipie z dn. 05.12.2011r.)	Dokument aktualny i spójny ze SRG, wymagający weryfikacji i aktualizacji bazy danych.
	Program efektywności energetycznej – brak dokumentu	Dokument nieobligatoryjny, zawierający ocenę, plan działań i analizę możliwych inwestycji przyczyniających się do poprawy efektywności energetycznej budynków wraz z montażem OZE. Zaleca się analizę opracowania dokumentu i zachowanie zgodności ze SRG.
	Strategia rozwoju elektromobilności – brak dokumentu	Dokument nieobligatoryjny, zawierający ocenę możliwości, plan działań i analizę możliwych inwestycji przyczyniających się do poprawy jakości powietrza i rozwoju elektromobilności. Zaleca się analizę opracowania dokumentu i zachowanie zgodności ze SRG.
	Program małej retencji – brak dokumentu	Projekty dla Gminy Lipie wpisane są do Programu Małej Retencji dla Województwa Śląskiego (uchwała nr 2390/155/V/2016 Zarząd Województwa Śląskiego z dn. 24.11.2016r.)
Transport	Plan rozwoju sieci drogowej – brak dokumentu	Wykaz inwestycji koniecznych do realizacji określany jest w Wieloletniej Prognozie Finansowej.
	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego – brak dokumentu	Brak podstaw do jego opracowania. Zgodnie z ustawą o Publicznym Transporcie Zbiorowym gmina, której powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między gminami, których obszar liczy łącznie co najmniej 80 tys. mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na danym obszarze, zobowiązana jest do uchwalenia planu.
	Plan zrównoważonej mobilności miejskiej – brak dokumentu	Brak podstaw do jego opracowania – zgodnie z Wytycznymi Komisji

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Aktualność dokumentu, rekomendacje
		Europejskiej: „Opracowanie i wdrożenie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej”.
Gospodarka komunalna	Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Lipie na lata 2021-2025 (uchwała nr XXXII/203/2021 Rady Gminy Lipie z dn. 31.03.2021r.)	Dokument aktualny i spójny ze SRG, wymagający weryfikacji i aktualizacji po 2024 roku, w tym: zachowania zgodności ze SRG.
	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych – brak dokumentu	Wykaz inwestycji koniecznych do realizacji określany jest w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Uchwała nr XXVI/165/2020 Rady Gminy Lipie z dn. 10.12.2020r. w/s wyznaczenia obszaru aglomeracji Lipie.
Ochrona zabytków i dziedzictwo kulturowe	Program opieki nad zabytkami Gminy Lipie na lata 2017-2020 (uchwała nr XXXVII/269/2017 Rady Gminy Lipie z dn. 15.09.2017r.)	Dokument nieaktualny. Konieczność opracowania nowego dokumentu, w tym zachowania zgodności ze SRG.
	Plan ochrony parku kulturowego – brak dokumentu	Brak dokumentu. Zaleca się opracowanie dokumentu w ramach prac koncepcyjnych lub dokumentacji projektowej dla rewitalizacji Parku w Parzymiechach oraz zachowanie zgodności ze SRG.
Turystyka, sport i rekreacja	Strategia rozwoju turystyki – brak dokumentu	Brak dokumentu. Zaleca się opracowanie dokumentu łącznie z problematyką sportu i rekreacji (np. Strategia rozwoju turystyki, sportu i rekreacji) oraz zachowanie zgodności ze SRG.
	Strategia rozwoju sportu i rekreacji w Gminie Lipie na lata 2015-2020 (uchwała nr III/28/2015 Rady Gminy Lipie z dn. 2.02.2015r.)	Dokument nieaktualny. Zaleca się opracowanie nowego dokumentu z rozszerzeniem zapisów o turystykę (np. Strategia rozwoju turystyki, sportu i rekreacji) oraz zachowanie zgodności ze SRG.
Obszary wiejskie i rozwój lokalny	Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2021 (uchwała nr XXV/160/2020 Rady Gminy Lipie z dn. 19.11.2020r.)	Dokument aktualny i spójny ze SRG, uchwalany corocznie, wymaga zachowania zgodności zapisów ze SRG.
	Plan Odnowy Miejscowości Lipie (uchwała nr LI/465/2014 Rady Gminy Lipie z dn. 24.10.2014r.)	Dokumenty nieaktualne. Zaleca się opracowanie nowych dokumentów, w tym zachowania zgodności ze Strategią Rozwoju Gminy

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Aktualność dokumentu, rekomendacje
	<p>Plan Odnowy Miejscowości Rębielice Szlacheckie na lata 2010-2017 (uchwała nr XII/88/2011 Rady Gminy Lipie z dn. 7.07.2011r.)</p> <p>Plan Odnowy Miejscowości Parzymiechy na lata 2010-2017 (uchwała nr XLVIII/242/2010 Rady Gminy Lipie z dn. 18.09.2010r.)</p> <p>Plan Odnowy Miejscowości Danków na lata 2010-2017 (uchwała nr XXXI/168/2009 Rady Gminy Lipie z dn. 26.06.2009r.)</p>	<p>(SRG), w celu uszczegółowienia problemów i potencjału rozwoju danej miejscowości, jak również potrzeb społeczności lokalnej.</p>
Zarządzanie kryzysowe	<p>Gminny plan zarządzania kryzysowego – zbiór zarządzeń i instrukcji, w tym: Zarządzenie Wójta Gminy Lipie z dn. 11.04.2012r. nr 0050.26.2012</p>	<p>Należy rozważyć aktualizację i ich dostosowanie do zmian klimatu i intensyfikacji zagrożeń wywołanych klęskami żywiołowymi, czy pandemiemi.</p>
Finanse publiczne	<p>Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Lipie na lata 2021-2028 (uchwała nr XXIX/177/2020 Rady Gminy Lipie z dn. 30.12.2020r.)</p>	<p>Dokument opracowany i uchwalany każdego roku wraz z aktualizacją w ciągu roku.</p>

Ogólne wytyczne do dokumentów wykonawczych:

- zachowanie przejrzystej i nietechnicznej treści - zrozumiałej dla różnych grup odbiorców,
- określenie podmiotu/instytucji odpowiedzialnej za opracowanie i wdrażanie założeń danego dokumentu,
- utrzymanie spójności ze Strategią Rozwoju Gminy, w tym: wizją, misją, celami, kierunkami działań i wykazanie adekwatnych wskaźników – odniesienie się w dokumencie do zapisów SRG,
- zachowanie zgodności z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej,
- uwzględnienie partycypacji lokalnej społeczności i pozostałych interesariuszy, w tym przeprowadzenie konsultacji społecznych na każdym etapie opracowania,
- przygotowanie dokumentu w terminie do 12 miesięcy począwszy od rozpoczęcia prac do uchwalenia dokumentu przez Radę Gminy,
- oznakowanie dokumentu, w tym umieszczenie herbu/logo gminy na stronie tytułowej oraz odpowiednich logotypów w przypadku dofinansowania programu ze źródeł zewnętrznych.

9.4. Sposób monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii oraz aktualizacji

Monitoring to proces polegający na zapewnieniu ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy i pozwalający na dokonanie oceny stopnia jej realizacji, wykrycie zagrożeń. Pozwala również na wprowadzanie modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój jednostki samorządu terytorialnego.

Monitorowanie wdrażania zapisów dokumentu jest podstawowym warunkiem realizacji określonych w nim celów. Służy on kontroli postępu realizacji założonych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami.

Z upływem czasu istotnym zadaniem będzie również ocena sytuacji zewnętrznej i założeń, które mogą się dezaktualizować w związku ze zmianami sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej na poziomie regionu, czy kraju.

Odpowiednio przeprowadzony monitoring w postaci analizy wskaźników w odniesieniu do celów i kierunków działań umożliwi sprawne zarządzanie rozwojem gminy. Dzięki niemu wdrażanie Strategii będzie procesem ciągłym i dynamicznym.

Punktem wyjścia dla procesu ewaluacji będzie ocena dokonywana na podstawie diagnozy sytuacji istniejącej w ramach konkretnych obszarów priorytetowych (którem wnioski zawarto w niniejszym opracowaniu).

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację procesów związanych z monitoringiem, ewaluacją i aktualizacją będzie Wójt Gminy Lipie – jako organ wykonawczy, a w jego imieniu Urząd Gminy Lipie – zgodnie z Regulaminem organizacyjnym.

Podstawą do określenia osiągniętych wartości wskaźników będą dane:

- pochodzące z dokumentacji związanej z realizacją poszczególnych przedsięwzięć, przekazywane przez odpowiednie jednostki wdrażające projekty podmiotowi koordynującemu,
- dane statystyczne dostępne w Głównym Urzędzie Statystycznym, Urzędzie Gminy, i innych źródłach wskazanych w Strategii w rozdziale: Oczekiwane rezultaty działań i wskaźniki ich osiągnięcia. W tym rozdziale wskazano wskaźniki ewaluacji celów i rezultatów. Jednocześnie dodatkowe wskaźniki zostaną określone na etapie realizacji konkretnych przedsięwzięć.

Dokumentem, w którym zostanie zawarta analiza i poziom realizacji celów Strategii, w tym założonych wskaźników (w odniesieniu do wartości bazowej) będzie **Raport monitoringowy**.

Na potrzeby sporządzenia raportu zostanie przekazany do uzupełnienia wszystkim podmiotom realizującym przedsięwzięcia wynikające z zapisów Strategii: formularz monitoringowy. Dokument będzie zawierał nazwę zadania, zgodność z celem i kierunkiem działań, nazwę, wartość i datę osiągnięcia danego wskaźnika.

W przypadku niepożądaných tendencji zostaną przygotowane rekomendacje zmierzające do poprawy poziomu wdrażania. Zalecenia trafią do również realizatorów poszczególnych działań w celu podjęcia działań naprawczych.

Rekomenduje się również zawarcie informacji o poziomie realizacji założonych wskaźników w **Raporcie o stanie gminy**. Dokument ten zgodnie z art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym jest obowiązkowo opracowywany i prezentowany w terminie do dnia 31 maja każdego roku. Stanowi podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, strategii, programów, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.

Etapy ewaluacji obejmować będą ocenę: on-going (na bieżąco minimum 1 raz w roku) mid-term (po zakończeniu połowy okresu wdrażania Strategii tj. nie wcześniej niż na koniec 2026 roku), a także ex-post (ocena po zakończeniu okresu dla którego jest przewidziana Strategia, tj. na koniec 2030 roku).

Ewaluacja on-going dotyczy przede wszystkim:

- aktualności programu (m.in. względem sytuacji społeczno-gospodarczej, czy dokumentów nadrzędnych, w tym krajowych i regionalnych),
- określenia wartości osiągniętych wskaźników w danym roku do wartości bazowych zawartych w Strategii
- sprawności wdrażania (przepływu informacji, dokumentów, środków finansowych i realizacji zadań),
- identyfikacji barier administracyjnych, prawnych, organizacyjnych wraz określeniem przyczyn i rekomendacji.

Ewaluacja ex-post – badanie na zakończenie horyzontu czasu określonego dla Strategii Rozwoju Gminy uwzględniające realne efekty założeń. Dokonuje porównania i oceny skuteczności wdrożonych określonych działań, m.in. poprzez porównanie założonych wartości wskaźników bazowych i docelowych oraz stopnia ich realizacji.

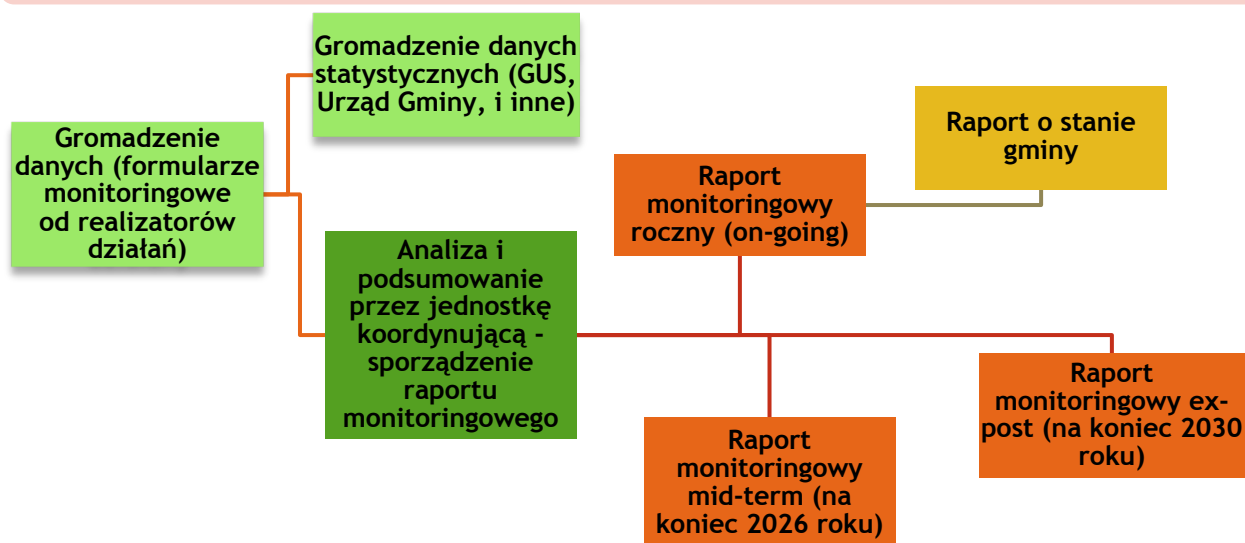
Ewaluacja mid-term – prowadzona jest w połowie okresu wdrażania Strategii i ma na celu określenie stopnia realizacji założonych wskaźników, w tym wprowadzenie rekomendacji i zmian - jeśli są wymagane, w tym ewentualną aktualizację dokumentu.

Na podstawie wniosków z monitoringu i ewaluacji będą podejmowane decyzje odnośnie konieczności wprowadzenia uzupełnień i modyfikacji założeń Strategii Rozwoju Gminy, w tym aktualizacji dokumentu w formie podjęcia uchwały przez Radę Gminy.

Procedura aktualizacji:

- złożenie wniosku wraz z proponowanym wykazem zmian przez Wójta Gminy oraz przygotowanie projektu uchwały w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy,
- opracowanie projektu dokumentu wraz z przeprowadzeniem konsultacji zgodnie z ustawą o prowadzeniu polityki rozwoju,
- podjęcie uchwały przez Radę Gminy w sprawie zmiany/aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy.

MONITORING

EWALUACJA

EWENTUALNA AKTUALIZACJA

X. Ramy finansowe i źródła finansowania

Horyzont czasowy Strategii Rozwoju Gminy Lipie jest zbieżny z horyzontem czasowym programowania budżetu Unii Europejskiej w perspektywie: 2021-2027. Środki z funduszy europejskich są jednym z głównych źródeł finansowania przedsięwzięć realizowanych i planowanych do realizacji w ramach Strategii.

Do podstawowych źródeł finansowania zadań wynikających z dokumentu należą przede wszystkim środki:

- własne z budżetu gminy,
- z budżetu państwa, środki funduszy celowych, np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, i innych,
- z budżetu Unii Europejskiej (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności),
- z innych źródeł zagranicznych (m.in. Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego),
- z międzynarodowych instytucji, np. Europejskiego Banku Inwestycyjnego,
- innych uczestników i podmiotów realizujących strategię, m.in. sektora prywatnego, pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki, z wyemitowanych obligacji oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarczy antykryzysowych.

Podstawą do określenia puli i limitu wydatków stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa (WPF) stanowiąca instrument wieloletniego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego. Inicjatywa w sprawie sporządzenia projektu uchwały w sprawie WPF i jej zmiany należy wyłącznie do zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

Niniejszy dokument obejmuje prognozę m.in. takich parametrów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego, jak: dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu, dochody majątkowe oraz wydatki majątkowe budżetu, wynik budżetu wraz ze wskazaniem przeznaczenia nadwyżki albo sposobu sfinansowania deficytu, przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia.

Obligatoryjnym elementem WPF jest również kwota długu jednostki samorządu terytorialnego wraz ze wskazaniem sposobu sfinansowania jego spłaty, fakultatywnym zaś upoważnienie dla organu wykonawczego do zaciągania zobowiązań.

Dokument obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Prognozę kwoty długu sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania.

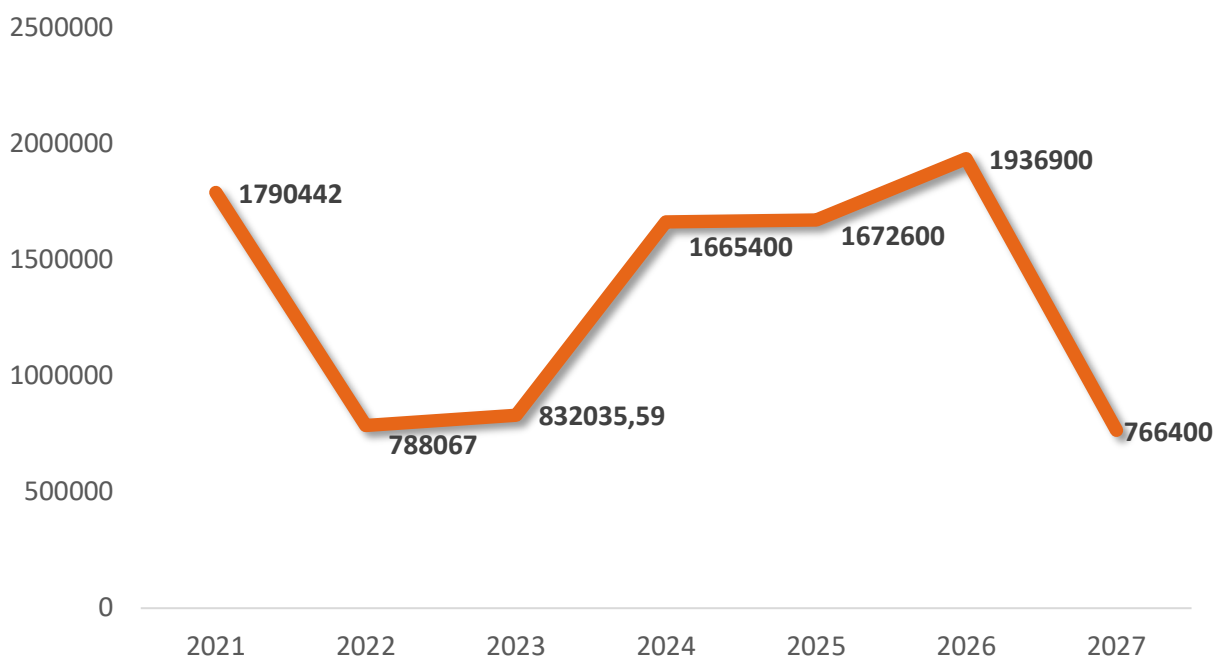
W części diagnostycznej została przeprowadzona analiza budżetu gminy za okres ostatnich kilku lat w tym: struktury dochodów i wydatków, przychodów i rozchodów, stanu zadłużenia, czy nadwyżki operacyjnej.

Na podstawie obowiązującej Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2020-2027 opracowano prognozę potencjału inwestycyjnego dla Gminy Lipie.

Potencjał inwestycyjny, czyli potencjalna pula środków z budżetu gminy na sfinansowanie przedsięwzięć w ramach realizacji Strategii, został określony jako dodatnia różnica między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi – tj. nadwyżka operacyjna z uwzględnieniem rozchodów w zakresie spłaty zadłużenia.

Najwyższą wartość skalkulowano dla 2026 roku: 1.936.900,00 zł, natomiast najniższa będzie kształtować się w 2027 roku: 766.400,00 zł. Łączna wartość potencjału inwestycyjnego w latach 2021-2027 wyniesie: 9.451.844,59 zł, a wydatki inwestycyjne mogą zostać uzupełnione dofinansowaniem ze środków zewnętrznych, w tym Unii Europejskiej.

Rysunek 22. Prognoza potencjału inwestycyjnego Gminy Lipie w latach 2021-2027

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXIX/182/2020 Rady Gminy Lipie z dn. 30.12.2020r. w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2020-2027

Głównym źródłem zewnętrznym finansowania działań na realizację Strategii są przede wszystkim środki z funduszy europejskich w perspektywie 2021-2027.

Zgodnie z projektem „Umowy partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce” wyznaczono następujące cele:

Cel 1. „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej”, w tym obszary dotyczące badań i innowacji, wykorzystania zaawansowanych technologii, wzmacniania potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki;

Cel 2. „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa” z następującymi obszarami wsparcia: efektywność energetyczna, produkcji energii z OZE, infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań (smart grids), przystosowanie do zmian klimatu, zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami i efektywne wykorzystanie zasobów, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej, transport niskoemisyjny i mobilność miejska;

Cel 3. „Lepiej połączona Europa”, w tym: rozwój lądowej infrastruktury transportowej, poprawa dostępności transportowej regionów i subregionów, wprowadzenie rozwiązań cyfrowych w systemie transportowym i sieci szerokopasmowe;

Cel 4. „Europa o silniejszym wymiarze społecznym”, wsparcie obszarów: rynek pracy, zasoby ludzkie, edukacja i kompetencje, włączenie i integracja społeczna, ochrona zdrowia, kultura i turystyka,

Cel 5. „Europa bliżej obywateli” wsparcie działań wynikających ze strategii terytorialnych i lokalnych (m.in. ZIT, IIT), tj. turystyka, kultura i dziedzictwo kulturowe, dziedzictwo naturalne, ekoturystyka, regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych).

Cel 6. „Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu” – skierowany do tzw. podregionów węglowych.

Kwota na Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, który może stanowić największe zewnętrzne źródło finansowania działań określonych w Strategii Rozwoju Gminy wyniesie: około 2,79 mld euro² (tj. około 10% puli na wszystkie programy regionalne).

Wartość dofinansowania z funduszy UE wyniesie do 85% kosztów kwalifikowanych.

---

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/fundusze-unijne-dla-regionow---rezerwa-podzielona-po-rozmowach-z-marszalkami-województw>

Bibliografia

- Atlas szerokopasmowego dostępu do internetu, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Warszawa 2019
- Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012
- Informacja dotycząca stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Powiatu Kłobuckiego za okres 01.01.2020 do 31.12.2020, Komenda Powiatowej Policji w Kłobucku, Kłobuck 2021
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (załącznik do uchwały nr 102/2019 Rady Ministrów z dnia 17.09.2019r.)
- Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 rok, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipiu, Lipie 2021
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego (załącznik do uchwały nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016r.)
- Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030< Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2017
- Ranking wykorzystania środków europejskich przez samorzady 2014-2019” Pismo Samorządu Terytorialnego: „Wspólnota”, 2020
- Strategia Rozwoju Gminy – Poradnik Praktyczny, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (załącznik do uchwały nr 8/2017Rady Ministrów z dnia 14.02.2017r.)
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” (załącznik do uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020r.)
- Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipie (załącznik do uchwały Nr XXIII/148/2020 Rady Gminy Lipie z dnia 17.09.2020r.)
- System zarządzania rozwojem Polski (załącznik do uchwały nr 162/2018 Rady Ministrów z dnia 29.10.2018r.).
- Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce
- Ustawa z dnia 8.03.1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6.12.2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1057)

Spis rysunków

Rysunek 1. Rola Strategii Rozwoju Gminy	4
Rysunek 2. Etapy procesu diagnostycznego	6
Rysunek 3. Gmina Lipie na tle województwa śląskiego	7
Rysunek 4. Kształtowanie się liczby ludności w Gminie Lipie w latach 2011-2020	8
Rysunek 5. Prognoza liczby ludności w Gminie Lipie na lata 2021-2030	10
Rysunek 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS na podstawie wydanych decyzji w Gminie Lipie, powiecie kłobuckim i województwie śląskim w latach 2015-2020	12
Rysunek 7. Mieszkania na 1000 ludności w Gminie Lipie w latach 2011-2019	15
Rysunek 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Lipie w latach 2011-2020	22
Rysunek 9. Stopa bezrobocia w Gminie Lipie, powiecie kłobuckim i województwie śląskim w latach 2011-2019	24
Rysunek 10. Kształtowanie się dochodów, wydatków i nadwyżki budżetowej/deficytu budżetowego Gminy Lipie w latach 2015-2019	26
Rysunek 11. Zakres modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie	68
Rysunek 12. Istniejące uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego w Gminie Lipie	73
Rysunek 13. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Lipie	74
Rysunek 14. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w Gminie Lipie	79
Rysunek 15. Subregiony województwa i ich ośrodki centralne (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)	87
Rysunek 16. OSI – obszary cenne przyrodniczo (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)	89
Rysunek 17. OSI – ośrodki wzrostu (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)	90
Rysunek 18. OSI – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)	90
Rysunek 19. OSI – gminy z problemami wz. jakości powietrza (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)	91
Rysunek 20. OSI – gminy w transformacji górniczej (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”)	91
Rysunek 21. Trójkąt współpracy - Instytucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii	99
Rysunek 22. Prognoza potencjału inwestycyjnego Gminy Lipie w latach 2021-2027	112